

110 години

курорт Св. Св. Константин и Елена
МОРСКА И СПА ДЕСТИНАЦИЯ

110 years

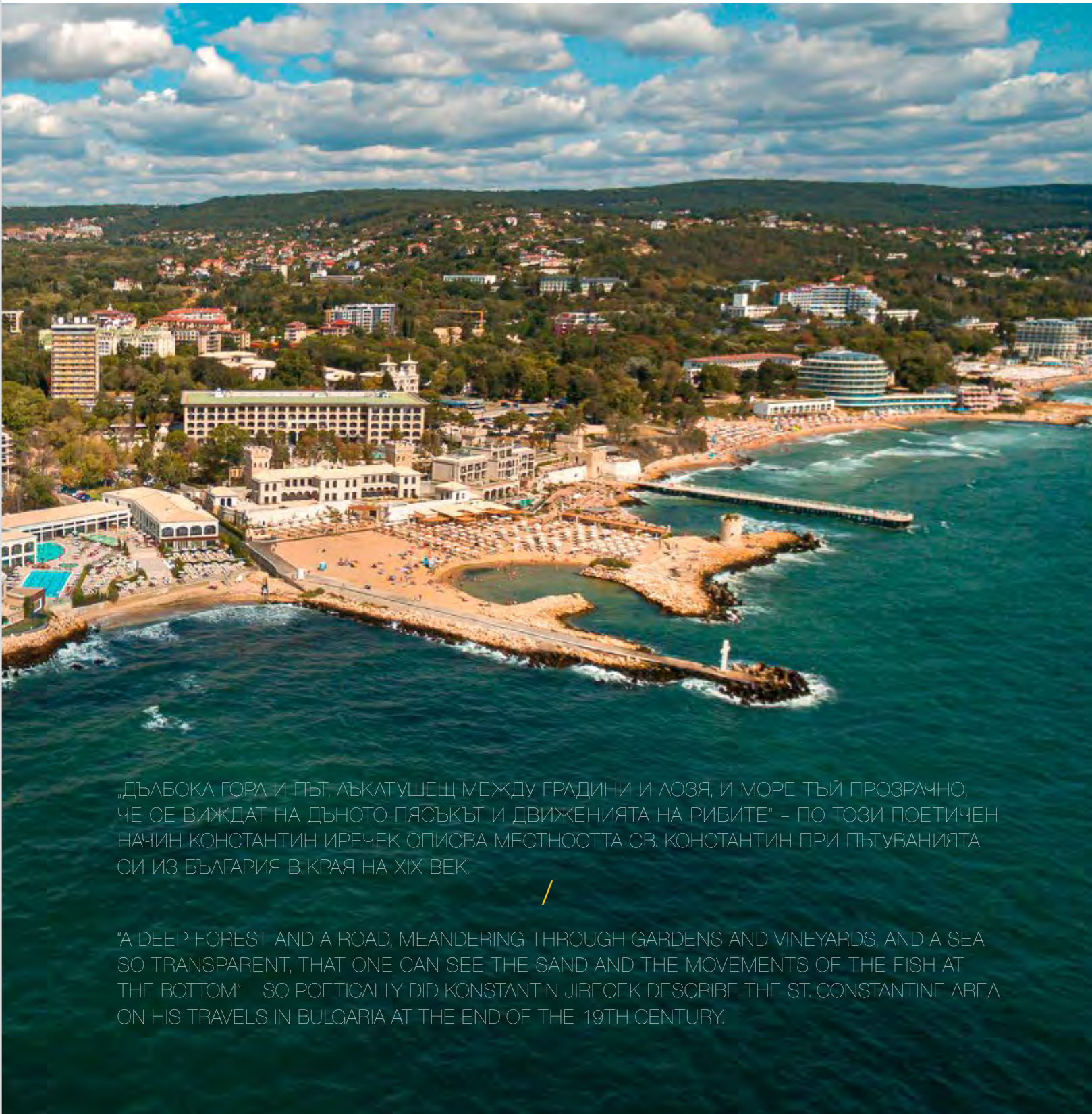
Sts. Constantine and Helena Resort
SEA AND SPA DESTINATION

110 години

курорт Св. Св. Константин и Елена
МОРСКА И СПА ДЕСТИНАЦИЯ

110 years

Sts. Constantine and Helena Resort
SEA AND SPA DESTINATION

„ДЪЛБОКА ГОРА И ПЪТ, ЛЪКАТУШЕЦ МЕЖДУ ГРАДИНИ И ЛОЗЯ, И МОРЕ ТЪЙ ПРОЗРАЧНО,
ЧЕ СЕ ВИЖДАТ НА ДЪНОТО ПЯСЪКЪТ И ДВИЖЕНИЯТА НА РИБИТЕ“ – ПО ТОЗИ ПОЕТИЧЕН
НАЧИН КОНСТАНТИН ИРЕЧЕК ОПИСВА МЕСТНООТТА СВ. КОНСТАНТИН ПРИ ПЪТУВАНИЯТА
СИ ИЗ БЪЛГАРИЯ В КРАЯ НА XIX ВЕК.

"A DEEP FOREST AND A ROAD, MEANDERING THROUGH GARDENS AND VINEYARDS, AND A SEA
SO TRANSPARENT, THAT ONE CAN SEE THE SAND AND THE MOVEMENTS OF THE FISH AT
THE BOTTOM" – SO POETICALLY DID KONSTANTIN JIRECEK DESCRIBE THE ST. CONSTANTINE AREA
ON HIS TRAVELS IN BULGARIA AT THE END OF THE 19TH CENTURY.

СЪДЪРЖАНИЕ

КУРОРТ СВ. СВ. КОНСТАНТИН И ЕЛЕНА | стр. 6
110 години морска и СПА дестинация на България

ИСТОРИЯТА ЗАПОЧВА ОТ ДРЕВНОСТТА ... | стр. 20
Културно-историческото наследство на територията на Св. Св. Константин и Елена – археологически находки и артефакти

ЛЕГЕНДАТА СЪЗДАВА НОВА ИСТОРИЯ ... | стр. 29
Историята на манастира „Св. Св. Константин и Елена“ и ролята му за обособяването на мястото като курорт

ДЕСТИНАЦИЯ С ТРАДИЦИИ В МОРЕЛЕЧЕНИЕТО ... | стр. 120
Лечебният ефект на морето, морската вода, слънцето, пясъка и морския въздух в Св. Св. Константин и Елена

ВОДАТА – ИЗВОР НА ЗДРАВЕ, МЛАДОСТ И КРАСОТА ... | стр. 140
Термалното богатство на курорта Св. Св. Константин и Елена

МОРСКИ ПЕЙЗАЖИ И ПРЕКРАСНА ПРИРОДА ... | стр. 156
Св. Св. Константин и Елена днес – място за почивка, релакс и за срещи с изкуството и морето

КУЛИНАРНИ ШЕДЬОВРИ КРАЙ БРЕГА НА МОРЕТО ... | стр. 212
Св. Св. Константин и Елена – кулинарна дестинация

КАРТА НА КУРОРТА | стр. 222

CONTENT

STs. CONSTANTINE AND HELENA RESORT | p. 6
110 years Bulgarian sea and SPA destination

THE STORY BEGINS IN ANCIENT TIMES ... | p. 20
Cultural and historical heritage on the territory of Sts. Constantine and Helena Resort – archaeological findings and artefacts

THE LEGEND CREATES NEW HISTORY ... | p. 29
The story of the Sts. Constantine and Helena Monastery and the development of the region as a sea resort

A DESTINATION WITH TRADITIONS IN THALASSOTHERAPY ... | p. 120
About the therapeutic effect of the sea, sea water, sun, sand and sea air at Sts. Constantine and Helena

THE WATER – A SOURCE OF HEALTH, YOUTH AND BEAUTY ... | p. 140
The thermal treasure of Sts. Constantine and Helena

MARINE LANDSCAPES AND WONDERFUL NATURE ... | p. 156
Sts. Constantine and Helena today – a place for rest, relaxation and for meetings with the arts and the sea

CULINARY WORKS OF ART BY THE SEA ... | p. 212
Sts. Constantine and Helena Resort – Culinary Destination

MAP OF THE RESORT | p. 222

КУРОРТ СВ. СВ. КОНСТАНТИН И ЕЛЕНА

110 години морска и СПА дестинация на България

Само на няколко километра от Варна, сред прохладата на морския бряг и изобилна зеленина се намира едно от най-живописните кътчета по Българското Черноморско крайбрежие – Св. Св. Константин и Елена – първият морски курорт на България, познат от преди повече от век с красивите си морски пейзажи и прекрасната си природа, като място за срещи с морето през всички сезони, за приятни емоции и пълноценна почивка. Още в древността хората оценили природните дадености на мястото и черпили от силата и енергията му. В наши дни следваме стъпките им, развиваме натрупания опит и традициите, като използваме по най-добрия начин водата като извор на здраве, младост и красота, преоткриваме нейните свойства да пречиства, да лекува, да дарява живот, енергия, сили и благодат.

И до днес Св. Св. Константин и Елена предлага живописното си крайбрежие, уютните си плажове, чистия си въздух, а също и здраве и красота чрез силата на морето и на минералните води, на които е богат курортът. В наши дни дестинацията присъства на европейската карта като морски и СПА курорт, който споделя и

развива вече 110 години традициите на България в областта на морелечението, балнеологията и СПА туризма. Едно от най-големите предимства на мястото е, че разполага не само с всички необходими природни ресурси за развитие на СПА, Уелнес и Балнео туризъм, но и ги съчетава с още две много мощни сили – морето и морския климат. Комбинацията им с минерална вода оказва благотворно влияние върху цялостното състояние на духа и тялото, укрепва имунитета, редуцира стреса и преумората. Курортът предлага съчетание на морелечение с климатолечение, балнеология, СПА и калолечение, целогодишни почивки, морски и СПА уикенди и ваканции, условия за спорт, рехабилитация, грижи за здравето и красотата.

STS, CONSTANTINE AND HELENA RESORT

110 years Bulgarian sea and SPA destination

Just a few kilometers from Varna, surrounded by the coolness of the seashore and luscious greenery, lies one of the most picturesque places on the Bulgarian Black Sea coast – Sts. Constantine and Helena – the first sea resort of Bulgaria, known for more than a century for its beautiful marine landscapes and wonderful nature, a place to meet the sea throughout all seasons, for pleasant emotions and complete rest. Since ancient times people have appreciated the natural resources of the place and have drawn from its power and energy. Nowadays, we follow their footsteps, develop our experience and traditions by making the best use of water as a source of health, youth and beauty, rediscovering its abilities to cleanse, to heal, to give life, energy, strength and wellbeing.

Today Sts. Constantine and Helena offers visitors its picturesque coastline, its cozy beaches, its clean air, as well as health and beauty through the power of the sea and the mineral waters of which the resort is rich. Nowadays the destination is on the European map as a sea and SPA resort, which has been sharing and developing Bulgaria's traditions in the field of sea therapy, balneology and SPA tourism for over than 110 years now. One of the biggest

advantages of the site is that it does not only possess all the necessary natural resources for the development of SPA, Wellness and Balneo tourism, but also combines them with two very powerful forces – the sea and the sea climate. Their combination with mineral water has a beneficial effect on the overall condition of the body and spirit, strengthens immunity and reduces stress and fatigue. The resort offers a combination of sea treatment with climatic treatment, balneology, SPA and mud treatment, year-round holidays, sea and SPA weekends and vacations, conditions for sport, relaxation, rehabilitation, health and beauty care.

Почивната станция на телеграфо-пощенските служители. 1940
The Holiday House of Telegraph and Post Office workers. 1940

DE

110 Jahre Kurort St. Konstantin und Helena

Meer- und SPA-Reiseziel Bulgariens

In einigen Kilometern Entfernung von Varna, inmitten der Kühle der Meeresküste und der grünen Umgebung, liegt einer der malerischsten Orte an der bulgarischen Schwarzmeerküste – St. Konstantin und Helena – der erste Meereskurort Bulgariens. Seit über einem Jahrhundert ist er für seine schöne Meereslandschaft und wunderschöne Natur als Treffpunkt am Meer in allen Jahreszeiten, für angenehme Emotionen und vollwertige Erholung bekannt. Noch im Altertum schätzten die Menschen die Naturschönheit des Ortes und schöpften aus seiner Kraft und Energie. Heutzutage folgen wir ihren Schritten, entwickeln ihre Erfahrung und Traditionen, indem wir das Wasser in der besten Weise nutzen – als Quelle der Gesundheit, Jugend und Schönheit. Wir entdecken seine Eigenschaften wieder, zu reinigen, zu heilen, Leben, Energie, Kräfte und Gnade zu geben.

Bis heute bietet St. Konstantin und Helena seine malerische Küste, seine gemütlichen Strände, seine frische Luft, sowie Gesundheit und Schönheit durch die Kraft des Meeres und der Mineralwässer, an denen der Kurort reich ist. Heutzutage ist das Reiseziel als Reiseziel am Meer und als SPA – Reiseziel auf der Europakarte dargestellt, das schon 110 Jahre die Traditionen Bulgariens in den Bereichen Meerestherapie, Balneologie und SPA-Tourismus teilt und entwickelt. Einer der wichtigsten Vorteile des Ortes ist, dass er nicht nur über alle notwendigen natürlichen Ressourcen zur Entwicklung von SPA-, Wellness- und Balneotourismus verfügt, sondern auch diese mit zwei mächtigen Kräften – Meer und Meeresklima kombiniert.

Ihre Kombination mit Mineralwasser wirkt positiv auf den Gesamtzustand des Geistes und des Körpers, stärkt die Immunität, reduziert den Stress und die Übermüdung. Der Kurort bietet eine Kombination von Meeres- und Klimatherapie, Balneologie, SPA und Schlammbehandlung, ganzjährigen Urlaub, Meeres- und SPA-Wochenenden und Ferien, Sportbedingungen, Rehabilitation, Pflege für die Gesundheit und die Schönheit.

FR

110e anniversaire de la station balnéaire «St. Constantin et Hélène»

La destination de mer et de SPA de la Bulgarie

À quelques kilomètres seulement de Varna, au milieu de la fraîcheur du littoral et la verdure, on trouve un des endroits les plus pittoresques de la côte de la mer Noire en Bulgarie – «St. Constantin et Hélène», la première station balnéaire de notre pays. Depuis plus d'un siècle elle est connue grâce à ses beaux paysages marins et sa nature magnifique comme un lieu de rendez – vous avec la mer en toutes saisons, pour de belles émotions et un repos complet. Ses ressources naturelles étaient appréciées dans l'antiquité, et les gens profitaient de la force et l'énergie de cet endroit. Aujourd'hui, nous développons la station sur la base de notre expérience et nos traditions et profitons

de l'eau comme source de sante, jeunesse et beauté. Nous redécouvrons sa capacité de purifier, de soigner, de donner la vie, de l'énergie, des forces et de la grâce.

Jusqu'à nos jours «St. Constantin et Hélène» offre sa jolie cote, ses plages confortables, son air propre, ainsi que la santé et jeunesse par la force de la mer et de l'eau minérale, dont elle est riche. Sur la carte de l'Europe elle est présente comme une destination de mer et de SPA qui, depuis plus de 110 ans, développe les traditions bulgares dans les domaines de la thérapie de mer, la balnéologie et le tourisme thermal. Un de ses plus importants avantages est la combinaison entre ressources pour le tourisme thermal, wellness et la balnéologie, et la mer et son climat.

Cette combinaison avec l'eau minérale a un effet bénéfique sur l'état général de l'esprit et du corps, elle renforce l'immunité, réduit le stress et la fatigue. La station offre une combinaison de traitement de mer et de climat, la balnéologie, le SPA et les bains de boue, les vacances de toute l'année, les week-ends à la mer ou de SPA, les conditions de sport, réhabilitation, les soins pour la santé et la beauté.

RU

110 лет курорту Св. Св. Константин и Елена

Морское и СПА направление в Болгарии

Всего в нескольких километрах от Варны, среди прохлады морского берега и зелени расположен один из живописнейших уголков болгарского побережья Черного моря – Св. Св. Константин и Елена – первый морской курорт в Болгарии, известный более века своими красивыми морскими пейзажами и прекрасной природой, как место встречи с морем в любом сезоне, как место приятных переживаний и полноценного отдыха. Еще в древности люди оценили природные данные места и черпали силы и энергии. В наши дни идем по их следу, развиваем накопленный опыт и традиции, используя лучшим образом воду, как источник здоровья, молодости и красоты, заново открывая ее свойства очищать, лечить, дарить жизнь, энергию, силы, благодать.

И по сей день Св. Св. Константин и Елена предлагает свое живописное побережье, свои уютные пляжи, свой чистый воздух, а также здоровье, красоту через силу моря и минеральных вод, которыми богат курорт. В наши дни направление присутствует на европейской карте как морской и СПА курорт, который делится и развивает уже 110 лет традиции Болгарии в области лечения морем, бальнеологии и СПА туризма. Одно из самых больших преимуществ места в том, что располагает не только всеми необходимыми природными ресурсами для развития СПА-, Велнес- и Бальнеотуризма, но и сочетает их с еще двумя очень мощными силами – морем и морским климатом.

Их комбинация с минеральной водой оказывает благотворное влияние на целостное состояние духа и тела, укрепляет иммунитет, редуцирует стресс и усталость. Курорт предлагает сочетание лечения морем и климатолечения, бальнеологии, СПА и грязелечения, круглогодичный отдых, морские и СПА выходные и каникулы, условия для спорта, реабилитации, ухода за здоровьем и красотой.

CZ

110 let letoviska Sv. sv. Constantine i Helena

Námořní a koupelna destinace v Bulharsku

Jen pár kilometrů od města Varna, ve vánku mořského pobřeží a mezi zelení, se nachází jeden z nejkrásnějších koutků na bulharském pobřeží Černého moře – Sv. sv. Constantine i Helena – první přímořské letovisko v Bulharsku, známé před více než sto lety svou malebnou mořskou scenérií a přírodní krásou jako místo na setkání s mořem během všech ročních období, pro příjemné emoce a úplný odpočinek. Už ve starověku lidé ocenili přírodní bohatství tohoto místa a čerpali z jeho moci a energie. V současnosti sledujeme jich kroky, rozvíjíme nahromaděné zkušenosti a tradice využíváním vody nejlepším způsobem jako pramen zdraví, mladosti a krásy, znovuobjevujeme jí vlastnosti pročišťovat, léčit, darovat život, energii, sílu a blaho.

I dodnes Sv. sv. Coonstantine i Helena nabízí své malebné pobřeží, útulné pláže, čistý vzduch, ale i zdraví a krásu prostřednictvím síly moře a minerálních vod kterých je letovisko bohaté. V současné době je středisko na evropské mapě jako přímořské a lázeňské letovisko, které sdílí a rozvíjí více než 110 let tradice Bulharska v oblasti mořské léčby, balneologie a lázeňské turistiky. Jednou z největších výhod místa je to, že nejenže má všechny potřebné přírodní zdroje na rozvoj lázeňské, wellness a balneo turistiky, ale zároveň je kombinuje s dalšími dvěma velmi mocnými silami – moře a přímořské podnebí.

Jejich kombinace s minerální vodou má příznivý vliv na celkový stav ducha a těla, posiluje imunitu, snižuje stres a nadměrnou únavu. Středisko nabízí kombinaci mořské léčby s klimatickou léčbou, balneologií, lázeňskou léčbou a léčbou bahnem, celoroční dovolené, přímořské a lázeňské víkendy a prázdniny, podmínky pro sport, rehabilitaci, péči o zdraví a krásu.

POL

110 lat ośrodek

uzdrowiskowy Św. Constantyna i Sw. Heleny

SPA razem z morzem Bułgarskim

Na odległości tylko jednego kilometra od Warny, wśród świeżości wybrzeża morskiego a zieleni ulokowana jest jedna z najbardziej malowniczych miejscowości na bułgarskim wybrzeżu Morza Czarnego – Św. Constantyn i Helena, pierwszy nadmorski kurort Bułgarii, znany już ponad sto lat piękną morską scenerią i niesamowitą naturą jak miejsce spotkań z morzem przez wszystkie pory roku, z miłymi emocjami i pełnym odpoczynkiem. Już w starożytności ludzie docenili naturalne zasoby tej miejscowości i czerpali z jej mocy i energii. Dzisiaj podążamy ich śladami, rozwijamy zgromadzone doświadczenie i tradycje, wykorzystując wodę jako źródło zdrowia, młodości i piękna, odkrywając na nowo jej właściwości oczyszczać, uzdrawiać, dawać życie, energię, siłę i łaskę.

Nawet dzisiaj Św. Constantyn i Helena oferuje malownicze wybrzeże, przytulne plaże, czyste powietrze, a także zdrowie i urodę dzięki sile morza i wodzie mineralnej jaką bogate jest uzdrowisko. Obecnie miejscowość jest obecna na europejskiej mapie jako kurort morski i uzdrowiskowy, który dzieli i rozwija od ponad 110 lat bułgarskie tradycje z zakresu terapii morskiej, balneologii i turystyki uzdrowiskowej. Jedną z największych zalet miejscowości tej jest to, że posiada ona nie tylko wszystkie niezbędne do rozwoju turystyki SPA, Wellness i Balneo zasoby naturalne, ale także łączy je z dwiema mocniejszymi potęgami – morze i klimat morski.

Ich połączenie z wodą mineralną ma korzystny wpływ na ogólny stan organizmu i ducha, wzmacnia odporność, zmniejsza stres i przemęczenie. Ośrodek oferuje połączenie zabiegów morskich z kuracją klimatyczną, balneologią, zabiegami SPA i błotem, całoroczne wakacje, weekendy morskie i uzdrowiskowe oraz wakacje, warunki sportowe, rehabilitację, troskę o zdrowie i urodę.

RO

110 ani stațiunea Sf. Sf. Constantin și Helena

Destinația maritimă și SPA a Bulgariei

Doar la câțiva kilometri de Varna, în răcoarea mării și printre verdeață, se află unul dintre cele mai pitorești locuri de pe coasta bulgară a Mării Negre – Sf. Sf. Constantin și Helena – prima stațiune maritimă a Bulgariei, cunoscută acum mai mult de un secol cu peisajele sale marine și natura magnifică, ca un loc de întâlniri cu marea în toate sezoanele, de emoții plăcute și odihnă corespunzătoare. Încă din antichitate, oamenii au apreciat resursele naturale ale locului și au beneficiat din puterea și energia lui. În prezent noi urmărim pași i lor, dezvoltăm experiența și tradițiile acumulate, folosind în cel mai bun mod apă ca o sursă de sănătate, tinerețe și frumusețe, redescoperind proprietățile sale de a purifica, vindeca, dona viață, energie, putere și har.

Și astăzi Sf. Sf. Constantin și Helena oferă litoralul său pitoresc, plajele sale confortabile, aerul curat, dar și sănătate și frumusețe prin puterea mării și apă minerală, cu care stațiunea este bogată. În prezent destinația există pe harta europeană ca o stațiune marină și SPA, care face cunoscute și dezvoltată deja de 110 ani tradițiile Bulgariei în domeniul uzului medical de apă de mare, SPA și turismului balnear. Unul din cele mai mari avantaje ale locației este faptul că acesta dispune nu numai de toate resursele naturale necesare de dezvoltarea a turismului SPA, Wellness și balnear, dar de asemenea le combină cu două forțe foarte puternice – mare și clima maritimă.

Combinația lor cu apa minerală au un efect benefic asupra stării generale ale spiritului și corpului, întărește sistemul imunitar, reduce stresul și oboseala. Stațiunea oferă o combinație de tratament maritim cu tratament climateric, balneologie, SPA și tratament cu noroi, vacanțe pe tot parcursul anului, week-end-uri la mare și SPA și de sărbători, condiții de sport, reabilitare, de îngrijire a sănătății și frumuseții.

ЕЛЕНА КОСЕВА | ИВЕЛИНА ШАБАН

Изпълнителни директори „Св. Св. Константин и Елена холдинг“ АД

Уважаеми колеги, партньори и приятели,

Настоящата книга ще Ви предложи незабравима среща с историята на едно от най-живописните кътчета на българското черноморско крайбрежие. Тук през 1908 г. започва развитието на курортното дело в България и популяризирането на страната ни като туристическа и културно-историческа дестинация. Природата в Св. Св. Константин и Елена е уникално съчетание между лековита минерална вода, златист пясък и чиста морска вода, и парк с многогодишни дървета. Вече 110 години курортният комплекс предлага на своите гости възможност да се насладят на неповторима почивка, усещайки свежия полъх на морския бриз и топлиите слънчеви лъчи, да се запознаят с историята на един от най-старите български манастири, да се докоснат до българските обичаи и да опитат както традиционни национални ястия, така и изтънчения Вкус на световната кухня.

Благодарим на нашите колеги, дългогодишни партньори и приятели, допринесли за просперитета на курортния комплекс, без чиито усилия, отдаденост и професионализъм, той нямаше да е това, което е днес. Пред нас е предизвикателството да запазим и развием традициите и курортът Св. Св. Константин и Елена да бъде една от Вашите любими морски, Балнео и СПА дестинации.

ELENA KOSEVA | IVELINA KANCHEVA – SHABAN

Executive Directors St. St. Constantine and Helena Holding JSC

Dear colleagues, partners and friends,

This book will offer you an unforgettable encounter with the history of one of the most picturesque corners on the Bulgarian Black Sea coast. Here, in 1908, started the development of the resort industry in Bulgaria and the popularization of our country as a tourist and cultural-historical destination. The nature of Sts. Constantine and Helena is a unique combination of healing mineral water, golden sand, pure sea water and a park of perennial trees. For 110 years now, the resort has been offering its guests the opportunity to enjoy a unique vacation, feeling the fresh sea breeze and the warm sunrays, at the same time learning the history of one of the oldest Bulgarian monasteries, getting in touch with Bulgarian traditions and trying typical national dishes, as well as the refined taste of world cuisine.

We say „Thank you“ to our colleagues, long-time partners and friends, who have contributed to the prosperity of the resort, and without whose efforts, devotedness and professionalism, it wouldn't have been what it is today. We are facing the challenge to keep and develop the traditions and make Sts. Constantine and Helena resort one of your favourite sea, Balneo and SPA destinations.

МАРИЯНА НИКОЛОВА

Заместник министър-председател по икономическата и демографската политика и министър на туризма

Уважаеми колеги и партньори,

Отправлям искрените си поздравления по повод 110-ата годишнина на курорта Св. Св. Константин и Елена – един от най-живописните и обичани курорти по Българското Черноморие. Място, превърнало се в еталон за качество и пълноценна почивка. Именно поради тази причина вече повече от век българи и чужденци избират бреговете на Св. Св. Константин и Елена, както за летните си ваканции, така и за СПА, уелнес и балнео почивки. Само за 2019 г. тук са реализирани близо 600 хил. нощувки, приходите от които възлизат на над 32 млн. лв. И въпреки трудната 2020 г. от януари до август осъществените нощувки в местата за настаняване са 196 хил., а отчетените постъпления надвишават 10,3 млн. лв. Със своето уникално съчетание от природни ресурси – море и минерална вода, чист въздух и зеленина, курортът предлага продукт на световно ниво, което посетителите все повече ценят и търсят. Използвам повода да поздравя целия Ви екип за успешната работа през годините и усърдието, което полагате за безпроблемното протичане на летния сезон. А това несъмнено оказва положително влияние за утвърждаването и популяризирането на туристическия продукт както на местно, така и на национално ниво. За Министерството на туризма е много важно устойчивото развитие на морските ни курорти като атрактивна туристическа дестинация с висок международен престиж. Приветствам стремежа Ви за привличане на все повече гости с предлагането на качествени услуги. Това несъмнено спомага за утвърждаване на добрия имидж на България като дестинация за четири сезона и за привличане на по-висок клас туристи. Надявам се, че ще продължите със същия ентузиазъм да работите и в бъдеще. И мога да Ви уверя, че аз и моят екип подкрепяме идеи и инициативи, които стимулират добрите постижения в сектора. Приемете моите най-искрени пожелания за здраве и успех на всички хора, избрали да свържат професионалния си път с курорта Св. Св. Константин и Елена. Честит празник!

MARIYANA NIKOLOVA

Deputy Prime Minister for Economic and Demographic Policy and Minister of Tourism

Dear colleagues and partners,

I offer my sincere congratulations on the 110 anniversary of Sts. Constantine and Helena resort – one of the most picturesque and loved resorts along the Bulgarian Black Sea coast. A place, which has become a symbol of quality and complete relax. Therefore, for more than a century, Bulgarian and foreign tourists choose the shore of Sts. Constantine and Helena for their summer vacations, as well as SPA, wellness, and balneological retreats. Only in 2019, almost 600 thousand overnight stays have been registered here, with a profit of 32 million leva. And, despite the difficult 2020, from January to August, 196 thousand overnight stays have been registered, with an income of over 10.3 million leva. With a unique combination of natural resources – sea and mineral water, fresh air, and greenery, the resort offers a world-class product, which is ever more appreciated and sought by the visitors. I take the opportunity to congratulate your whole team for the successful work over the years and the diligence with which you ensure a problem-free summer season. This, undoubtedly, has a positive impact on the validation and popularization of the tourist product, both locally and nationally. The sustainable development of our sea resorts as attractive tourist destinations of high international prestige is of great importance to the Ministry of Tourism. I applaud your aspiration for attracting more visitors by offering high-quality services. This certainly assists the validation of Bulgaria's positive image as a four-season-destination and the attraction of higher-class tourists. I hope you will continue working just as enthusiastically in the future. I can assure you that me and my team support ideas and initiatives which stimulate the achievements in the sector. I offer my sincere congratulations and wish health and good luck to all people who have chosen to link their professional career with the Sts. Constantine and Helena resort. Happy anniversary!

Този книга е издадена с подкрепата на Община Варна.
This book was published with the support of Varna Municipality.

ИВАН ПОРТНИХ | Кмет на Община Варна

Уважаеми дами и господа,

Вече 110 години курортен комплекс Св. Св. Константин и Елена е неизменна част от световната карта на туристическите маршрути. Щедростта на природата, съчетала море, паркове и минерални извори, се допълва с богата история, топло гостоприемство и висок професионализъм на хората, които работят за развитието на курорта. Ценя високо техните усилия и енергия, благодарение на които курортен комплекс Св. Св. Константи и Елена запазва своя неповторим морски чар вече повече от един век.

Като водещ отрасъл за икономиката на Община Варна, който е с огромен потенциал за развитие, туризмът винаги е бил наш приоритет. С подкрепата на бранша работим за създаване на добър бизнес климат, за стимулиране на инвестиционните инициативи и успоредно с това – за съхраняване на природните дадености. Благодаря за доброто сътрудничество и ползотворната ни съвместна работа, която вярвам, че ще продължи и занапред.

На всички пожелавам здраве, сполука и много успешни туристически сезони! Честит празник!

IVAN PORTNIH | Mayor of Varna Municipality

Ladies and gentlemen,

For more than 110 years, Sts. Constantine and Helena Resort has been an indispensable part of the world map of the tourist routes. The generosity of nature, combining the sea, parks and mineral springs, is supplemented by rich history, warm hospitality and high professionalism of the people who work for the development of the resort. I highly appreciate their efforts and energy, thanks to which Sts. Constantine and Helena Resort has preserved its unique sea charm for more than a century.

As a leading sector of the economy of Varna Municipality, which has a huge potential for development, tourism has always been our priority. With the support of the industry, we are working to create a good business climate, to stimulate investment initiatives and, in parallel, to preserve natural resources. Thank you for the good cooperation and the useful collaboration which, I believe, will continue in the future.

I wish everyone good health, good luck and many successful tourist seasons! Happy anniversary!

АКО ОБИЧАТЕ ПЪТЕШЕСТВИЯТА
ВЪВ ВРЕМЕТО, ЗАПОВЯДАЙТЕ НА
ИНТЕРЕСНА ЕКСПЕДИЦИЯ
В МИНАЛОТО И НАСТОЯЩЕТО
НА НАЙ-СТАРИЯ ЧЕРНОМОРСКИ
КУРОРТ В БЪЛГАРИЯ

IF YOU LOVE TIME-TRAVEL,
YOU ARE INVITED TO AN
INTERESTING EXPEDITION IN
THE PAST AND THE PRESENT
OF THE OLDEST BLACK SEA
RESORT IN BULGARIA

ИСТОРИЯТА ЗАПОЧВА ОТ ДРЕВНОСТТА . . .

Културно-историческото наследство на територията на Св. Св. Константин и Елена – археологически находки и артефакти

Курортът Св. Св. Константин и Елена е едно от най-живописните места по Западното Черноморие. Съчетанието на плодородни земи, горска растителност и минерални извори отдавна е забелязано от древните хора и в местността и нейните околности има следи от обитаване още от праисторически времена.

В края на VI хил. пр.Хр. настъпват глобални промени в климата. Средногодишните температури нарастват, а годишното количество на валежите се разпределя по-равномерно. В резултат на това зимите стават по-меки и топли, а летата – по-влажни и не така горещи. Този период е известен като „климатичен оптимум“. Той създава благоприятни условия за развитието на земеделие и скотовъдство на територии, които преди това са били по-сурови за обитаване от праисторическите хора. Това е времето на средната каменно-медна епоха, когато в североизточната част на Балканския полуостров протичат интензивни интеграционни процеси. Племената поддържат помежду си оживени контакти, способстващи динамичното им израстване и

по-късно – преминаването към следващо, по-високо стъпало в развитието им, навлизането в периода на късния енеолит. Така по протежение на цялата северна част от Западното Черноморие обектите, датирани между 4700 и 4600 г. пр.Хр., придобиват сходен облик. По това време числеността на населението постепенно нараства и се появяват нови селища, усвояващи ненаселеното дотогава пространство между днешния град Балчик и Лонгоза. Важно значение в развитието на местното население има търговският обмен с черупки от средиземноморската мида *Spondylus*, докарвани тук вероятно по вода. Именно районът на Северозападното Черноморие играе ролята на разпределителен център на тази суровина на север и североизток. Тук започва все по-интензивно да се развива и металургията, първите наченки на която са установени още през времето на ранната каменно-медна епоха.

Останки от селище от средната каменно-медна епоха са открити и в местността Батарейата – между горната част на местността Траката, северно от Варна, и квартал Виница. То е лежало на малка тераса, обърната на юг към морето. От него е документиран само малък участък, на който е открито огнище и фрагментирана битова керамика – кухненска и трапезна. Към същото време (4700 – 4600 г. пр.Хр.) се отнасят и откритите през 1958 г. пред сградата на пощенската станция в курорта Св. Св. Константин и Елена (тогава Дружба) на дълбочина около 3 м няколко гроба, съдържащи скелети в свито положение наляво с черепа на изток. В тях като

THE STORY BEGINS IN ANCIENT TIMES . . .

Cultural and historical heritage on the territory of Sts. Constantine and Helena Resort – archaeological findings and artefacts

The Sts. Constantine and Helena Resort is situated in one of the most picturesque places on the Western Black Sea coast. The combination of fertile land, forest vegetation and mineral springs has long ago been noticed by the ancient people and there is prehistoric evidence of inhabitants in the area and its surroundings.

At the end of the 6th millennium BC, global climate change occurred. Average annual temperatures were rising and annual rainfall was distributed more evenly. As a result, winters became softer and warmer, and summers were weather and not so hot. This period is known as “climatic optimum”. It created favorable conditions for the development of agriculture and cattle-breeding on territories that had previously been too harsh to be inhabited by prehistoric people. This was the time of the Middle Stone Age, when intensive integration processes were taking place in the Northeastern part of the Balkan Peninsula. The tribes stayed in active contact between each other, which facilitated their dynamic growth, and later transit to a next, higher stage in their development, to

enter the period of the late Eneolith. Thus, sites alongside the Northern part of the Western Black Sea coast, dated between 4700 and 4600 BC, acquire a similar appearance. At that time, population grew gradually and new settlements emerged, utilizing the previously uninhabited area between present day Balchik and Longoza. The trade with the Mediterranean shells *Spondylus*, probably brought here by water, had an important role in the development of the local population. It is the Northwestern Black Sea coast that played the role of distribution center of this raw material to the north and northeast. Metallurgy, which first appeared in the early Stone Age, started developing more and more intensely here.

Remains from a Middle Stone Age settlement were also found in the Batareyata area – between the upper part of the Trakata area north of Varna and the Vinitza region. It laid on a small terrace facing south to the sea. Only a small section of it, where an open fireplace and fragmented household ceramics – kitchen and tableware were found, was documented. To the same period (4700 – 4600 BC) belong a few graves, which were also discovered in 1958 in front of the building of the post office in the of Sts. Constantine and Helena Resort (then Druzhiba) at a depth of about 3 m, containing skeletons in a folded position to the left with skulls facing the east. Small pots, richly decorated with cuts of white, red and graphite paint, were placed inside as burial inventory. Such graves were also found in other Middle Stone Age settlements and necropolises along the Black Sea coast. However,

гробен инвентар са положени малки съдчета, богато украсени с връзвания от бяла, червена и графитна боя. Подобни са откривани и в други селища и некрополи от средната каменно-медна епоха по Черноморското крайбрежие. Но описаните позиция и ориентация на скелетите не са характерни за този район, където доминиращата ориентация на покойниците в гробните ями е с глава на север. Позата „хокер“ наляво също не е типична поза на погребване за този ареал – при гробовете на мъже доминира изпънатото положение, а при жените – свитото надясно. Подобна практика, да се погребват починалите в свито положение на лявата си страна с глава на изток, е характерна за племената от вътрешността на източната половина на Балканския полуостров. Тази смесица от белези на различни култури е твърде интересна и засега не може да намери своето обяснение. Особеното място на гробовете от курорта се подчертава и от богатата графитна украса на керамиката, намерена в тях. В околните обекти от средния енеолит използването ѝ е изключително рядко, в единични случаи. През късния енеолит, макар и широко разпространена при съдовете, откривани в селищата, тя продължава да се среща рядко върху изделията, полагани като гробен дар. Така че въпросът за културната принадлежност на съществувалия тук некропол поради отбелязаните различия в позата и ориентацията на погребаните остава открит. Милко Мирчев, който първи съобщава за откритието, обяснява голямата дълбочина на гробовете с наличието на дебел наносен пласт от пясък и речни камъни. Очевидно става въпрос за некропол от средната каменно-медна епоха, част от който остава непроучен и до днес,

the described position and orientation of the skeletons was not typical of this area, where the dominant orientation of the dead in the tombs was head facing the north. The hocker to the left is also not a typical burial position in this area – in male graves generally dominated the stretched position, and in female graves – the folded to the right. The practice of burying the dead on their left side with their heads to the east is typical of the tribes from the interior of the eastern half of the Balkan Peninsula. This mixture of traces of different cultures is very interesting and there is still no explanation for it. The strange situation of the graves in the resort was also emphasized by the rich graphite decoration of the ceramics found in them. In the surrounding Middle Eneolithic sites, its use was extremely rare – in single cases. In the Late Eneolithic, though widespread among pots found in the settlements, it was still rarely found on the items that had been placed as a burial gifts. So the question of the cultural affiliation of the necropolis existing here, due to the stated differences in the posture and the orientation of the buried, remains open. Milko Mirchev, who first reported the discovery, explained the great depth of the graves with the presence of a thick layer of sand and river stones. Obviously, it is a necropolis from the Middle Stone Age, part of which remains undeveloped and still lies below the central part of the resort. The settlement of the inhabitants who left it is unknown. Perhaps it is located in the northwest, on the territory of the University Botanical Garden – Varna Eco park of Sofia University St. Kliment Ohridski, where fragments of Eneolithic ceramics, one of which from a worship table decorated with graphite, were found on the river bank along the site of the discovery of the graves.

лежащ под централната част на курорта. Селището на обитателите, които са го оставили, е неизвестно. Може би то се намира на северозапад, на територията на Университетската ботаническа градина – Екопарк Варна на Софийския университет „Св. Климент Охридски“, където на брега на реката, протичаща покрай мястото на откриването на гробовете, са открити фрагменти от енеолитна керамика, единият от които – от култова масичка, украсена с графит. Районът остава привлекателен за древните обитатели и е интензивно населен и след средната каменно-медна епоха. Процесите на взаимна интеграция продължават да протичат и през следващата фаза – късната каменно-медна епоха. Те обаче вече са по-скоро търговско-обменни, отколкото културно-консолидиращи. Така на крайбрежната ивица с широчина около 30 км се появява и развива една нова култура, която носи името на днешния град Варна. Тя има водещо значение за цялата североизточна част на полуострова. Тук промените в стопанството и структурата на обществото протичат най-бързо и се заражда и това, което по-късно ще бъде наречено класово общество. На територията на парка и обработваемите площи около резиденция Евксиноград, непосредствено на юг до курорта Св. Св. Константин и Елена, са открити два керамични съда, които най-вероятно произхождат от селище, намирало се в този район. На север до курорта, в рамките на днешното курортно селище Слънчев ден (местността Кокодива или както е известна на по-старите варненци – Детския санаториум), през XX в. са събирани множество находки – медни брадви, клинове и длета, кремъчни пластини, каменни сечива.

The area remained attractive to the ancient inhabitants and was densely populated after the Middle Stone Age. The processes of mutual integration continued to take place in the next phase – the late Stone-Copper Age. However, they were already more trade-oriented than cultural-consolidating ones. Thus, a new culture emerged and developed on the coastline with a width of about 30 km, named after today's city of Varna. It had a leading role in the whole Northeastern part of the peninsula. Here the changes in the economy and the structure of society happened faster than anywhere and, what later would be called a class society, was born. The settlements and necropolises of this archaeological culture were concentrated on the territory and in the immediate surroundings of today's city of Varna. It had a leading role in the whole Northeastern part of the peninsula. On the territory of the park and the arable land around the residence of Evksinograd, just south to the Sts. Constantine and Helena Resort, two ceramic pots were discovered, most probably originating from a settlement located in this area. To the north of the resort, within present day Sunny Day Resort (the Kokodiva area or, as it is known to the older villagers – the Children's Sanatorium), numerous findings were collected in the 20th century – copper axes, wedges and chisels, flint plates, stone tools.

МАНАСТИРЪТ
„СВ. СВ. КОНСТАНТИН И ЕЛЕНА“
И ЛЕГЕНДАТА ЗА ЧУДОТВОРНАТА
ИКОНА НА СВЕТИТЕ
РАВНОАПОСТОЛИ – ЕДНО
НЕОБИКНОВЕНО НАЧАЛО
НА ИСТОРИЯТА НА НАЙ-СТАРИЯ
БЪЛГАРСКИ МОРСКИ КУРОРТ

THE STS. CONSTANTINE AND HELENA
MONASTERY AND THE LEGEND
OF THE MIRACULOUS ICON OF
THE HOLY EQUALS-TO-APOSTLES –
AN UNUSUAL BEGINNING OF
THE HISTORY OF THE OLDEST
BULGARIAN SEASIDE RESORT

ЛЕГЕНДАТА СЪЗДАВА НОВА ИСТОРИЯ ...

Историята на манастира „Св. Св. Константин и Елена“ и ролята му за обособяването на мястото като курорт

Несъмнено една от най-популярните културно-исторически забележителности на курорта от миналото до наши дни е древният манастир „Св. Св. Константин и Елена“. Има различни легенди за това, кой, кога и поради какви причини е създал манастир точно тук, но несъмнено съществуването му е изиграло много важна роля в обособяването на местността като курорт и като любимо място за отдиш и почивка. Близостта на манастира до Варна става и основната причина той да бъде преоткрит за цивилизования свят. Началото на зараждането на манастира „Св. Св. Константин и Елена“ се губи назад във вековете. Не са запазени документи кога и от кого е основан. Легендите разказват, че по време на началните години на османско владичество през XV в. група монаси, прогонени от разрушените си и разграбени духовни обители, достигат до вековните дебри на околностите на Варна и тук се заселват, като основават скалния Аладжа манастир, манастира „Св. Димитър“ на нос Согоанлък (дн. дворец Евксиноград – б. а.), манастира „Св. Константин“ и други манастири в околността.

THE LEGEND CREATES NEW HISTORY ...

The story of the Sts. Constantine and Helena Monastery and the development of the region as a sea resort

Undoubtedly one of the most popular cultural and historical sights of the resort from the past to the present days is the ancient monastery Sts. Constantine and Helena. There are different legends about who, when and for what reason built a monastery right here but undoubtedly its existence played a very important role in the formation of the place as a resort and favorite place for rest and recreation. The proximity of the monastery to Varna becomes the main reason for it to be rediscovered for the civilized world. The beginning of the forming of the Sts. Constantine and Helena Monastery is lost back in the centuries. No documents are preserved of when and by whom the monastery was founded. The legends say that during the early years of Ottoman rule in the 15th century, a group of monks chased away from their demolished and plundered spiritual cloisters reached the centuries-old deep forest of Varna and settled here, establishing the Aladzha Monastery, the St. Dimitar Monastery at the Soganlac Cape (today's palace Evksinograd, author's marks), the St. Constantine Monastery and other monasteries in the vicinity.

1. Личен архив на Васил Табаков
2. Паркът край манастира „Св. Св. Константин и Елена“. 1925

1. Vasil Tabakov's personal archive
2. The park by Sts. Constantine and Helena Monastery. 1925

Легенда за манастира „Св. Св. Константин и Елена“

Легендата разказва, че в една тъмна нощ ураганен вятър превивал клоните на дърветата и морето страховито бучало. Сред оглушителния тътен на морските вълни монасите дочули викове за помощ. На утрото, когато бурята стихнала, те отишли на морския бряг и пред очите им се разкрила ужасна гледка. На брега били пръснати отломки на голям кораб. Вълните подмятали телата на удавници. Братята се погрижили по християнски обичай за тях. Сред телата те намерили полужив пътник, стискащ странен вързоп в ръцете си. Погрижили се за корабкрушенеца и когато той дошъл на себе си, им разказал, че в големия вързоп е завита икона на пресветите покровители на християнството Св. Константин и Св. Елена. Спасеният пътник се оказал пратеник на монаси от православна обител до Цариград. След чудотворното си избавление той подарил иконата на монасите и поръчал на това място да се построи храм на името на светите равноапостоли. През XVIII в. братята съградили манастира „Св. Св. Константин и Елена“, като в олтара вграждат чудотворната икона на светците и целебен извор с лековита светена вода.

В потвърждение на това, че в легендата се съдържа доза истина, ще приведем писаното от архимандрит Инокентий в списание „Морски сговор“, книга 5 от 1935 г. В статията си „Манастирът-летовище край Варна“

The legend of the Sts. Constantine and Helena Monastery

The legend says that in a dark night a strong wind was bending the branches of the trees and the sea was roaring horribly. In the deafening thunder of the sea waves, the monks heard the cries for help. On the morning, when the storm subsided, they went to the seashore and a terrible sight was revealed before their eyes. The debris of a large ship was scattered on the shore. The waves were tossing around the bodies of drowned people. The brothers took care of them as per Christian traditions. Among the bodies, they found an almost dead traveler, clutching a strange bundle in his hands. The brothers took care of the castaway and when he regained consciousness, he told them that in this bundle was a large icon of the patron saints of Christianity St. Constantine and St. Helena. The saved traveler turned out to be a messenger of the monks from an Orthodox cloister in Constantinople. After his marvelous salvation the messenger gave the miraculous icon to the brothers and ordered a temple to be built in this place in the name of the holy apostles. In the 18th century the brothers built the Sts. Constantine and Helena Monastery, embodying in the altar the miraculous icon of the saints and a healing spring with healing holy water.

In confirmation that the legend contains a dose of truth, we will translate the writings of Archimandrite Inokentiy in the Maritime Harmony Magazine, vol. 5 of 1935. In his article “The Monastery-station near Varna”,

той съобщава: „Известна светлина върху старостта на същия (манастирът „Св. Св. Константин и Елена“ – б. а.). Дотогава точни сведения не е имало. До такива се добрахме по следния начин: в дясната страна на иконостаса е поместена храмовата икона „Св. Св. Константин и Елена“ в цял ръст, художествена византийска живопис; фигурите са облечени в златни царски сакос и порфира. Вековете обаче са наслоили върху тях толкова много прах, че едва можеше да се разпознаят лицата и облеклото. След грижливо почистване блеснаха фигурите в целия си ръст. В долната част на иконата, под подножието на животворния Господен Кръст, който се намира между двете лица, открихме доста повреден надпис на гръцки език, от който можем да прочетем: „Поради силен страх на християните [...] в Цариград 1713 г.“. По всяко вероятност иконата е била изработена в Цариград и след това пренесена и поставена на иконостаса на манастирската църква. “

Интересни писмени сведения за манастира откриваме в книгата „Писма от България“ на известния руски пътешественик и писател Виктор Тепляков, публикувана в Москва през 1837 г. „Ходих в манастира „Св. Константин“ – пише той – отстоящ на 10 версти от Варна... Недалеч от една чешма по пътя някакъв овчар пасеше биволи... той тананикаше някаква песен... Мелодията е ту весела, ту печална, мелодия на българска песен... Моят преводач запита българина колко часа има до манастира... Игуменът гошва гостите с мед и хляб. “

he reported: “A certain light on its old age (the Sts. Constantine and Helena Monastery, author's marks). Until then, there was no precise information. We found it in the following way: on the right side of the iconostasis is the temple icon Sts. Constantine and Helena in full scale, Byzantine art painting; the figures are dressed in golden royal saksos and porphyry. The centuries, however, have poured so much dust on them that we could barely recognize the faces and the clothing. After careful cleaning, the figures gleamed in their full height. At the bottom of the icon, under the foot of the life-giving Lord's Cross between the two faces, we found a rather damaged Greek inscription from which we can read: “Because of the strong fear of Christians... in Constantinople in 1713”. It seems the icon was made in Constantinople and then carried and placed on the iconostasis of the monastery church. “

The famous Russian traveler and writer Victor Tepliakov reported in his book “Letters from Bulgaria” published in Moscow in 1837 an interesting written information about the monastery. “I went to the monastery St. Constantine – he writes – outstanding at 10 km from Varna... Not far from a fountain on the way, a shepherd was herding buffaloes... he was humming a song... The melody was first merry, then sad, the melody of a Bulgarian song. My translator asked the Bulgarian how many hours we had to the monastery. The abbot hosts the guests with honey and bread”.

Манастирът е силно пострадал през Руско-турската война от 1828 – 1829 г. и е напълно разрушен, преди Варна да бъде превзета от руските войски. Той е възобновен благодарение на усилията на двамата братя, йеромонасите Теодосий и Агапий Кантарджиеви от Търново. С доброволните пожертвования и труда на християните от Варненската духовна околия в продължение на 30 години светата обител е възстановена. Благодарение на настойчивостта и вярата на двамата монашеската обител оживява. Местното население от близките села, където няма храмове, посещава манастирската църква, за да се поклони и измоли помощ, подкрепа и защита от чудотворната икона на Св. Константин и Св. Елена. Братята със собствени усилия и средства и с доброволния труд на християните от близките села преобразяват дивата природа около манастира и превръщат земята в ниви и ливади. За кратко време манастирът става най-големият собственик на имоти във Варненската епархия. Земите и водениците на манастира се отдават под наем. Част от приходите на обителта и даренията от християните са използвани за построяване на църкви в околните села, за издръжка на училища, за подпомагане на бедни.

Въпреки че манастирът е в диоцеза на Цариградската гръцка патриаршия и се ръководи от Варненската гръцка митрополия, йеромонасите Теодосий и Агапий извършват богослужението на църковнославянски език. Само на големи празници манастирът се посещава от гръцкия митрополит и влиятелни гръцки

The monastery was severely damaged during the Russo-Turkish War of 1828 – 1829 and was completely destroyed before Varna was captured by the Russian troops. It was restored thanks to the efforts of the two brothers, the hieromonks Theodosius and Agapius Kantardjievi of Turnovo. With the voluntary sacrifices and labor of the Christians of the Varna spiritual region, in 30 years the holy abode was restored. Due to the insistence and faith of the two, the monastery cloisters were revived. The local population from the nearby villages, which did not have temples there, visited the monastery church to worship and pray for help, support and protection from the miraculous icon of Sts. Constantine and Helena. The brothers transformed the wildlife around the monastery with their own labor and funds and the volunteer labor of Christians from nearby villages and turned the land into fields and meadows. For a short time, the monastery became the largest owner of properties in the Varna diocese. The monks' lands and mills were rented out. Part of the income of the abode and donations from Christians were used for building churches in the surrounding villages, for supporting schools, for helping the poor people, and others.

Although the monastery was in the Diocese of the Patriarchate of Constantinople, and was guided by the Greek Metropolis of Varna, Hieromonk Theodosius and his brother Agapius performed the church service in Slavonic. Only on big holidays was the monastery visited by the Greek Metropolitan and influential Greek citizens, the services were performed in Greek.

граждани и тогава службите се водят на гръцки. След смъртта на игумена Агапий за кратко време го замества Константин Дъновски – първият български свещеник във Варненско, който също провежда божеските служби на църковнославянски език. Скоро той е прогонен от гъркоманите. От 1867 г. в манастира „Св. Константин“ служат само гръцки свещеници, единствено на гръцки език.

До учредяването на Българската екзархия на 28 февруари 1870 г. манастирът „Св. Константин“ е общо притежание и обслужва цялото християнско население във Варненска околия, без разлика на народност. След създаването на независимата българска църква, поради това, че според Султанския ферман само Варна и околните села са изключени от диоцеза на Българската екзархия, манастирът заедно с всичките си имоти е присвоен от Варненската гръцка община. Тя го владее от 1867 до 1899 г., когато след съдебен спор съдът решава да предаде манастира за стопанисване на Варненската окръжна комисия. Тя го притежава и стопанисва до 1934 г., когато Окръжният съвет и Варненската окръжна постоянна комисия са закрити и владението на манастира е предадено на Варненската община.

After the death of Abbot Agapius, Konstantin Danovski, the first Bulgarian priest in Varna, who also conducted the services in Church Slavic language, replaced him briefly. Soon he was expelled from the Graecomans. From 1867 in the St. Constantine Monastery served only Greek priests in Greek language.

Until the creation of the Bulgarian Exarchate on 28 February 1870, the St. Constantine Monastery was a mutual property and served the entire Christian population in the Varna Caasa (region, author's mark), without distinction of nationality. After the establishment of the independent Bulgarian church, as according to the Sultan Ferman, only Varna and the surrounding villages were excluded from the diocese of the Bulgarian Exarchate, the St. Constantine Monastery together with all its properties, was appropriated by the Greek Municipality of Varna. The Municipality ruled it from 1867 to 1899, when, after a litigation, the court decided to hand over the monastery for the management of the Varna Regional Commission. It owned and managed it until 1934 when the Regional Council and the Varna Regional Permanent Commission were closed, and the monastery's possession was handed over to the Varna Municipality.

Манастирът „Св. Св. Константин и Елена“. 1938
The Sts. Constanine and Helena Monastery. 1938

Манастирът „Св. Св. Константин и Елена“ и развитието на района като морски курорт

През 70-те години на XIX в. манастирът „Св. Константин“ е напълно възстановен. Наред с малката църква са построени монашески килии, но монашеско братство не се образува. Съвременници твърдят, че точно по това време в манастирите „Св. Димитър“ и „Св. Константин“ се поставя началото на ползването на морето за развлечение и укрепване на здравето. Монашеските килии се отдават под наем на приходящи, а богатите варненци имат свои постоянни килии, където отмарят в летните жеги и прекарват лятото.

В своите спомени граф Игнатиев, който посетил Варна през 1878 г., пише: „Любимо място на жителите на града са разходките до манастирите „Св. Димитър“ и „Св. Константин“, разположени сред разкошна зеленина на самия бряг. Поправени с ресторанти и танцувални зали, нищо манастирско няма в тях“. По време на своето посещение през 1879 г. известният руски писател Немирович Данченко констатира: „Килиите се отдават под наем, случва се даже и на влюбени двойки. Така си живеят тук. Цяло лято идват хора отвън“.

The Sts. Constantine and Helena Monastery and the development of the region as a sea resort

In the 70s of the 19th century the St. Constantine Monastery was completely restored. Along with the small church, monastic cells were built, but monastic brotherhood was not formed. Contemporaries say that at that time in the monasteries St. Dimitar and St. Constantine was set up the beginning of using the sea for entertainment and health promotion. The monastery cells were being rented out to the visitors, and the rich Varna residents had their reserved cells, where they relaxed in the summer heat and spent the summer. In his memoir, Count Ignatiev, who visited Varna in 1878, wrote: “A favorite place of the city residents are the walks to the monasteries St. Dimitar and St. Constantine, situated amidst the lush greenery of the beach. Refurbished with restaurants and dance halls, there is nothing monastic in them”. During his visit in 1879, the famous Russian writer Nemirovich Danchenko found that “Cells are rented out, even to romantic couples. That’s how they live here. All summer long people come from outside”.

Although the writing refers to the period 1878 – 1879, the authors emphasized that they have discovered an established way of life in the monasteries during the summer season. Throughout the summer there are holidaymakers

Макар че писаното се отнася за времето 1878 – 1879 г., авторите подчертават, че са констатирани един установен начин на живот в манастирите през лятото. През целия сезон тук има летовници, дошли специално да ползват морето и слънцето, за да подобрят здравето си, да се забавляват, а не на поклонение. Това са все съществени елементи на курорта, който по-късно получава разцвета си след Освобождението.

Павел Калянджиев, съвременник на описваните събития, пише в статията си „Манастирът Св. Димитър и Св. Константин“, публикувана в брой 14 от август 1880 г. на Варненски вестник: „Най-голямото удоволствие на жителите на Варна лете са морето и лозята. В морето се къпят, а в лозята се разхождат, ядат, пият и лакомят се със сладки овощия, прохлаждат се от студената вода... Планинският хладен вятър, що повява от Балкана и този от морето, всичко това прави, щото човек да прекара лятото без да му омръзне и домъчнее... Болният човек може да получи облекчение на здравето си“. В статията се подчертава, че морето и всичко, което е свързано с него, представлява интерес и от здравна гледна точка. Посетителят идва тук според автора, за да си почине и укрепи силите си и да подобри здравословното си състояние.

who come specially to enjoy the sea and the sun to improve their health, have fun, and not for worship. These are all essential features of the resort, which flourished after the Liberation.

Pavel Kalyandjiev, a contemporary of the described events, wrote in his article “The Monastery of St. Dimitar and St. Constantine”, published in issue 14 from August 1880, in Varna Journal: “The greatest pleasure of the Varna residents are the sea and the vineyards. In the sea they bathe, and, in the vineyards, they walk, eat, drink and gorge on sweet fruits, cool off in the cold water... The cool mountain wind that blows from the Balkan and the one from the sea, all this makes a person spend the summer without getting bored or sad... The sick person may get an improvement of his health”. The article emphasizes that the sea and everything associated with it is also of interest from a health point of view. According to the author, the visitor comes here to rest and to recover his strength and improve his health.

Българският княз Александър I Батенберг – първият високопоставен курортист в Св. Константин

След Освобождението на България през 1878 г. Великото народно събрание избира първия български княз – Александър I Батенберг. Князът обичал да идва във Варна, познавал околностите на града. Батенберг посещава манастира „Св. Константин“ през август 1880 г. и така става първият високопоставен курортист на обителта. По време на пребиваването му варненци обгръщали княза с внимание и му устройвали серенади. Височайшето посещение също допринесе много за развитието на региона като морски курорт.

Манастирът Св. Константин след Освобождението

След Освобождението манастирът „Св. Константин“ продължава да е собственост на Гръцката вероизповедна община и е ябълката на раздора между българската и гръцката общност във Варна. Въпросът за собствеността на манастира е поставен за разрешение още в първите години след Освобождението. Във Варненски вестник от 13 август 1880 г. е публикувана статия, която разглежда въпроса за владението и

The Bulgarian prince Alexander I of Battenberg is the first high – ranking tourist at St. Constantine

After the Liberation of Bulgaria in 1878 the Grand National Assembly elected the first Bulgarian prince – Alexander I of Battenberg. The prince loved to visit Varna and he knew the city surroundings. Battenberg visited St. Constantine in August 1880, thus becoming the first high-ranking tourist at the monastery. During the prince's stay the people of Varna surrounded him with attention and made him serenades. This first royal visit helped a lot for the development of the area as a seaside resort.

The St. Constantine Monastery after the Liberation

After the Liberation, the St. Constantine Monastery continued to be the property of the Greek religious community and was the “bone of contention” between the Bulgarian and Greek communities in Varna. The question of the monastery's property was set for resolution in the first years after the Liberation. An article was published in the Varna Journal of 13 August 1880, dealing with the ownership of the two monasteries, and insisting that

stopanisvaneto na двата манастира и настоява местната изпълнителна и съдебна власт да бъдат по-решителни в действията си: „Грижите и попечението (върху манастирите „Св. Димитър“ и „Св. Константин“ – б. а.) трябва да се отнемат от Гръцката митрополия и да се предадат според закона на общинския Варненски съвет, в правата на който влизат градските дюгени, празните места, пазарите, градската мера и в нея всички камъни и всичко що е на земята и под земята, в това число градини, лозя, къпални и имотите на манастирите. Градският съвет без да губи време и немедлено трябва да определи одного от своите членове, за да направи опис на всичкото движимо и недвижимо имущество и да приеме под свое управление, и в това време да помоли владиката на Варненска епархия, преосвещени Симеон, да назначи двама стари свещеника за „Св. Димитър“ и „Св. Константин“.

На 14 август 1891 г. Варненската окръжна постоянна комисия подава прошение във Варненския окръжен съд за отнемане на манастира „Св. Константин“ от Гръцката вероизповедна община и предаването му на Варненската окръжна постоянна комисия. След дълга съдебна сага през октомври 1899 г. имотът е предаден във владение на Варненския окръжен съвет. Гръцката вероизповедна община не се примирява и продължава да обжалва делото. През 1919 г. Международният съд в Хага решава въпроса в полза на българската страна.

the local executive and judiciary authorities were more determined in their actions: “The care and the concern (on the monasteries of St. Dimitar and St. Constantine – author) should be taken away from the Greek Bishopric and surrendered, according to the law, to the Municipal Council of Varna, under whose authority are the city workshops, the vacant places, the markets, the common land as well as all stones and everything on the ground and under the ground, including gardens, vineyards, baths and properties of the monasteries. The city council, without wasting time and indiscriminately, must appoint one of its members to make an inventory of all movable and immovable property and accept it under its authority, and at the same time to ask the bishop of the Varna diocese, the renowned Simeon, to appoint two old priests for St. Dimitar and St. Constantine”.

On 14 August 1891, the Varna District Permanent Commission filed an appeal to the Varna Regional Court for the removal of the St. Constantine Monastery from the Greek religious community and its transmission to the Varna District Permanent Commission. After a long court saga, in October 1899 the property was handed over to the Varna District Council. The Greek religious community did not reconcile and continued to appeal the case. In 1919 the International Court of Justice in The Hague resolved the issue in favor of the Bulgarian side.

On 11 August 1897 in Varna and the surrounding area there was a heavy rain with flood, which caused great damage to the city and its surroundings. The flood did not spare the monastery St. Constantine, which suffered

На 11 август 1897 г. над Варна и околностите се излива пороен дъжд, който нанася големи вреди на града и покрайнините. Пороят не подминава и манастира „Св. Константин“, който значително е пострадал. Църквата, манастирските сгради и чешмата са почти разрушени. Едва след 1899 г., когато манастирът с всичките си имоти, земя и постройки преминава в държавна собственост, стопанисвана от Варненската окръжна постоянна комисия, са извършени необходимите ремонти. Възстановени са сградата на манастира, монашеските килии и чешмата. След обновяването му се забелязва значително увеличение на гражданите и летовниците, които ползват манастирските сгради и морето за отдих и лечение.

След преминаването на манастира „Св. Константин“ под управлението на Варненската окръжна постоянна комисия неговите сгради продължават да се отдават за нощувки на желаещите граждани. През летния сезон има голямо търсене на квартири там въпреки многото неудобства: летуващите трябва да си носят чаршафи и завивки, съдове за готвене и хранене. За цените на нощувките в манастира научаваме от вестник „Свободен глас“ от 5 май 1905 г. В него четем: „С обявление № 1877 от 23 април Окръжната постоянна комисия явява на интересуващите се цените, които трябва да заплащат за времето от 1 май до 1 септември, които са както следва:

great damage. The church, the monastery buildings and the fountain were almost destroyed. It was after 1899, when the monastery with all its properties, land and buildings had already been transferred to the state property, managed by the Varna District Permanent Commission, that the necessary repairs were made. The monastery building, the monastic cells and the fountain were restored. After the renovation of the monastery, there was a significant increase in the number of citizens and holidaymakers who used the monastery buildings and the sea for recreation and treatment.

After transferring the St. Constantine Monastery under the management of the Varna District Permanent Commission, its buildings continued to be rented by the citizens. During the summer season, there was a great demand for accommodation in the monastery building, despite many inconveniences: guests had to bring their own sheets and blankets, cooking utensils and meals. We learn from the Free Voice Newspaper on 5 May 1905, about the prices of the nights spent in the resort. It says: "By announcement No 1877 of 23 April the Regional Permanent Commission informs whoever it may concern of the prices for the period from 1 May to 1 September, which are as follows:

In the old building:

- 1) for the whole building, consisting of 4 rooms, 1 small room and 1 kitchen, 10 levs in total;
- 2) for each of the big rooms, 20 levs; for the small room, 10 levs.

В старото здание:

- 1) за цялото здание, състоящо се от 4 стаи, 1 малка стая и 1 кухня, общо 10 лева;
- 2) отделно за всяка от големите стаи по 20 лева; за малката стая по 10 лева.

В новото здание, начиная от южната страна:

- 1) за I-во отделение, състоящо се от 1 стая и 2 салона, общо по 80 лева;
- 2) отделно само за стая по 30 лева;
- 3) за II-ро отделение, състоящо се от 4 стаи и 1 салон, общо по 100 лева;
- 4) отделно всяка стая по 30 лева;
- 5) за III-то отделение, състоящо се от 4 стаи и 1 салон, общо по 100 лева;
- 6) отделно за стая по 30 лева;
- 7) за IV-то отделение, състоящо се от 3 стаи и един салон, общо по 75 лева;
- 8) отделно за всяка стая по 30 лева;
- 9) за V-то отделение, само за малката стая по 15 лева.

In the new building, starting from the south:

- 1) for 1st section, consisting of 1 room and 2 lounges, a total of 80 levs;
- 2) separately for one room – 30 levs;
- 3) for the 2nd section, consisting of 4 rooms and 1 lounge, 100 levs in total;
- 4) separately for each room – 30 levs;
- 5) for the 3rd section, consisting of 4 rooms and 1 lounge, a total of 100 levs;
- 6) separately for one room – 30 levs;
- 7) for the 4th section consisting of 3 rooms and one lounge, a total of 75 levs;
- 8) separately for each room – 30 levs;
- 9) for the 5th section, for the small room only 15 levs.

In the new building above the church:

- 1) for the whole building, consisting of 7 rooms and 1 kitchen, a total of 120 levs;
- 2) separately for each room – 15 levs. "

В новото здание над църквата:

- 1) за цялото здание, състоящо се от 7 стаи и 1 кухня, общо 120 лева;
- 2) отделно за всяка стая по 15 лева. "

След поемането на стопанисването на манастира „Св. Константин“ и неговите имоти от Окръжния съвет въпросите, свързани с него, се разглеждат на сесии на Окръжния съвет. Поставя се въпросът за специализирането на манастирското стопанство. Междувременно Министерството на търговията и земеделието разпорежда на Окръжния съвет да предвиди средства в бюджета си и да започне в манастирското стопанство изграждане на окръжно винаро-земеделско училище, кравеферма, птицеферма и свинарник. Сред окръжните съветници се оформят две мнения за насочеността на стопанството. Една част от тях настояват в манастирското землище да се изгради окръжно земеделско стопанство с овощен и черничев разсадник, за производство на лозов материал и две станции за развъждане на домашни животни и птици. Другата група окръжни съветници застъпват идеята манастирското стопанство да се развива като морски курорт. Отстъпвайки пред настояването на Министерството на търговията и земеделието, на своя сесия през 1903 г. Окръжният съвет взема решение № 114 и гласува в бюджета си 16 000 лв. за изграждане на практическо винаро-земеделско училище в района на манастира „Св. Константин“. На 15 април 1903 г. по предписание

After the District Council took over the St. Constantine Monastery and its properties, all issues related to it were discussed at the sessions of the District Council. The question of the monastery farm specialization was raised. Meanwhile, the Department of Commerce and Agriculture had ordered the District Council to allocate funds in its budget and to start the construction of a district winery and agriculture school, a cow farm, a poultry farm and a pig farm. Two opinions formed among the county councilors on the specialization of the farm. Part of them insisted on an agricultural farm with a fruit tree and mulberry nursery for the production of grapevine material and two breeding stations for domestic animals and birds. The other group of district councilors advocated the idea of the monastery farm to develop as a seaside resort.

As a result of the insistence of the Ministry of Commerce and Agriculture, at its session held in 1903 the Regional Council took a decision No. 114 and voted in its budget 16 000 levs for the construction of a practical winery and agriculture school in the region of the St. Constantine Monastery. On 15 April 1903, by appointment of the Ministry of Trade and Agriculture, a session of the District Council decided to "arrange the nurseries for fruit trees and vines". A gardening specialist was appointed to manage all the properties of the monastery farm. At the beginning of the twentieth century the Varna City Council discussed the development of Varna as a resort town and what the municipality should do to improve the city's infrastructure, build a modern hotel, deliver additional water to the city, etc.

на Министерството на търговията и земеделието сесия на Окръжния съвет взема решение за „устройство на разсадниците за овощки и лозови пръчки“. Назначен е специалист градинар, който да управлява всички имоти на манастирското стопанство. В началото на XX в. във Варненския градски общински съвет се дискутира развитието на Варна като курортен град и какво трябва да направи общината за подобряване на инфраструктурата, изграждане на модерен хотел, доставяне на допълнителни количества вода в града и т. н.

Местността Св. Константин, картичка от октомври 1910 г. Изд. А. В. Велчев, Варна
St. Constantine area, postcard from October 1910. Publ. A. V. Velchev, Varna

1. Сградата на санаториума в местността Св. Константин
 2. Портрет на Елеонора Българска – Елеонора Каролина Гаспарина Луиза, принцеса Ройс цу Кьостриц. 1860 – 1917
 3. Морски санаториуми в местността Св. Константин. 1910 – 1911

Най-големият детски санаториум на Балканите в курорта Св. Св. Константин и Елена

Три са имената от историята на Варна, които са свързани с курорта Св. Св. Константин и Елена и допринасят най-много за изграждането на престижа му още в края на XIX в.. Това са д-р Иван Басанович, който има огромни заслуги за развитието на здравното дело и на медицинската наука у нас, проф. д-р Параскев Стоянов – основателят на морелечението и калолечението в България, и д-р Александър Недялков – управител на Държавния детски морски санаториум „Царица Елеонора“ в курорта Св. Св. Константин и Елена.

На 22 септември 1901 г. д-р Басанович е избран за почетен член на Варненския общински съвет. Съветът му възлага да представи мерки за подобряване на санитарно-хигиенното състояние на града. Като изключително прозорлив човек, още през март 1902 г. той представя на съветниците два доклада за подобряване на санитарно-хигиенното състояние на града и за развитието му като курортен център.

Наред с проблемите на Варна д-р Басанович отделя специално място на развитието на манастира „Св. Константин“ като курорт. Той констатира, че манастирът е прекрасно място за построяване на едно

The largest Children's Sanatorium in the Balkans was in the Sts. Constantine and Helena Resort

Three are the names from the history of Varna, which are related to the Sts. Constantine and Helena Resort and contributed most to building its reputation in the late 19th century. They are Dr. Ivan Basanovich, who had a great merit for the development of healthcare and medical science in Bulgaria, Prof. Dr. Paraskev Stoyanov – the founder of the sea treatment and mud treatment in Bulgaria and Dr. Alexander Nedyalkov – manager of the State Children's Marine Sanatorium "Tsaritsa Eleonora" in the Sts. Constantine and Helena Resort.

On 22 September 1901, Dr. Basanovich was elected an honorary member of the Varna Municipal Council. The Council appointed him to present measures to improve the city's sanitary and hygienic condition. As an extremely lucid person, in March 1902 Dr. Basanovich presented the counselors with two reports on improving the sanitary and hygienic condition of the city and its development as a resort center.

Together with the problems of Varna, Dr. Basanovich devoted special attention to the development of St. Constantine as a resort. He noted that the St. Constantine Monastery, situated in the Evksinograd vineyards,

хидротерапевтично заведение, от каквото се чувства голяма нужда, или на санаториум – било за нервно-болни, било за скруфолозни, за да може Варна да се повдигне като климатолечебна станция.

Тази идея на д-р Басанович намира привърженик в лицето на младия лекар Параскев Стоянов. Той е роден през 1877 г. в Гюргево. Следва медицина в Париж, Женева, Букурещ и Вюрбург, където се дипломира. Специализира във Франция, Германия и Швейцария. По-късно като утвърден медик свързва житейската си и професионална съдба с град Варна. От 1905 до 1910 г. Параскев Стоянов е управител-лекар във Варненската окръжна мариинска болница, а от 1911 до 1912 г. е училищен лекар в Мъжката гимназия във Варна. По време на Балканската, Междусъюзническата и Първата световна война е военен лекар и лекува ранените войници. Основател е на Софийския медицински факултет, където е професор и ръководител на катедрата по хирургична пропедевтика и оперативна медицина.

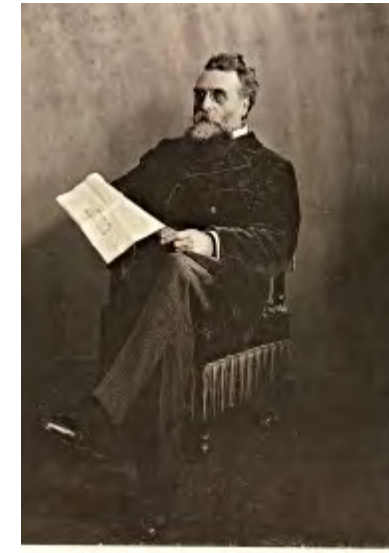
При назначаването му във Варненската мариинска болница Параскев Стоянов поставя като условие пред директора на Народното здраве д-р Марин Русев, че ще поеме поста, ако към болницата се изгради Детски морски санаториум. Тази идея се заражда у д-р Стоянов през 1898 г., по време на неговата специализация във Франция, когато посещава изложба на Първия международен конгрес за борба с туберкулозата. Дирекцията на Народното здраве изпълнява обещанието си, като предоставя на д-р Стоянов да

would serve as a wonderful place to build a hydrotherapy facility, which was greatly needed, or a sanatorium either for nervous patients or for scrofulous ones, so that Varna could grow as a climatic and healing station.

This idea of Dr. Basanovich found support in the face of the young doctor Paraskev Stoyanov. He was born in Giurgiu and studied medicine in Paris, Geneva, Bucharest, and Wurzburg, where he graduated. He specialized in France, Germany and Switzerland. Later, as an established doctor, he entwined his personal and professional destiny with the city of Varna. From 1905 to 1910, Paraskev Stoyanov was a physician-manager at the Varna Marine Hospital and from 1911 to 1912 he was a school doctor at the Male High School in Varna. During the Balkan, Inter-Allied and World War I he was a military doctor and treated the wounded soldiers. He was the founder of the Sofia Medical Faculty, where he was a Professor and Head of the Department of Surgical Propaedeutics and Operative Medicine.

Upon his appointment at the Varna Marine Hospital, Paraskev Stoyanov told the Director of National Health, Dr. Rusev, that he would take over the position if a Children's Marine Sanatorium was established in the hospital.

Dr. Paraskev Stoyanov got this idea in 1898 during his specialization in France when he attended an exhibition at the First International Congress on Tuberculosis. The National Health Directorate fulfilled its promise by providing Dr. Stoyanov with a suitable room and organizing a Children's Sanatorium. He chose the sheds in the Quarantine

Handwritten signature: Dr. Paraskev Stoyanov

1.

2.

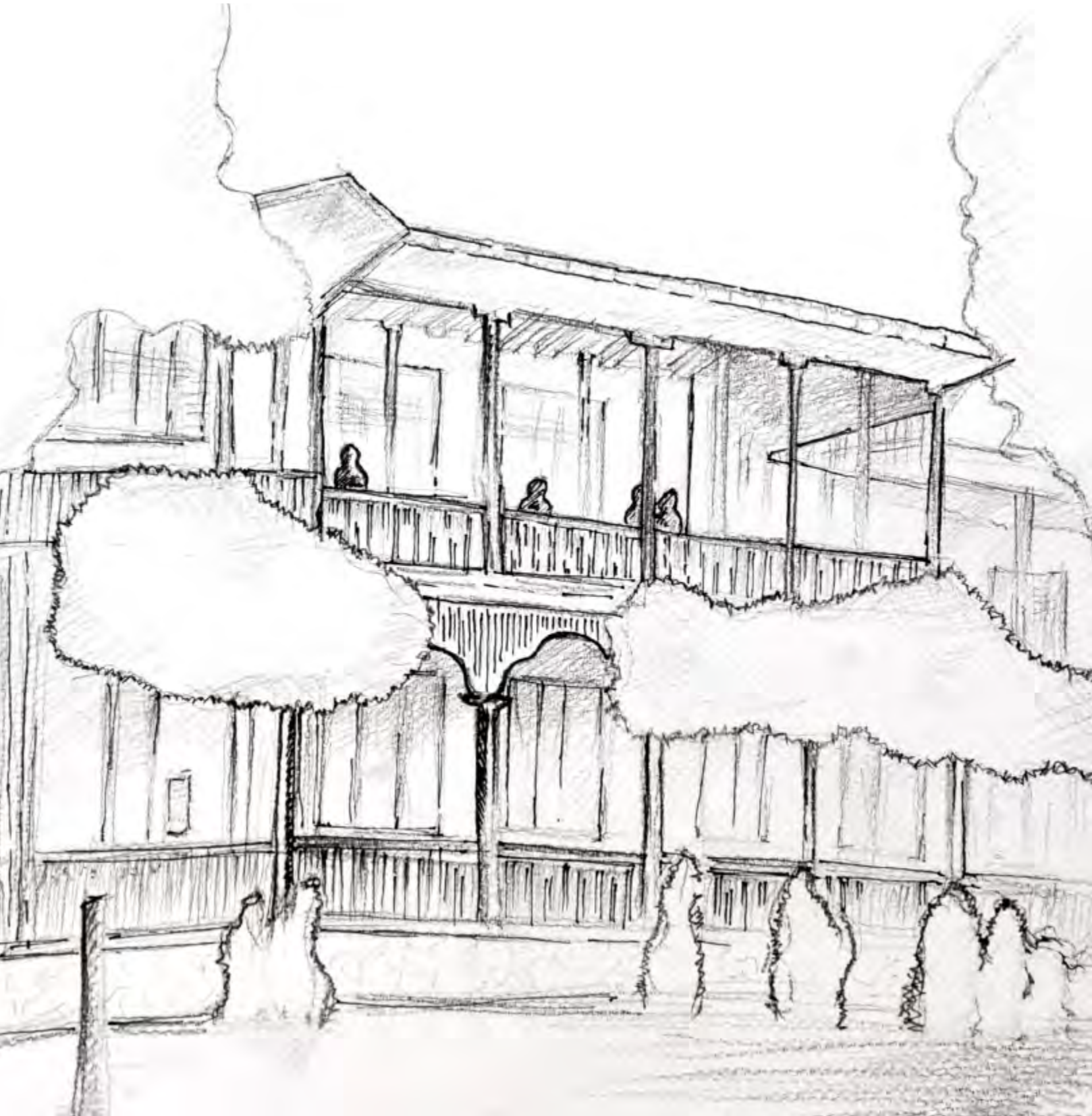

3.

1. Проф. д-р Параскев Стоянов (вляво) с д-р Александър Недялков пред детския санаториум
2. Д-р Иван Басанович. 1851 – 1927
3. Статия „Държавния детски морски санаториум при гр. Варна“.

Фотограф: Коста Атанасов Терзистоев.
Източник: списание „Морски сговор“

1. Prof. Dr. Paraskev Stoyanov (left) with Dr. Alexander Nedyalkov, in front of the Childrens' Sanatorium
2. Dr. Ivan Basanovich. 1851 – 1927
3. Article "The State Children Sea Sanatorium near city of Varna".
Photographer: Costa Atanasov Terzistoev.
Source: Morsky Sgovor Magazine

намери подходящо помещение и организира детския санаториум. Той се спира на бараките в местността Карантината, на морския бряг под нос Галата във Варна. На 12 юли 1905 г. след необходимата реконструкция и подходящото оборудване със скромно тържество е открит летен детски санаториум за скруфолозни, лимфатични и малокръвни деца. Параскев Стоянов изработва първия правилник, уточнява режима и реда в санаториума. Там той извършва и първите опити за лечебното въздействие на слънцето и морето върху лимфната, перитонеалната и костно-ставната туберкулоза. По-късно Детският морски санаториум е преместен в землището на манастира „Св. Константин“, недалеч от двореца Евксиноград. Но и тук условията не удовлетворяват д-р П. Стоянов. В този момент при определянето на мястото, където да се изгради санаториумът, се намесва царица Елеонора. През 1909 г. тя изиграва решаваща роля за изграждането на модерна лечебна база на Детския морски санаториум.

„На 4 октомври 1909 г., си спомня проф. д-р Параскев Стоянов, една комисия, назначена от София, заедно с Нейно Величество Царица Елеонора, обиколи цялото крайбрежие, за да избере подходящо място за детския санаториум.“ Комисията се спира на терен в местността Кокодива, близо до манастира „Св. Константин“. Царицата участва в строителството не само с морална, но и с материална помощ. Мястото, отпуснато от Варненската окръжна постоянна комисия, е издействано благодарение на настояването на д-р Стоянов.

area on the seashore under cape Galata. On 12 July 1905, after a needed reconstruction and equipping, at a humble celebration, a summer Children's Sanatorium for scrofulous, lymphatic and anemic children was open. Dr. P. Stoyanov worked out the first regulations, specifying the regime and order in the sanatorium. He made the first tests of the healing power of the sun and sea on lymphatic, peritoneal and bone-tuberculosis in the sanatorium.

Later, the Children's Sanatorium was moved on the territory of St. Constantine, not far from the palace Evksinograd. However, the conditions did not satisfy Dr. P. Stoyanov. At this point, Queen Eleonora intervened in determining where to build the Marine Children's Sanatorium. In 1909 she played a decisive role in building a modern Marine Children's Sanatorium.

“On 4 October 1909, Prof. Dr. Paraskev Stoyanov remembers, a committee appointed by Sofia, together with Her Majesty Queen Eleonora, traveled all along the coastline to choose a suitable place for the children sanatorium. The Committee stopped at the area of Kokodiva, 11 km east from Varna, near the St. Constantine Monastery”. The Queen participated in the construction, not only with moral but also with material help. The place allotted by the Varna Permanent District Commission was obtained thanks to the insistence of Dr. Stoyanov. The construction began immediately in 1909 and ended several years later. The location of the building was especially beneficial for healing purposes, because it combined the main healing factors – sun, sea and fresh air.

1.

2.

1. Варна. Децата от Морския санаториум на баня. 1911
 2. Снимка на лекар, преглеждащ дете в Климатичното училище на Софийското училищно настоятелство. 1934

1. Varna. Children from the Marine Sanatorium taking a bath. 1911
 2. Picture of a doctor, examining a child at the Climate School of the Sofia School Board. 1934

Строителството започва веднага през 1909 г. и завършва за няколко години. Местоположението на сградата е особено благоприятно за лечебни цели, защото тук се съчетават основните лечебни фактори – слънце, море и чист въздух. Сградата е изградена в оригинален старобългарски стил. Нейната лицева страна гледа към морето на югоизток, в дъното на хубав малък залив, огряван през целия ден от слънцето. Морето е бистро, с недълбоко пясъчно дъно. На плажа е изграден летен павилион, където децата живеят денонощно в продължение на 2 до 4 месеца и правят своите въздушни, слънчеви, пясъчни и морски бани. През зимния сезон се прилага изкуствено слънцелечение.

Зад зданието на санаториума е оформен парк, състоящ се от няколко борови горички. При санаториума е уредено неголямо земеделско стопанство от зеленчукова и овощна градина, лозя, ферма за животни и птици, пчелин и др. Санаториумът притежава собствен водопровод, канализация, електрическо осветление, аптека и жилищен блок за персонала.

Държавният санаториум има определена заслуга за популяризирането на морелечението не само сред децата, но и сред възрастните. Неговото изграждане в близост до манастира „Св. Константин“ дава увереност на ръководството на Окръжния съвет и Окръжната постоянна комисия, че решението за формирането на земеделското стопанство „Св. Константин“ като морски курорт е правилно и необходимо.

The building was in the original Old Bulgarian style. The facade of the buildings faced the sea to the southeast at the end of a nice small bay, lit all day long by the sun. The sea was clear, with a shallow sand bottom. A summer pavilion was built on the beach where children lived 24 hours a day for 2 to 4 months and made their air, sun, sand and sea baths. In the winter season artificial sun treatment was applied.

Behind the sanatorium building was a park, consisting of several pine groves. In the sanatorium there was a small farm of vegetable and orchard gardens, vineyards, beehives, etc. The sanatorium had its own plumbing, sewage, electric lighting, pharmacy and apartment building for the staff.

The state sanatorium had a special merit in popularizing sea treatment not only among children, but also among adults. Its construction near the St. Constantine Monastery assured the leaders of the District Council and the Regional Permanent Commission that the decision to turn St. Constantine into a beach resort was right and necessary.

1.

2.

3.

1. Утринна гимнастика в Климатичното училище на Софийското училищно настоятелство. 1934
2. Ученици от Климатичното училище на Софийското училищно настоятелство по време на занятия на плажа. 1934
3. Детският общински съвет при Климатичното училище на Софийското училищно настоятелство. 1934

1. Morning gymnastics at the Climate School of the Sofia School Board. 1934
2. Students from the Climate School of the Sofia School Board, exercising at the beach. 1934
3. The Children's Municipal Council at the Climate School of the Sofia School Board. 1934

Създаването на курорта през 1908 г.

Желанието на хората да почиват и да се лекуват в окръжното стопанство „Св. Константин“ принуждава Окръжния съвет да пренебрегне разпореденията на Министерството на търговията и земеделието и несъгласието на някои окръжни съветници и през 1907 г. да вземе решение за преустройство на помещенията на винарското училище в стаи за живеене, като през летния сезон се отдават под наем на летовници. На първата сесия на Окръжния съвет през септември 1908 г. се взема решение „окръжното стопанство да се преобърне на летен курорт и в това направление се насочват бюджетните средства на Окръжния съвет“. Предприемат се мерки за залесяване на пустинните местности, изграждат се алеи около бюфета. През 1909 г. Окръжната постоянна комисия заделя в бюджета над 15 000 лева за изграждането на нов бюфет, като същевременно старият се приспособява за помещение, където се настанява управлението на стопанството.

През 1910 г., като се използват здравите стени на почти разрушеното манастирско здание, намиращо се близо до дълбоката чешма, е издигнат етаж от 12 стаи. На следващата 1911 г. е преустроено друго каменно здание, състоящо се от 5 стаи, една кухня, един салон и изби, като над него се надстроят два етажа с 12 стаи и 2 салона. На плажа са изградени две бани – мъжка и женска, прокарани са пътища

The Establishment of the resort in 1908

The desire of people to rest and to be treated at St. Constantine forced the District Council to disregard the orders of the Ministry of Trade and Agriculture and certain district councilors and in 1907 to decide to reorganize the rooms of the winery school into living quarters to be rented by holidaymakers for the summer holidays. At the first session of the District Council in September 1908 it was decided that "the district farm should turn into a summer resort and the budget funds of the District Council should be directed to it". The District Council took measures to afforest the desert areas and the lanes around the buffet. In 1909 the District Permanent Commission allocated over 15 000 levs from the budget and built a new buffet, while adapting the old one to a room where the management was located.

In 1910, using the strong walls of the almost destroyed monastery building near the deep fountain, a story of 12 rooms was erected, and in 1911 another stone building consisting of 5 rooms, one kitchen, one lounge and cellars was converted, and two floors with 12 rooms and 2 lounges were built. Two bathrooms were built on the beach – male and female, as well as roads through the farm. In 1913 the District Permanent Commission had three separate buildings with 63 rooms, which were lent to vacationers during the summer months.

в стопанството. През 1913 г. Окръжната постоянна комисия разполага с три самостоятелни сгради с 63 стаи, които през летните месеци се отдават на курортисти.

През 1911 г. на есенната сесия на Окръжния съвет се разразяват бурни дебати по повод на закриването на животинската ферма при земеделското стопанство „Св. Константин“. На сесията присъства окръжният управител Жеко Жеков. В своето изказване той призовава съветниците да определят политиката на Окръжния съвет по отношение на развитието на стопанството „Св. Константин“, като подчертава нейната непоследователност. Първоначално е решено да бъдат изградени Винарско училище, опитно земеделско стопанство, а накрая се решава стопанството да се развива като курорт. „А понеже вече е дадено курортно направление на стопанството – изразява мнението си Ж. Жеков – е необходимо да се унищожат всякакви сервизи, които с нищо не допринасят в културно-стопанско отношение...“ Вслушвайки се в съветите на окръжния управител, сесията на Окръжния съвет взема решение да премахне несъвместимите с курорта дейности в стопанството.

Интересът към новосъздадения курорт, разположен сред едно от най-красивите къчета в околностите на Варна, с малки уютни и очарователни заливета, чист златен пясък, нараства от година на година. Окръжният съвет и окръжният управител Жеко Жеков осъзнават, че бъдещето на „Св. Константин“ е в курорта, че той ще расте и ще се развива, че предстои строителство на санаториуми, почивни станции, частни вили и други

In 1911, during the autumn session of the District Council, there were heated debates on the closure of the cowshed and pig farm at St. Constantine. The session was attended by the district governor Zheko Zhekov. In his speech, he called on the district councilors to define the policy of the District Council regarding the development of St. Constantine. He stressed on the inconsistent policy of the District Council. Initially, it was decided to build a Wine School, a tentative farm, and finally the decision to develop the farm as a resort was made. "Because the farm is already given a tourist destination – said Zhekov – it is necessary to destroy any kind of service that does nothing to contribute to the cultural and economic development..." Listening to the district governor's advice, the session of the District Council decided to remove the incompatible activities from the farm.

The interest in the newly built resort, situated in one of the most beautiful places near Varna, with small cozy and charming bays and clean golden sand, grew year after year. The district council and the district governor Zheko Zhekov realized that the future of St. Constantine was in the resort and that it would grow and develop. That the construction of sanatoriums, holiday homes, private villas and other buildings for the needs of the resort was forthcoming. They were well aware that for the development of the site it was necessary to build an appropriate infrastructure, which would contribute to the future expansion of the resort.

ВАРНА. Манастирът Св. Константин VARNÄ. Das Kloster St. Konstantin

1.

ВАРНА - КЪТЪТ НА Св. КОНСТАНТИН Warna - Teilaussicht bei St. Konstantin

3.

2.

22c ВАРНА Манастирът „Св. Константин“ Das Kloster „S-t Konstantin

4.

117 ВАРНА. Хотела съ „Св. Константин“ Warna, Das Hôtel un „Sv. Konstantin“

- 1. Варна. Манастирът Св. Константин. Паркът и сградата на манастира
- 2. Варна. Манастирът Св. Константин. Общ изглед на сградата на манастира. Фотограф: Григор Пасков

- 3. Варна. Кът из Св. Константин. Изглед от парка. На заден план е сградата на манастира
- 4. Летовището и манастира Св. Константин

- 1. Varna. St. Constantine Monastery. The park and the monastery building
- 2. Varna. St. Constantine Monastery. General view of the monastery building. Photographer: Grigor Paskov

- 3. Varna. Look in St Constantine. View of the park. The monastery building is on the background
- 4. The monastery building in St. Constantine

сгради за нуждите на летовището. Те ясно съзнават, че за развитието на мястото е необходимо да се изгради подходяща инфраструктура, която да съдейства за бъдещото разрастване на курорта.

На същата сесия на Окръжния съвет през 1911 г. се гласуват 10 000 лева за изработване на генерален план на курорта. Назначена е постоянна комисия, която да изготви предварителните условия за съставяне на плана. Комисията е в състав: окръжният управител Ж. Жеков, председателят на Варненската окръжна постоянна комисия П. Бакърджиев, окръжният съветник Вл. Димитров, варненския окръжен архитект Ст. Иванов, варненският медицински лекар д-р Живков, градинарят при варненската община А. Новак, варненският градски общински кмет Ал. Василев, инж. Зл. Бръчков, д-р Клисурски, арх. Д. Дабков, градинарят при Евксиноградския дворец инж. Бончев.

Специалната комисия обхожда курортното землище, но не изказва мнение по въпроса, защото смята да се събере във Варна, където да оформи своето окончателно становище за изработването на генералния план на курорта. Започналата мобилизация и последвалите Балканска и Междусъюзническа война не позволяват комисията да представи писмените си решения.

At the same session of the Regional Council 10 000 levs were voted for a master plan of the resort. A Standing Committee was appointed to prepare the preconditions for drawing up the plan. The commission comprised of the district governor Zheko Zhekov, the chairman of the Varna Regional Permanent Commission P. Bakardzhiev, the district councilor V. Dimitrov, the district architect of Varna, St. Ivanov, the Varna medical doctor Dr. Zhivkov, the gardener at the Varna municipality A. Novak, the Varna municipal mayor A. Vasilev, eng. Zl. Bruchkov, Dr. Klisurski, arch. Dr. Dabkov and the gardener at the Evksinograd Palace eng. Bonchev.

The special commission walked all over the resort, but did not comment on it because it intended to meet in Varna to form its final opinion on the elaboration of the resort's general plan. The beginning mobilization and the subsequent Balkan and Inter-Allied War did not allow the commission to submit its written decisions.

After the creation of the St. Constantine Resort it becomes clear to more and more people that the resort can help the economic development of Varna and the county and that it would provide many people with a way to make a living. In an article published in "Bulgarian Doctor", vol. 1 of 1911, Dr. D. Ivanov writes: "Sea baths can be considered an important branch of the national economy in addition to their health significance. It not only improves the people's health, but also enhances their economic status".

След създаването на курорта Св. Константин за все повече хора става ясно, че така може да се подпомогне икономическото развитие на Варна и окръга, че ще се даде препитание на много хора. В статия, публикувана в списание „Български лекар“ (книга 1 от 1911 г.), д-р Д. Иванов пише: „Банското дело освен здравословното си значение, може да се разглежда като важен отрасъл на народното стопанство. То не само повдига здравното състояние на народа, но засилва икономическото му състояние“.

По време на Балканската и Междусъюзническата война курортът не се посещава от летовници. В него са настанени 233 семейства, на брой 966 души, бежанци от Чаталджанско. Те оставят зданията силно занемарени и опушени. За да не провали курортния сезон през лятото на 1914 г., Постоянната комисия предприема сериозен ремонт. Същата година „Св. Константин“ е посетен от 46 семейства, дошли от София – 18, от Варна – 13, Русе – 7, Плевен – 3, Шумен – 2, и по едно от Пловдив, Горна Оряховица и Белградчик. Сезонът е открит на 15 юни, но поради тревожните слухове за мобилизация след обявяването на Първата световна война продължава едва до края на юли. Първата световна война забавя развитието на курорта Св. Константин. Намалява броят на летовниците. В сградите са разквартирувани германските военни части, пребиваващи във Варна.

During the Balkan and Inter-Alien War the resort was not visited by holidaymakers. It housed 233 families of 966 refugees from the Chataldzha region. The latter left the buildings very neglected and smoked. In order not to ruin the summer season in the summer of 1914, the Standing Committee undertook major repairs. During the tourist season in 1914 St. Constantine was visited by 46 families coming from Sofia – 18, from Varna – 13, from Ruse – 7, from Pleven – 3, from Shumen – 2 and from Plovdiv, Gorna Oryahovitsa and Belogradchik. The season was opened on 15 June but due to disturbing rumors of mobilization after the announcement of World War I, the active resort season continued until the end of July. World War I slowed down the development of the St. Constantine Resort. The number of holidaymakers decreased. The German military units residing in Varna were stationed in the buildings.

Развитието на курорта Св. Св. Константин и Елена от 1920 до 1944 г.

Развитието на окръжното стопанство „Св. Константин“ като курорт в периода между двете световни войни се осъществява с бързи темпове. От курорт за определено малцинство, търсещо морето преди всичко за укрепване на здравето и почивка, той се превръща в курорт за по-широк кръг летовници. От местен курорт, посещаван от забогатели българи в годините след Първата световна война, той постепенно започва да привлича и чужди летовници. Първата организирана група е от чешки туристи. Заради тях в манастира „Св. Константин“ са надстроени два етажа и хотелската част е наречена „Прага“. Интересът на чужденците е предизвикан от забележителната природа, топлото и гостоприемно море, златния пясък и кристалночистия въздух и не на последно място – със сърдечното отношение на персонала.

В своя първи отчет след Първата световна война, представен на септемврийската сесия на Окръжния съвет през 1919 г., Варненската окръжна постоянна комисия изнася пред окръжните съветници и съобщава, че „зданията на курорта Св. Константин са много увредени, кабинките на женските бани са съборени...

The development of the Sts. Constantine and Helena Resort from 1920 to 1944

The development of St. Constantine district property as a resort in the period between the two world wars was dynamical. After serving as a resort for a certain minority – seeking seaside healthcare and recreation – it grew into a resort for a wider range of vacationers. From a local resort for Bulgarians, having come to wealth during the years of World War I, it became attractive to foreign vacationers. The first organized group was of Czech tourists. Two more levels were built for them at the St. Constantine Monastery and the hotel was named “Prague”. The foreigners' interest was caused by the remarkable nature, the warm and welcoming sea, the golden sand and crystal-clear air, and last, but not least – by the hospitable attitude of the personnel.

In its first Report after World War I, at the September session of the Regional Council in 1919, the regional Standing Committee of Varna presented to the regional councilors and stated that “the buildings of the St. Constantine Resort are highly damaged, the cubicles of the ladies' bathroom are demolished... Without any advertisement, the rooms are being rented from May and June”. Due to the delay of the repairs, the first visitors arrived on

Без да прави някаква реклама, стайте започнаха да се ангажират още от месец май и юни“. Поради закъснването на ремонта първите летовници пристигат на 13 и 14 юли. Всички стаи се заемат и ръководството на курорта е принудено да отказва на много хора поради липса на капацитетни възможности. До септември 1919 г. Св. Константин е посетен от 52 семейства. В доклада на окръжната комисия се констатира още, че: „Макар зданията да имаха неудобства, то гостите пак си тръгнаха с много добри впечатления, благодарение на хубавата местност, чистия въздух, хубавия плаж, морските бани“. Комисията подчертава като недостатък лошите и нередовни съобщения с Варна. През 1919 г. те се осъществяват с една каруца и кон, собственост на стопанствата.

В такова състояние е в следвоенния период красивият курорт Св. Константин. Разположен на самия живописен морски бряг, той не може да отговори на непрекъснато увеличаващите се посетители, които търсят тук тишина и спокойствие, бягайки от шумния градски живот. Занемарен по време на Първата световна война, въпреки отстранените груби повреди курортът не може да осигури необходимите удобства на все по-взискателните посетители и гости. Като преодолява следвоенните трудности, свързани с дефицита на строителни материали, Окръжната постоянна комисия в следващите години предприема преустройство и разширение на курорта. През 1924 г. над едноетажния хотел се надстрояват още два етажа, с което

13 and 14 June. All rooms were occupied, and the Management of the resort had to decline customers because of insufficient lodging capacity. By September 1919, the resort had been visited by 52 families. In the Report of the Regional Council it was also noted that “Although the buildings offered some inconveniences, the guests left the resort with very good impressions due to the nice scenery, clean air, nice beach and bathing facilities”. The Committee pointed out as a drawback the poor and irregular transport links to Varna city. In 1919 they were horse-drawn carriages, property of the resort.

Such was the state of the St. Constantine Resort. Located at the picturesque sea shore, it was unable to meet the constantly increasing flow of tourists, searching for silence and tranquility in escape from urban life. Brought to poor condition during the World War I, despite the repaired major damages, the resort was not able to provide the increasingly demanding customers with basic facilities. Overcoming the postwar difficulties, related to lack of building materials, in the following years the Regional Standing Committee took measures for reconstruction and expansion of the resort. In 1924 over the one-storey hotel a superstructure of two additional storeys was built, increasing the number of rooms from 61 to 125. This was the only hotel by the sea. It had electrical wiring installed. The kitchen had water supply. In the vicinity, a new buffet restaurant with a dancing floor was built. A dairy shop was open at the resort, there was a grocery and a

1.

2.

1. Антон Новак (1860 – 1945). Създател на Морската градина във Варна и на парка в курорта Св. Св. Константин и Елена
 2. Манастирът „Св. Константин“, 1938. Фотограф: Григор Пасков
 3. Първият автобус на Градската омнибусна служба, с маршрут Варна – Св. Константин. Шевролет за 20 – 25 души с дървена каросерия от фабрика „Херкулес“. На бронята има надпис: В услуга на Градското омнибусно движение, Братя Илчеви – Варна

3.

1. Anton Novak (1860 – 1945). Creator of the Sea Garden in Varna and the park of Sts. Constantine and Helena Resort
 2. St. Constantine Monastery. 1938. Photographer: Grigor Paskov
 3. The first bus of the City Omnibus Service, going from Varna to St. Constantine. Chevrolet for 20 – 25 people, with a wooden body from Hercules Factory. There is a sign on the bus' bumper: In service of the City Omnibus Service, Ilchevi Brothers – Varna

предлаганите стаи се увеличават от 61 на 125. Това е единственият хотел близо до морето. В него е прекарана електрическа инсталация. Съществуващата кухня е водоснабдена. Недалеч от хотела е построен нов бюфет с дансинг. В курорта са открити млекарница, бакалница и магазин за плодове и зеленчуци, произведени предимно в градините на стопанството. По този начин се осигуряват пресни продукти за летовниците. Триетажната сграда за първи път в историята на българския туризъм участва в Международното туристическо изложение в Прага през 1928 г.

За водоснабдяването на курорта Окръжната комисия сключва заем от 3 000 000 лева. Водоснабден е единственият хотел близо до морето. На плажа са изградени топли морски бани с кабинки за желаещите да правят слънчеви бани. Към 1930 г. гостите ползват изградените перачница и гладачница и услугите на фотограф. Решен е въпросът за съобщенията на курорта с град Варна. Изграден е първокласен път до Св. Константин и Детския морски санаториум. През летния сезон омнибус „Опел“ редовно превозва летовници и граждани от Варна до курорта и обратно. Омнибусът посещава курорта обикновено три пъти на ден: сутрин, обед и вечер. Цената на билета обаче е много висока, поради което Окръжната постоянна комисия е принудена да отпуска субсидии на притежателите на автобуси и лодки срещу задължението да превозват пътниците на по-ниски цени. През 1925 г. е построен удобен пристан. Пусната е моторната платноходка „Вихър“, която

shop for self-produced fresh fruits and vegetables. Thus, the vacationers were supplied with fresh food. For the first time in the history of Bulgarian tourism, the three-storey building participated in the International tourist exhibition in Prague in 1928.

For building the water supply system of the resort, the Standing Committee was granted a loan of 3 000 000 levs. On the beach were built a hot SPA and sunbathing cubicles for the guests. By 1930, at the guests' disposal there were a newly built laundry and a photographer. The problem with the transport to the city of Varna was solved. A first-class road was built to St. Constantine and the Children's Marine Sanatorium. In summer an Opel omnibus regularly transported vacationers and Varna citizens to the resort and back. It usually went to the resort three times a day: morning, noon, and evening. The ticket cost was very high, so the Regional Standing Committee subsidized the owners of buses and boats in exchange for the obligation to transport passengers at a lower price. In 1925 a convenient seaport was built. The motor sailboat Vihar was launched to shuttle from Varna to St. Constantine. The price of the coastline transport was considerably lower than the bus and was preferred by guests and citizens.

The Regional Standing Committee paid great efforts to build, arrange and maintain the old and new parks. Many new forests were planted. With the assistance of the Varna gardener Anton Novak, a new park was built in the resort, so beautiful and diverse, it competed with the Sea Garden of Varna.

постоянно циркулира от Варна до Св. Константин. Цената на водния транспорт е значително по-ниска от тази на автобусния и е предпочитан от летовниците и гражданите.

Окръжната постоянна комисия полага големи усилия за оформяне и подържане на старите и на новите паркове. Засадени са много млади горички. Със съдействието на варненския градинар Антон Новак в курорта е изграден нов парк, който съперничи със своята своеобразна красота и разнообразие на Варненската морска градина.

Първоначално курортът се експлоатира от Окръжната постоянна комисия, а по-късно за получаване на по-стабилни доходи се отдава на предприемач. От 1920 г. търгът е спечелен от Петър Енчев. Всъщност курортът се експлоатира не от него, а от Руския Червен кръст на Николската община, съобщава в отчета за 1921 г. Окръжната постоянна комисия.

След Първата световна война, благодарение на рекламата, която Окръжната постоянна комисия прави, курортът Св. Константин придобива все по-голяма популярност не само сред българските летовници, но и сред тези от чужбина. Стаите се ангажират няколко месеца преди началото на сезона. Много често ръководството не може да задоволи всички искания и се връщат много летовници.

Initially, the resort was exploited by the Regional Standing Committee, but later on, in order to gain a more stable income, it was granted to an entrepreneur. The auction in 1920 was won by Petar Enchev. In fact, the resort was not exploited by him but by the Russian Red Cross of Nikolska Municipality, as the Regional Standing Committee noted in its report for 1921.

After the World War I, due to the advertising campaign of the Regional Standing Committee, the St. Constantine Resort acquired increasingly greater popularity not only among Bulgarian tourists, but also among foreigners. The rooms were prepaid several months prior to the start of the season. Very often the Management was unable to satisfy the increasing demands and many vacationers were declined.

In its report for 1929, the Regional Standing Committee announced before the regional councilors: "The property of St. Constantine as a sea resort with all its beauty, magnificent beach and hot SPA, has gained popularity beyond the borders of the Kingdom. This year the property was visited by 19 foreign families, 10 of them from Czechoslovakia, 4 from Germany, 2 from Vienna, 1 from England, and 2 from Romania. The foreigners were delighted at the resort and promised to visit it again".

В отчета за 1929 г. Окръжната постоянна комисия изнася с гордост пред окръжните съветници: „Стопанството Св. Константин като морски курорт, със своите хубости, разкошен плаж и топли морски бани, доби известност и извън пределите на Царството. Тази година стопанството бе посетено от 19 семейства чужденци, от които 10 от Чехия, 4 от Германия, 2 от Виена, 1 от Англия и 2 от Румъния. Чужденците останаха възхитени от курорта и обещаха пак да го посетят“.

Можем със сигурност да твърдим, че от 1929 г. Европа и европейците откриват курорта Св. Константин. Въпреки липсата на комфорт, на който те са свикнали, чуждестранните гости са заплени от природата и тишината, морето, слънцето и пясъка. През следващите години броят на летовниците от чужбина, които посещават курорта, ежегодно нараства.

We can assert that since 1929 Europe and the Europeans discovered the St. Constantine Resort. Though lacking the luxury that they were accustomed to, they were fascinated by the nature, the quiet, the sea, the sun, and the sand. In the following years the number of foreign vacationers, visiting St. Constantine, was ever growing.

План за създаване на модерния курорт

През 1928 г. Окръжният съвет на своя сесия отново, 17 години по-късно, се занимава с въпроса за изработване на перспективен план за развитието на стопанството в бъдеще. Избрана е комисия от 11 членове, която да изготви плана.

На 4 ноември 1928 г. комисията взема следните решения:

„Да препоръчаме на почитаемия Окръжен съвет следния план за създаване и организиране стопанството при манастира „Св. Константин“ като модерен курорт.

- а) преди всичко да се водоснабди и канализира стопанството;
- б) да се ускори построяването на студени морски и топли бани, ако е възможно още през настоящия сезон;
- в) цялото стопанство да се преобърне в един голям парк чрез разнородни залесявания, като: горски залесявания, чрез иглолистни и широколистни декоративни култури, парк във французки и английски стилове и пр., за да може по такъв начин, от една страна, да се създаде красив вид на курорта и от друга да се постигне идеално съчетание на морски и горски климат;
- г) наравно със съществуващия хотел да се остави място и в последствие построи нов модерен хотел на

Plan for building a modern resort

In 1928, at its session, the Regional Standing Committee was again, after 17 years, discussing the issue of a prospective plan for the development of the property in the future. An 11-member commission was elected to work out the plan.

On November 4th, 1928, the commission came to the following resolutions:

"To recommend to the honorable Regional Council the following plan for organization of the property at the St. Constantine Monastery as a modern resort.

- a) first of all, to build a water supply system and sewage in the property;
- b) to speed up the building of a cold and hot seaside SPA, if possible in the current season;
- c) to transform the whole property into one large park via versatile forestation, like: woodland forestation with conifer and deciduous trees, a park in French and English styles, etc., so it can, on one hand, create a good-looking appearance of the resort and, on the other, to achieve perfect combination of marine and forest climate;
- d) to leave space next to the existing hotel for building a new modern hotel later on, to the south of the road from the existing hotel;

мястото южно от шосето на съществуващият сега хотел;

- д) да се остави място и в последствие се построи на брега на морето в дясно от поста модерно казино;
- е) една част от стопанството, която ще се обърне в парк с вили чрез постепенно застрояване, ще служи за нуждите на частните вили, които ще се застроят в този парк под условия, изработени от Съвета, като се препоръчва системата за срочно използване. Това се препоръчва с цел, за да може курортът лятно време да бъде обитаван от по-голямо число курортисти, нещо което ще даде по-големи приходи от баните и казиното и същевременно ще бъде от полза на по-голям кръг хора, без да се влагат от Комисията грамадни средства, които биха били необходими за застрояване на вилите;
- ж) съществуващите зеленчукови градини, постепенно с реализирането на плана ще се преустройват;
- з) раздадените места на разни благотворителни учреждения да останат и за в бъдеще, като последните се задължават да приложат общия парков план по отношение на дадените им места;
- и) за нуждите на младежта да се създаде игрище;
- к) съществуващото лозе да не се разширява, но постепенно да се сменят лозите с раннозреещи сортове и в последствие се преобърне също в парк;
- л) в парка да се създадат широки и удобни алеи. "

e) to leave space on the beach and later build a modern casino to the right of the guard post;

- f) a part of the property, which would gradually be converted into a park with villas, indicated in the plan under point 1, will serve the needs of the private villas, which will be built in this park under the conditions established by the Council, and a system of temporary use is recommended. Thus, the resort will be inhabited by a larger number of holidaymakers in summer, which will bring a larger income to the baths and the casino, and at the same time benefit a wider range of people without the Commission investing a huge amount of money that would be needed to build the villas;
- g) the existing vegetable gardens and nurseries will gradually be reorganized with the implementation of the plan;
- h) the sites, given to various charitable establishments to remain so for the future, while the latter are obliged to follow the common park plan, as far as it concerns those sites;
- i) to create a playground for the needs of young people;
- k) the existing vineyard would not be expanded, but the vines of the early varieties will be gradually replaced by early-ripening varieties, and subsequently turned into a park;
- l) to create broad and comfortable alleys in the park. "

През 1925 г. по разпореждане на Министерството на търговията и благоустройството Окръжният съвет започва да раздава места в землището на курорта Св. Константин на различни дружества за строеж на почивни станции и санаториуми. Първата почивна станция започва да се строи още през 1923 г. от Телеграфопощенския синдикат. За кратко време на територията на курорта са построени 12 почивни станции. Между тях със своята масивност, архитектура и луксозност, изградени на два и три етажа, се отличават станциите на Чиновническото застрахователно дружество, на Съюза на популярните банки, на Софийското училищно настоятелство, на Съюза на железничарите, на Учителската каса, на Българския учителски съюз, на Русенските основни училища и др. Построените почивни станции през 1933 г. имат капацитет от 1500 легла. Поради започването на Втората световна война не са изградени предвидените още 10 станции с капацитет 1500 легла.

In 1925, by appointment of the Ministry of Commerce and Development, the Regional Council began to distribute the land of the St. Constantine Resort to different companies for the construction of holiday homes and sanatoriums. The first recreational facility's building began in 1923 by the Telegraph Syndicate. For a short time 12 recreational facilities were built on the territory of the resort. Standing out among them, with their massive architecture and luxury, built on two and three floors are the recreational facilities of the Civic Insurance Company, the Union of Popular Banks and the Sofia School Board, the Railway Union, the Bulgarian Teachers Union, Rousse Primary Schools and others. The facilities built in 1933 have a capacity of 1500 beds. Due to the outbreak of World War II, another 10 planned facilities with a capacity of 1500 beds, were not built.

Лигата за курортна Варна и ролята ѝ за развитието на Св. Св. Константин и Елена като международна туристическа дестинация

Значителна роля за развитието на курорта Св. Константин изиграва Лигата за курортна Варна. Това е един колективен орган, който обединява усилията на всички обществени организации, държавни органи и отделни лица, чиято дейност засяга в някои отношения варненския курорт. Тя е създадена по инициатива на група варненски граждани. В Устава на Лигата, утвърден от Министерството на вътрешните работи и народното здраве, четем: „Лигата е сдружение от варненски граждани, юридически лица и приятели на Варна от цялата страна и странство, които се интересуват от проучването и преуспяването на Варна, с цел да създадат от нея един първокласен курорт, поради нейните особени качества: лечебно въздействие на морето, хубавия плаж, превъзходния климат, бездъждовното и умерено топло лято, красивите околности и по-изгодния от другите курорти живот“.

The League for Varna Resort and its role for the development of Sts. Constantine and Helena Resort as an international tourist destination

A significant role for the development of the St. Constantine Resort played the League for Varna Resort. It is a collective body that unites the efforts of all public organizations, state bodies and individuals whose activities affect in some respects the resort of Varna. It was initiated by a group of citizens from Varna. In the Statute of the League, approved by the Ministry of Interior and Public Health, we read: “The League is an association of Varna citizens, legal entities and friends of Varna from all over the country and abroad who are interested in the study and success of Varna in order to make from it a first-class resort because of its special qualities: healing impact of the sea, nice beach, superb climate, mild and warm summer, beautiful surroundings and more cost-efficient life, compared to other resorts”.

The League for Varna Resort opened its own branches not only in Bulgaria, but also abroad: Warsaw, Prague, Budapest, Vienna, etc. Advertisement materials are sent to the resort in the relevant language. Among them there are also brochures of the St. Constantine Resort.

1.

1. Излет на немската колония в гр. Варна в курорта Св Константин. 1938

2/3. Личен архив на Васил Табаков

4. Плажът и пристанът край манастира Св. Константин

1. An outing of the German colony in Varna at the St. Constantine Resort. 1938

2/3. Vasil Tabakov's personal archive

4. The beach and the pier by the St. Constantine Monastery

2.

3.

4.

77 Варна — Манастирът Св. Константин

Лигата за курортна Варна открива свои клонове освен в България и в чужбина: Варшава, Прага, Будапеща, Виена и др. На клоновете се изпращат рекламни материали за курорта на съответния език. Сред тях има и такива за курорта Св. Константин. Особено активна дейност за привличане на чехословашки летовници развива чехословашкият консул във Варна Карел Шкорпил, виден варненски археолог и основател на Варненския археологически музей. Той посещава Прага и разговаря с редица отговорни държавни и обществени дейци, като изтъква пред тях предимствата на Варна и на курорта Св. Константин. Усилията на Карел Шкорпил дават резултат. В брой 148 от 28 ноември 1927 г. на Варненски общински вестник, в рубриката „Курортна Варна“ четем: „Преди няколко дни пристигна в града ни инженер Е. Женати от Шкодровите заводи, Чехословакия, изпратен да прегледа терена, отпуснат от Окръжната постоянна комисия в курорта Св. Константин за постройка на Чешка детска колония. В сряда г-н Женати, придружен от председателя на Окръжната постоянна комисия г-н Милчо Бояджиев, чехословашкият консул във Варна г-н К. Шкорпил и архитект Дабко Дабков, посети Св. Константин. Той остана много възхитен от хубавото местоположение на мястото и изобщо от самия курорт Св. Константин“. Окръжната постоянна комисия отпуска за чешка колония 10 дека.

На 14 април 1928 г. в Чирпан става голямо опустошително земетресение. Много държави се притичат на помощ на пострадалите. Сред тях най-активна дарителска кампания организират Полският Червен кръст

Particularly active in attracting Czechoslovak holidaymakers was the Czechoslovak Consul in Varna Karel Škorpil, a prominent Varna archeologist and founder of the Varna Archaeological Museum. He visited Prague and talked to several responsible state and public figures, highlighting the advantages of the Varna resort and the St. Constantine Resort. His efforts were fruitful. In the issue 148 of 28 November 1927, in the Varna Municipal Newspaper, in the section Varna Resort we read: “A few days ago, our engineer E. Zhenaty arrived in town from Shkodrovi factories, Czechoslovakia, sent to review the terrain granted by the Regional Permanent Commission to the St. Constantine Resort to build a Czech children's colony. On Wednesday, Mr. Zhenaty, accompanied by Mr. Milcho Boyadzhiev, Chairman of the Regional Permanent Commission, Mr. K. Škorpil, the Czechoslovak Consul in Varna, and architect Dabko Dabkov, visited St. Constantine Resort”. He was very impressed by the beautiful location of the place and by the resort itself. The District Permanent Commission allocated 10 decares to a Czech colony.

On April 14, 1928, a great devastating earthquake shattered Chirpan. Many countries came to the victims' rescue. The most active donation campaign was organized by the Polish Red Cross and the Warsaw Municipality. In addition to the financial help for Chirpan, on 8 June 1928, a Polish sanitary train arrived with aid and a mission of the Polish Red Cross. With the generous help of the Warsaw Municipality and the Polish Red Cross in Chirpan, a new hospital was built and equipped.

и Варшавската община. Освен паричните дарения в Чирпан на 8 юни пристига полски санитарен влак с помощи и мисия на Полския Червен кръст. С щедрата помощ на Варшавската община и Полския Червен кръст в Чирпан е построена и обзаведена нова болница. В знак на признателност за оказаната подкрепа Варненската община и Варненският окръжен съвет вземат решение „да подарят едно място на Варшавската община да построи морски санаториум за слаби деца“. Те възлагат на народния представител Григор Василев, който е подпредседател на Полско-българското дружество и председател на Полско-българската търговска камара, „да предложи на градския съвет на Варшава този дар, като му предостави едно място от 10 000 кв. м в гр. Варна близо до нашия морски санаториум“. През септември 1928 г. Григор Василев посещава Варшава и получава уверение, че представители на Варшавската община ще посетят в най-скоро време Варна, за да изберат мястото. След завръщането му от Варшава Григор Василев дава интервю за Варненски общински вестник от 26 септември, където заявява: „По мое скромно мнение и ако се създадат удобства, ще могат да идват от 50 до 100 000 поляци годишно“.

В началото на октомври във Варна пристигат помощник-кметът на Варшавския градски съвет д-р Виконти Богуцки и членът на Съвета Казимир Каролевски. След избирането на мястото на гостите е даден съвет-банкет на 11 октомври 1928 г. На него варненският кмет Никола Попов заявява: „Ние варненци сме много щастливи,

As a sign of appreciation for the help provided, the Varna Municipality and the Varna District Council decided to “give the Warsaw Municipality a place to build a marine sanatorium for weak children”. They delegate to the Member of Parliament Grigor Vassilev, who is the vice-chairman of the Polish-Bulgarian Society and chairman of the Polish-Bulgarian Chamber of Commerce, “to offer the city council of Warsaw this gift by providing a lot of 10 000 square meters in Varna near our marine sanatorium”. In September 1928, Grigor Vasilev visited Warsaw and was assured that representatives of the Warsaw Municipality would soon visit Varna to choose the place. After returning from Warsaw, Grigor Vasilev said in an interview given to the Varna Municipal Gazette on 26 September: “In my modest opinion and if conveniences are created, 50 to 100 000 Poles could come a year”.

In the beginning of October, the assistant mayor of the Warsaw City Council, Dr. Vikonti Bogotski, and the member of the Council, Kazimir Karolevski arrived in Varna. After choosing the place, a banquet council was held on 11 October 1928. The Mayor of Varna, Nikola Popov, stated: “We, the people of Varna, are very happy that with our port and resorts we can play the role of mediators for the establishment of close relations between our two nations... I wish to establish business relations on the basis of the resort”.

The beginning of the construction of the Polish recreational facility was in 1931. The building project was made by architect Anton Frangya. It was completed in 1932 and was used until 1940, when Poland was occupied by fascist

че можем да изиграем с нашето пристанище и летовища ролята на посредници за сближаването на двата народа... Пожелавам да се създадат и стопански връзки върху базата на нашето летовище". Началото на изграждането на полския почивен дом е поставено през 1931 г. Строи се по проект на арх. Антон Франгя. Завършен е през 1932 г. и се използва до 1940 г., когато Полша е окупирана от фашистка Германия по време на Втората световна война. През следващите години числеността на поляците, летуващи във Варна и курорта Св. Константин, се увеличава. В броя от 25 септември 1931 г. на вестник „Илюстриран ежедневен куриер“, излизащ в Краков, Збиониев Габровски споделя впечатленията си от курорта Св. Константин: „Най-красивият плаж – пише той – в непосредствена близост до Варна е безспорно местността Св. Константин. Отлична автомобилна връзка, свързваща Варна със Св. Константин, дава възможност за 20 минути да се намери човек тук, за което способства отлично асфалтираното шосе... “

Germany during the Second World War. In the years that followed, the number of Poles, staying in Varna and the St. Constantine Resort increased. In the Illustrated Daily Courier Newspaper, published in Krakow, in the issue of September 25, 1931, Zbigniew Gabrovski shared his impressions of the St. Constantine Resort: "The most beautiful beach – he writes – in the immediate vicinity of Varna, is undoubtedly the area of St. Constantine. Excellent car service, connecting Varna with St. Constantine, allows you to get here in 20 minutes, thanks to the excellent asphalt road... "

Първите почивни станции и санаториуми

Красотите на Св. Константин са оценени по достойнство и не е чудно, че върху хълмистия морски бряг от двете страни на крайморския път започват да се строят големи санаториуми и почивни станции, съградени със старанието било на Съюза на железопътните чиновници в София, било на Съюза на българските учители и др. Нещо повече, тук строят и славянски държави. Чешкият Червен кръст е издигнал тук монументална сграда. Съюзът на чиновниците от Варшавската община привършва своя дом с 80 стаи с модерни тераси.

Наред с почивните станции от лятото на 1925 г. в курорта Св. Константин се организират летни ученически колонии под контрола на родителско-учителските комитети и организацията на Български морски стовор. Идеята за летните ученически колонии е на д-р Иван Д. Шишманов от 1904 г. Първата морска колония е организирана през 1922 г. от Софийското училищно настоятелство за 40 деца във Варна. През 1928 г. в курорта Св. Константин летуват на палатки 27 момчета, 26 момичета и 5-има души персонал от Горна Джумая. Освен български летни колонии в курорта са организирани и международни колонии на чешки и полски младежи. След приемането на плана за развитието на курорта Св. Константин от 1928 г. Окръжната постоянна комисия пристъпва към неговото реализиране. Окръжното планоснимачно бюро изработва регулационен

The first recreational facilities and sanatoriums

The beauty of St. Constantine was highly appreciated, and it was no wonder that on the hilly coast, on both sides of the seaside, large sanatoriums and recreational facilities were built, either by the Union of Railway Clerks in Sofia or by the Union of Bulgarian Teachers and others. Moreover, other Slavic countries were building here too. The Czech Red Cross built a monumental building. The Union of Clerks from the Warsaw Municipality completed its grand home with 80 rooms with modern terraces.

Along with the vacation facilities, from the summer of 1925 summer student colonies were organized in the St. Constantine Resort, under the control of the parent-teacher committees and the organization of the Bulgarian Maritime Agreement. The idea for the summer student colonies was first given by Dr. Ivan D. Shishmanov in 1904. The first maritime colony was organized in 1922 by the Sofia School Board for 40 children in Varna. In 1928, 27 boys and 26 girls and 5 staff from Gorna Dzhumaya were camping at the St. Constantine Resort. In addition to the Bulgarian summer colonies, at the resort were organized international colonies of Czech and Polish young people. After the adoption of the development plan for the St. Constantine Resort from 1928, the Regional Permanent Commission proceeded to its realization. The County Planning Bureau drafted a regulation plan for the resort. It was

1.

3.

2.

1. Почивни станции в местността Св. Константин. 1935. Фотограф: Григор Пасков

2. Манастирът „Св. Константин“. 1938. Фотограф: Григор Пасков

1. Holiday homes at St. Constantine area. 1935. Photographer: Grigor Paskov

2. St. Constantine Monastery. 1938. Photographer: Grigor Paskov

4.

3. Поглед към плажа на Св. Константин. През 50-те години на XX в. курортът носи името Летовище Балкантурист

4. Курорт Варна – почивната станция на пощенските служители с градината, 50-те години на 20 в.

3. View to the beach of St. Constantine. In the 50s of XX century, the resort was named Balkantourist Summer Resort

4. Varna resort – Post office workers' Holiday house with the garden, 50s of the 20-th century

план на курорта. Той е предложен за проучване и утвърждаване от Министерството на благоустройството. За съжаление няма запазени документи дали Министерството е утвърдило плана, но Окръжната постоянна комисия го изпълнява през 1934 г.

Оценявайки извършеното от Окръжната постоянна комисия, д-р Александър Недялков – управител на Детския морски санаториум, в брой 6 на сп. „Морски сговор“ от 1 юни 1930 г. прави извода: „Землището между държавния санаториум и манастира „Св. Константин“ е парцелирано и раздадено от Варненската окръжна постоянна комисия на различни професионални и други организации за постройка на летовища. С течение на времето цялата тая местност ще бъде застроена с летовища и ще се превърне в едно курортно заселище, подобно на френското Берк сюр мер (френски морски курорт на брега на Атлантическия океан, център на детски морски санаториуми – б. а.). Ала според наше мнение по-голямо значение и полза би било, ако това курортно заселище би станало в местността Дълъг пясък (дн. Златни пясъци – б. а.), гдето топографическите и климатични условия във всяка степен са благоприятни за климатично-лечебна станция“.

Ето как вижда бъдещето на курорта Св. Константин д-р П. Д. Скорчев. В статията „Принос към усъвършенстването на морското летовище Варна“, публикация във Варненски общински вестник, брой 331 – 332 от 14 ноември 1933 г., той пише: „Стопанството „Св. Константин“ е един кът, който може и трябва да се превърне

proposed for exploration and validation by the Ministry of Development. Unfortunately, there is no data on whether the Ministry approved the plan, but the District Permanent Commission implements it in 1934.

Appreciating the work of the Permanent District Commission, Dr. Alexander Nedyalkov, manager of the Children's Marine Sanatorium, makes the following conclusion in Maritime Agreement Magazine, issue 6 of 1 June 1930: "The land between the state sanatorium and the St. Constantine Monastery is allotted and distributed by the Varna District Permanent Commission to various professionals and resort-building organizations. Over the course of time, this area will be built up with vacation facilities and will become a resort, like the French Berck Sur Mer (a French sea resort on the Atlantic coast, the center of the Children's Marine Sanatoriums, author's remark). However, in our opinion, it would have been more important and beneficial if this resort had been built in Long sand (today Golden Sands, author's remark), where the topographic and climatic conditions in every aspect are favorable for the climatic-healing facility".

This is how Dr. P. D. Skortchev sees the future of the St. Constantine Resort. In the article "Contribution to the Improvement of the Black Sea Resorts in Varna", published in Varna Municipal Gazette, issue 331 – 332 of 14 November 1933, he wrote: "The property of St. Constantine is a corner that can and should become a seaside paradise. A well-advised plan for the future transformation of the property with the assistance of expert technicians

в крайморски рай. Един добре обмислен план за бъдещото преобразуване на стопанството при съдействието на вещи техници ще тури началото на един прелестен тих курорт с голямо бъдеще. Зеленчуковите градини ще се махнат и на тяхно място ще изникнат паркове, игрища и фонтани“.

За разлика от повечето радатели на курорта обаче д-р Скорчев обявява: „Никакви продажения и подарявания в района на стопанството не бива да се правят повече. С раздаването на места за почивни домове трябва окончателно да се скъса. Колкото и да са допринесли за разхубавяването на местността, почивните станции откъм санаториума са една пречка за свободното развитие и ползване на стопанското землище. Практиката да се привличат чужденци, като се подарява на чуждите държави место за построяване на почивни домове, е пакостно напълно безполезно. Сега цялото подобрене е заето и обсебено от почивните станции, плажът е недостъпен за други и когато „Св. Константин“ привлече по-многобройни летовници, те ще се чувстват неприятно притеснени в своите движения край самото море... “ Една констатация, която за времето си няма никакво основание.

В края на 1933 г. след построяването на новия модерен триетажен хотел в старобългарски стил, с балкони и веранди към всяка стая, обзаведени с течаща вода, както и след формирането на няколко апартамента с отделна баня, курортът Св. Константин се приближава до най-модерните курорти в Европа. Варненски

will set the beginning of a lovely quiet resort with a great future. Vegetable gardens will be removed, and parks, playgrounds and fountains will emerge in their place”.

Unlike most promoters, Dr. Skorchev stated: “No sales and gifts in the area of the property should be done anymore. Giving away land for recreational facilities should come to an end. No matter how much they have contributed to the beautification of the area, the recreational facilities next to the sanatorium are an obstacle to the free development and use of the land. The practice of attracting foreigners by giving foreign countries a place to build a holiday home is harmful and totally useless. All improvements are occupied by the recreational facilities, the beach is inaccessible to others and when St. Constantine Resort attracts more holidaymakers, they will feel uncomfortable moving near the sea... ” A finding that has no ground at the time.

At the end of 1933, after the building of the new modern three-storey hotel in old Bulgarian style, with balconies and verandas in front of each room, furnished with running water, as well as the formation of several apartments with a separate bathroom and toilet, the St. Constantine Resort levelled up to the most modern resorts in Europe. The Varna Municipal Journal regularly published in the section Varna Resort a list of famous Bulgarians and foreigners visiting the resort. Among them were the clerks of the Turkish Legation in Sofia, the Soviet legations from Sofia and Prague and others.

общински вестник редовно публикува в рубриката „Курортна Варна“ списък на известни българи и чужденци, посетили курорта. Сред тях са чиновници от Турската легация в София, от съветските легации от София и Прага и др.

През 1934 г. в България е извършен държавен преврат. Свалено е законното правителство и на власт идва правителство начело с Кимон Георгиев. Новото правителство разтурва Народното събрание и управлява с декрети Царството. Направена е териториално-административна реформа. Ликвидирани са окръзите и е създадена нова административна единица – областите. Варненският окръжен съвет и Окръжната постоянна комисия са закрити. Окръжното стопанство „Св. Константин“ заедно със земята, сградите, хотелите и курортните съоръжения е предадено за стопанисване от Варненската община.

In 1934 a coup took place in Bulgaria. The legitimate government was taken down and a government led by Kimon Georgiev came to power. The new government broke the National Assembly and ruled the Kingdom with decrees. New territorial-administrative reform was implemented. The counties were liquidated, and a new administrative unit was created – the districts. The Varna District Council and the District Permanent Commission were closed. St. Constantine Resort together with the land, buildings, hotels and resort facilities were handed over to the Varna Municipality.

Warna -- Die Plage St. Konstantin

Летовници на плажа. Табела с надпис „Смесен плаж“. В дъното – дървени кабинки и рибарска лодка за разходка
Holidaymakers at the beach. A sign, saying “Mixed beach”. At the background – wooden cabins and fisherman's boat for sea cruises

Лозаро-винарска и овощарска изложба 19 – 25 септември 1932 г. Пред щанда с експортно грозде – девойка с национална носия. Снимката е ползвана за реклама на гроздолечение.

Viticulture, wine and gardening exhibition 19-25 September 1932. At the export grapes booth – a girl in a folklore dress. The picture was used an advertisement of grape therapy.

Създаването на първата гроздолечебна станция в курорта Св. Св. Константин и Елена

В крак с модерните традиции в Европа още от края на XIX в. за създаване на гроздолечебни станции в страни с развито лозарство като Германия, Италия и Франция, през 30-те години на XX в. в курорта Св. Константин е построена първата гроздолечебна станция в България, която предлагала съчетанието на морелечение и гроздолечение. Още тогава Варненската управа вижда в това начинание възможност за развитие не само на лозарството, но и за удължаване на туристическия сезон в града и околностите му. Редица варненски лекари популяризират тази идея, като публикуват в периодичния печат статии по темата. Те изтъкват лечебните свойства на варненските сортове, особено на уникалния варненски „Димят“.

Гроздолечебната станция в Св. Константин е открита на 10 септември 1933 г. и е разполагала със 140 стаи, разположени сред обилна зеленина, с изглед към морето, в непосредствена близост до плажната ивица. На входа на манастира се издигала арка с надпис на български и немски „Първа гроздолечебна станция Св. Константин“. Тук гроздолечението се съчетавало с всички благоприятни природни, климатологични и

The establishment of the first grape-therapy facility at Sts. Constantine and Helena Resort

Keeping up with the late 19th century modern traditions in Europe for the establishment of grape therapy facilities in countries with well-established viticulture such as Germany, Italy and France, in the 1930s in the Sts. Constantine and Helena Resort, the first grape therapy station in Bulgaria was built, offering a combination of sea treatment and grape therapy. Even then, the Varna government saw in this an opportunity not only for viticulture, but also for the extension of the tourist season in the town and its surroundings. In popularization of this idea, a number of Varna doctors published articles on this subject in periodicals. They highlighted the curative properties of the Varna vine varieties, especially the unique Dimyat.

The facility in St. Constantine was opened on 10 September 1933 and had 140 rooms, situated amidst lush greenery, with a sea view, right next to the beach. At the entrance of the monastery there was an arch with an inscription in Bulgarian and German "First grape therapy facility St. Constantine". Here the grape therapy combined with all the favorable natural, climatological and hydro-balneological methods of treatment offered by the resort at that time.

хидробалнеологични методи на лечение, които е предлагал тогава курортът. През септември освен намаляването на цените на стаите с рекламна цел и за привличане на повече летовници се раздавали по 2 – 3 кг грозде безплатно. Препоръчвало се гроздето да се консумира с лечебно-диетична цел, да става под наблюдението на специален лекар и да се съчетава с морелечение.

Гроздолечението събужда голям интерес сред чуждестранните летовници. Посреднически бюра за изпращане на летовници във Виена, Прага, Будапеща и др. обявяват, че не прекратяват своята дейност в края на сезона през август, а продължават рекламата за привличане на летовници за гроздолечение. Курортният сезон продължава до края на септември. Във вестник „Нови дни“ от 9 септември 1934 г. четем следното съобщение: „Дунавското параходно дружество донася все нови и нови летовници, за да прекарат есенните дни на брега на Черно море, комбинирайки гроздолечението с морелечението, слънчевите и въздушни бани“.

Сред летовниците имало българи, чехи и поляци, които идвали тук по лекарско предписание. Започвало се е с половин килограм грозде през първите дни, за да се стигне до 2 – 3 кг във втората и третата седмица. В края му всеки летовник е изпращан с пакет грозде като подарък и приятен спомен от пребиваването в Св. Константин. Гроздолечебницата просъществувала до Втората световна война.

In September, apart from the reduction in room prices, for promotional purposes, tourists were given 2 – 3 kg of grapes free of charge. It was recommended to consume grapes with a therapeutic-dietary purpose and combine it with a sea treatment under the supervision of a special physician.

Grape-therapy aroused great interest among foreign holidaymakers. Agencies, sending holidaymakers to Vienna, Prague, Budapest, etc. explained that they did not cease their activity at the end of the season in August, but continued to advertise and attract tourists for grape therapy. The resort season ran until the end of September. In the New Days Newspaper from 9 September 1934, we read the following message: “The Danube Shipping Company brings more and more holidaymakers to spend the autumn days on the Black Sea coast, combining grape therapy with sea therapy, sun and air baths”.

Among the vacationers there were Bulgarians, Czechs and Poles who came here by medical prescription. It started with half a pound of grapes in the first days to reach 2 – 3 kg in the second and third week. At the end of it, every vacationer was sent with a bunch of grapes as a gift and a pleasant memory of his stay at St. Constantine. The grape-therapy facility existed until the Second World War.

ЧЕСТИТА НОВАТА 1941 ГОДИНА

Год. XI Варна 1 януарий 1941 год. Брой 1

Съ-редактор: Г. АНГЕЛОВ

ВАРНЕНСКИ

КОРЕНЯКЪ

Орган на Културно-просветно Научноческо Дружество „Варненски Кореняк“

Год. абонаментъ 30 лв. Месеч. даждината	Редакция и администрация в клуба — Варна, „БЗ“ Септемврий № 29	Обявления се приемат по споразумение
--	---	---

Варненци, обичайте града си и работете за неговото преуспяване!

ЕДНА ДЕСЕТГОДИШНИНА ГРОЗДОЛЪЧЕНИЕ

ВАРНА като гроздолъковище

Съ настоящия брой нашият вестникъ приключи своето десетгодишно съществуване. Десет години! Самата цифра въ пръв погледъ изглежда не прави особено впечатление. Но ония, които през този периодъ на години са били въ тесен контактъ съ просъществуването на вестника, знаят добре колко трудъ, колко енергия, колко материални и морални жертви са дадени, за да се вързатъ той и служи на чисто обществен интереси.

Както въ много други случаи, така и при издаването на нашия вестникъ, по внушение на известни сърца, падени лица се опитвах да възвратятъ първични тенденции въ конюнктъ на вестника ни, но тѣ имаша примерна смела реакция отъ страна на ония, които носеха високо звание на строго предпазени обществен интереси.

Нашето начало беше и си остава до днесъ мисълта: да работимъ съ всички средства за преуспяването на опираемия и твърде зле посрадената следъ голъмата война, нишъ хубавъ гр. Варна.

Днесъ съ пълно задължение можемъ да кажемъ, че избраниятъ и славяниятъ отъ нощъ плькъ е билъ плькъ на разумната тъмнина и на лоялното отношение къмъ всички лица и институти, имаша допиръ съ треперянтъ въ вестника ни въпроси.

Има единъ много важенъ фактъ, който нда да потвърди току що казаната наша мисълъ.

Въ списанието на нашия вестникъ редовно заематъ участие най-избранитъ наши мѣстни интелектуали и то винаги разглеждатъ въпроситъ съ пълна обективностъ и компетентностъ.

Ние признаваме, че до голяма степенъ десетгодишниятъ животъ на вестника ни се дължи именно на тия интелектуали и тѣмъ като важниятъ той-го-лъмата си благодарностъ, изрази същевременно, че тѣ и за въ бъдеще ще ни даватъ ценното съ съдействие.

Презъ десетгодишниятъ животъ на вестника ни станяха крепкиа благоустройствени, стопански, социални и други прояви въ градътъ ни. Колкото и неоспоримо да се види нѣколко, но ние сѣбѣме, че съ вестника си винаги сме подпомагали и насърчвали реализиранието на подоманитъ полезни инициативи.

Ние знаемъ съ цялоскупниятъ български народъ, изпитали великата радостъ отъ възвръщането на Златия Добруджа къмъ майката Отечество и то нѣмече, защото съ опривитъ си сили сме разували чрезъ колонитъ на вестникъ ни да свободати на Добруджа — този безцененъ капиталъ отъ дядоците на Черноморската Царина.

Проявяващия десетгодишниятъ на вестника ни съ тѣй задължителни резултати, ние ще продължимъ дѣлатъ си съ нова енергия и нощъ куражъ, защото и въ миналото и днесъ сме убедени, че работитъ за една здравя и смислена идея — вѣщата да

Колкото и да действуватъ установеното въдр възбуждане на работна и професионална система и особено благодарно с дипломатично и др. съдействие, въпроситъ следатъ. Поще внимание на биологичниятъ процесъ на изпитанитъ соли, се преобразуватъ въ карбонати, които неутрализиратъ киселинността на прѣвѣнитъ соли, които има граница значимостъ за организма. Лично въ зареждането действа на изпитанитъ карбонати с много по-силно отъ това на изпитаните биологични соли, които неутрализиратъ по силно вѣщата на 6 стр. биологична вода.

Грѣзната, обаче, хранително и дѣлбѣна ценностъ на гроздето се изпитва въ гроздовата захаръ, която е изворъ на мускулна енергия, особено за сърдечна мускула, която ноще гроздето съ прѣво се счита за същевременно храна. За деннащата работна на сърдечето си потребна около 150 килокалории енергия, които се добиватъ отъ 35 гр. гроздова захаръ. Една стр. грозде може да поддържа дейността на сърдечето въ течение на четири дни.

Иво сравнително краткотрайна стойностъ на гроздето съ тѣмъ на малкото, ще кажемъ, колко малкото количество гроздето по съдържанието на въглѣкнен и маслен вѣщества, ала е по-бавно отъ кѣмъ захаръ и минерални соли. Една стр. малко развита 700 килокалории, само тѣлово енергия развита 350 гр. атоби или 10 мѣта. Една стр. грозде прѣдставлява 700 килокалории енергия, а една стр. гроздовъ сокъ — 800 и повече килокалории. Съ единъ литъръ гроздовъ сокъ могатъ да се збогатятъ до една четвъртъ килограмнитъ мускули на организма за 24 ч. въ по-стабилно положение.

Въ гроздовитъ сокъ се намиратъ също разни ферменти, витамини и др. дѣлни елементи, които на 3 стр.

Статия „Варна като гроздолетовище“. Вестник „Варненски кореняк“. 1 януари 1941 г. Article "Varna as a grape-therapy facility". Varnenski Korenyak Newspaper. 1 January 1941

Благоустройството на курорта преди Втората световна война

През 1936 г. правителството приема „Правилник за курортите и лечебните места“. Правилникът задължава всички първостепенни курорти да изработят свой градоустройствен план, в който да предвидят и планират бъдещото развитие на селищата. Изпълнявайки указанията на правителството, Варненската община пристъпва към актуализиране на градоустройствените планове на предградието „Лозята“ (дн. „Рупи“ – б. а.) и на курорта Св. Константин. Обсъдени и актуализирани са планът и старият правилник на общината за тези курортни местности. В приетите документи за съжаление не се решава бъдещето на курорта Св. Константин. Отделението „Благоустройство“ при Министерството на обществените сгради, пътищата и благоустройството прави опит да изготви градоустройствени теоретични разработки и планове за курортните места. Изготвени са два проекта, единият от които включва околностите на гр. Варна до местността Узун кум (дн. Златни пясъци – б. а.), а другият – конкретно за бъдещото градоустройствено изграждане на курорта Св. Константин.

От направените наблюдения авторите на проекта констатираат, че съществува тенденция към напускане на оживения град и неговите шумни удоволствия и пренаселен плаж и стремеж към извънградските околности и крайбрежните райони, които ще се развият като ваканционна зона. Според статия, публикувана

The development of the resort before the Second World War

In 1936, the Government adopted “Rules for Resorts and Medical Facilities”. The regulation obliged all prime resorts to draw up their own urban plan in which to anticipate and design the future development of the settlements. Pursuing the instructions of the Government, the Varna Municipality proceeded to update the urban development plans of the sub-area Lozyata (today Rupi) and the St. Constantine Resort. The plan and the old municipal regulations for these resort areas were discussed and updated. The accepted documents unfortunately did not decide the future of the St. Constantine Resort. The Department of Public Development at the Ministry of Public Buildings, Roads and Public Development tried to develop town-planning, theoretical developments and plans for resorts. Two projects were prepared, one of which included the vicinity of Varna to the area of Uzun Kum (today Golden Sands, author’s remarks) and the other – specifically for the future urban development of the St. Constantine Resort”.

From the observations made, the authors of the project found that there was a tendency to leave the bustling city with its noisy pleasures and overcrowded beach, and to pursue the surrounding countryside and the coastal areas that were about to develop as a holiday area. According to the article, published in Architect Magazine issues 2 and 3 of 19 January 1937, the project’s intention was to make St. Constantine Resort a livelier and more popular

в списание „Архитект“, брой 2 и 3 от 19 януари 1937 г., в проекта се предвижда курортът Св. Константин да се формира като един по-оживен и по-светски извънградски курорт. Според градоустройствения план старите манастирски постройки се запазват, определя се място на един голям хотел с изглед към морето. На най-високия издаден към морето нос се предвижда изграждане на морско казино. По крайбрежието е проектирана красива пешеходна алея. Цялата местност извън постройките е предвидена за паркова зона за отдих. На изток е зоната за почивните станции. Предвиждат се места за семейни вили, за лозя и градини.

В плана важно място се отделя на осигуряването на бърза транспортна връзка с почивните станции в курорта Св. Константин. За целта наред с частните автобусни превози се предвижда и общинска автобусна линия. Замислен е и строеж на трамвайна линия. За съжаление всичко това остава нереализирано.

Започналата на 1 септември 1939 г. Втора световна война слага край на мирното, макар и ограничено, курортно строителство и благоустройство. Живописният курорт Св. Константин с неговите хотели и голяма част от почивните станции са превърнати в немски военен лагер. Варна става военноморска база за действия на немските войски срещу Съветския съюз. Красивите околности на града са обявени за военна зона и достъпът до курорта е ограничен. Стегнат в железните клещи на военните, курортът престава да се посещава от летовници.

suburban resort. According to the urban plan, the old monastery buildings would be preserved and a place for a large hotel overlooking the sea was appointed. The construction of a sea casino was planned on the highest cape. A beautiful pedestrian promenade was designed along the coast. The entire area outside the buildings was designed for a recreational park area. To the east was the holiday station area. There were places for family villas, vineyards and gardens.

In the plan an important part was dedicated to ensuring a secure, fast transport connection to the recreational facilities in the St. Constantine Resort. For this purpose, there was a municipal bus service along with the private bus services. It was also planned to build a tram line. Unfortunately, all this remained just a plan.

The Second World War, which began on 1 September 1939, put an end to the peaceful, albeit limited, resort construction and development. The picturesque St. Constantine Resort with its hotels and large number of recreational facilities were turned into a German military camp. Varna was turned into a military-naval base for the German military actions against the Soviet Union. The beautiful surroundings of the city were declared a military zone and access to the resort was limited. Tight in the iron pliers of the military, the resort ceased to welcome holidaymakers.

Etwa zehn Kilometer nördlich von Varna liegt das Seebad Drushba (Freundschaft) und sieben Kilometer weiter das Seebad Slatni Pjassazi (Goldstrand). Eine lokale Aussichtsstrasse führt an der Steilküste entlang, an Weinbergen, Obstgärten, Parkanlagen, Erholungsheimen und Villen vorbei zu den beiden Meereskurorten. Die Gäste können sich nur schwer entscheiden, in welchem sie die Sommerferien verbringen wollen. Wenn sie Slatni Pjassazi (Goldstrand) wählen, haben sie den Wunsch, einige Zeit auch im Seebad Drushba (Freundschaft) zu verbringen. Wenn sie sich im Seebad Drushba befinden, zieht es nach Slatni Pjassazi. Beide bieten alle Voraussetzungen für einen angenehmen Aufenthalt.

2.

1. Карта на курорт Дружба. 1957
2. Рекламен проспект на Балкантурист

1. Map of Druzhba Resort. 1957
2. Advertising Prospectus of Balkantourist

Курортът след Втората световна война

След Втората световна война курортът Св. Константин остава в разпореждане на Варненската община. През 1948 г. е включен в състава на Стопанско предприятие „Балкантурист“. Сключват се договори за посрещане у нас на чешки туристи. Построяват се нови хотели. През 1949 г. е отворен „Плаж-хотел № 1“, преименуван по-късно в хотел „Роза“, а през 1951 г. започва да работи хотел „Одесос“. През 1955 г. Министерският съвет приема Постановление за изграждане край Варна на курортните комплекси Дружба (старото име на днешния курорт Св. Св. Константин и Елена) и Златни пясъци. Изграждането започва през 1957 г. Първоначално курортът Дружба е наречен „Балкантурист“, а по-късно е преименуван. През следващите години в курорта се осъществява значително строителство и той се превръща в първия международен морски курорт на България.

През 1956 г. са построени хотелите „Чайка“, „Бор“, „Простор“, „Лебед“, „Лотос“, „Русалка“, „Рубин“ и други. Изграждат се и ведомствени почивни станции: на Министерството на отбраната – почивен комплекс „Флотилия“ с военните почивни домове „Адмирал“, „Флагман“, „Фрегата“ и „Маяк“, голям плувен басейн, детски минерален басейн и ресторант с лятна градина; на ЦК на БКП (сега комплекс „Слънчев ден“); на Министерството на вътрешните работи – курортен комплекс „Тилия“ с 3 блока и медицински

The resort after the Second World War

The St. Constantine Resort after the Second World War remained at the disposal of Varna Municipality. In 1948 the resort was included in the Balkantourist business enterprise. There were contracts for welcoming Czech tourists to our country. New hotels were built: in 1949 – “Beach Hotel No. 1”, later renamed “Rose Hotel”, and in 1951 – “Odessos Hotel”. In 1955, the Council of Ministers adopted a Decree for the construction of two resort complexes Druzhba (the old name of Sts. Constantine and Helena Resort) and Golden Sands near Varna. The construction began in 1957. Initially, it was called Balkantourist and later renamed Druzhba. In the following years, the resort underwent significant development and it became the first international seaside resort in Bulgaria.

In 1956, the hotels “Chaika”, “Bor”, “Prostor”, “Lebed”, “Lotus”, “Rusalka”, “Rubin” and others were built. During the years, other departmental vacation facilities were built: for the Ministry of defense – “Flotilia” holiday complex with “Admiral”, “Flagman”, “Fregata” and “Mayak”, a large swimming pool, a children’s mineral pool and a restaurant with a summer garden of the Central Committee of the Bulgarian Communist Party (now Sunny Day complex), for the Ministry of Interior – “Tilia” resort complex with 3 blocks and the medical institute – sanatorium of the Bulgarian National Bank, for the Energo, for the miners, the Motorway – Shumen and others. In 1957 the resort was separated

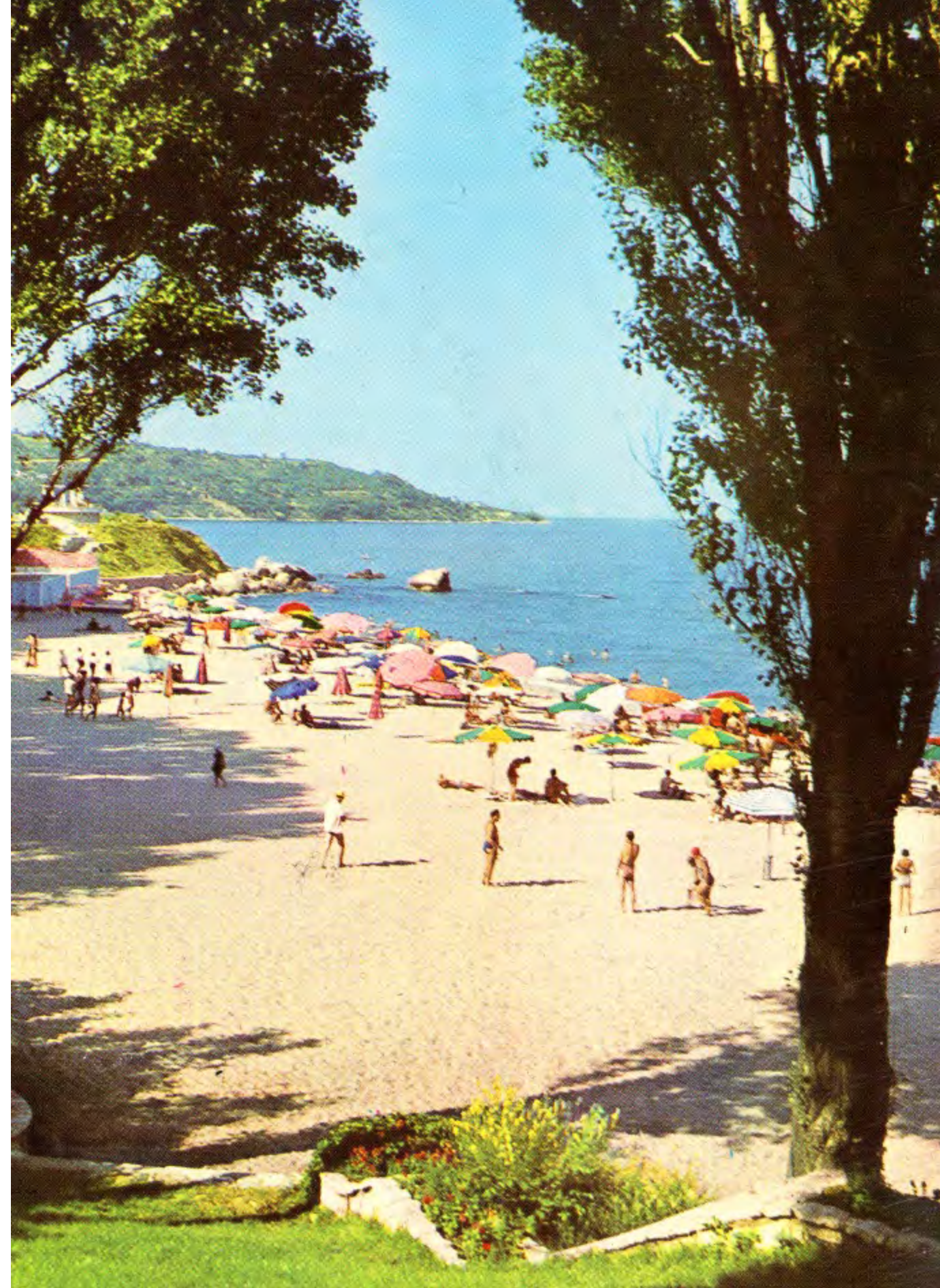
1.

2.

1. Снимка от рекламен
проспект на „Балкантурист“
2. Курорт Дружба – хотел „Чайка“
3. Плажът пред сладкарница
„Албатрос“. 1967

1. Photo from advertising
prospectus of Balkantourist
2. Druzhba Resort – Chaika Hotel
3. The beach in front of
Albatros Café. 1967

3.

1.

2.

3.

1. Курортът Св. Константин и Елена.
Поглед към моста на плажа
2. Варна. Курорт Дружба. 1960
3. Курортът Св. Константин от 1956 г.
до 1993 г. носи името курорт Дружба.
Хотел Бор е открит на 29 май 1957 г.

1. Sts. Constantine and Helena Resort.
View of the bridge on the beach
2. Varna. Druzhba Resort. 1960
3. St. Constantine Resort's name
from 1956 to 1993 was Druzhba.
Bor Hotel was opened on 29 May 1957

институт-санаториум на Българската народна банка; на Енерго; на миньорите; на Автомагистрали – Шумен, и др. През 1957 г. курортът е обособен в самостоятелна стопанска единица с наименование Курортен комплекс Дружба. Следвайки тенденциите в световния туризъм, където се налага търсенето на по-голям лукс, повече спорт и развлечения, в курорта се изграждат хотели от висок звезден клас. Откритият на 22 април 1977 г. Гранд хотел Варна, изграден от шведската фирма АВУ, задоволява тези назрели потребности. Той разполага с климатично-балнеоложки център, в който се извършва водолечение с минерална и морска вода, физиотерапия, медицински комплекс, басейни, фитнес, солариум и сауна. През 1978 г. Гранд хотел Варна е включен в международната хотелска верига „Интерхотели“.

В наши дни курортът се стопанисва от дружеството „Св. Св. Константин и Елена холдинг“ АД, основано през 1991 г. като наследник на „Балкантурист“. През 1992 г. курортът връща старото си име Св. Св. Константин и Елена. На територията му започват да се осъществяват инвестиционни проекти, в съответствие с основните приоритетни цели – курортът да се утвърди като целогодишно място за Балнео и СПА туризъм в региона.

as an economic unit with the name Druzhba Resort. Following the trends in world tourism with the demand for greater luxury, more sports and entertainment, high-class hotels were built in the resort. Grand Hotel Varna, opened on 22 April 1977 and built by the Swedish company ABV, satisfied these needs. It had a climatic-balneological center, which offered hydro-treatment with mineral and seawater, physiotherapy, a medical complex, swimming pools, fitness, solarium and sauna. In 1978 Grand Hotel Varna was included in the international Interhotels chain.

Today the complex has several five and four-star hotels and the availability of mineral water, which determines the wide range of treatments offered here. The company St. St. Constantine and Helena Holding JSC was founded in 1991 as a successor of the first Bulgarian sea resort Balkantourist. In 1992 the resort regained its old name Sts. Constantine and Helena. On its territory investment projects are being carried out, in accordance with the main priority aims – to validate the resort as an annual place for balneological and SPA tourism in the region.

Панорамна снимка на плажа. 1981
Panoramic view of the beach. 1981

- 1. Рекламен проспект на „Балкантурист“
- 2. Картички от курорта Дружба

- 1. Advertising prospectus of Balkantourist
- 2. Postcards from Druzhba Resort

BALKANTURYST — BULGARIA

Bułgarskie wybrzeże morza czarnego

2.

Създаването на водноспасителната служба в курорта

Едно от най-важните достойнства на всеки морски курорт е добре изградената спасителна служба, която осигурява безопасност и сигурност на къпещите се в морето и опазва техния живот. Спасителната служба в курорта Св. Константин е организирана през летния сезон на 1929 г. Тя започва да функционира с двама спасители, които постоянно наблюдавали къпещите се в морето. Първият спасителен екип в курорта е разполагал с лодка, шест спасителни пояса и въжета, приспособени за далечно хвърляне от брега. Благодарение на спасителната служба през летния сезон на 1929 г. са предотвратени десет инцидента в морето. В курорта не е допуснат нито един нещастен случай.

Интересна е била организацията на този първи спасителен екип, четем в бюлетин на Водноспасителна служба – Варна, от 1969 г. Костюмите на спасителите били червени, със специални емблеми. През 1929 г. във Варна пристигат първите летовници от чужбина. Голяма част от тях са настанени в манастира „Св. Константин“. Затова и спасителната команда организираща там филиал. Първите спасители са Петър Миланов и Стефан Петров. Командата развивала и спортна дейност. По инициатива на спасителите е основан първият морски клуб, като средствата за него са събирани от превозването на чужденци с лодки“.

Creating the Water Rescue Service in the resort

One of the biggest merits of each seaside resort is its well-established lifeguard service, providing safety and security to bathers at sea and preserving their lives. The Rescue Service in the St. Constantine Resort was established during the summer of 1929. It began to function with two lifeguards who constantly watched the bathers in the sea. The first rescue team at the resort had a boat, six life belts and ropes, adapted for long-distance throwing. Thanks to the rescue service, in the summer of 1929, ten incidents at sea were prevented. There was no accident in the resort.

The organization of this first rescue team is interesting, we read in a newsletter of the Water Rescue Service Varna since 1969. The rescuers' costumes were red with special emblems. In 1929 the first summer vacationers arrived in Varna. Many of them were accommodated in the St. Constantine Monastery. That's why the rescue command organized an affiliate there. The first lifeguards were Peter Milanov and Stefan Petrov. The rescue command also developed sports activities. At the initiative of the lifeguards, the first Marine Club was founded, the funds for it were collected from the transportation of foreigners with boats“.

В средата на ХХ в. посещаемостта на морските бани става масова и инцидентите зачестяват. Това налага създаването на единна система за водно спасяване. Тогава с указ на правителството водноспасителната дейност и подготовката на професионални кадри са възложени на Българския Червен кръст. С водноспасителното дело БЧК се занимава още от 1939 г. По това време дружеството организира санитарни постове за първа помощ на плажовете в градовете и в някои села по Черноморието. От 1964 г. функционира единна спасителна схема по варненското крайбрежие, в която курортът Св. Св. Константин и Елена е представен със старото си име Дружба. Определени са охраняемите плажове, спасителните постове и щатният брой на спасителите.

През следващите години на ХХ в. спасителната служба на Дружба е организирана със спасителни постове на Плаж Миньор, Голям плаж, Малък плаж и Ривиера. Първоначално плажовите зони са разпределени на два сектора – Дружба-север и Дружба-юг. Спасителни постове са открити също на външния плувен басейн до плажа и на закрития в Международния дом на учените. Гранд хотел Варна разполага със собствена спасителна команда, ръководена от Валентин Атанасов, която е една от най-добре подготвените и оборудваните по Черноморското крайбрежие по това време. Почивната станция на правителството, почивната станция „Миньор“ и почивната станция на Главно управление на Строителни войски с времето изграждат собствени

In the mid-twentieth century, attendance to the sea baths became massive and incidents were increasing. This required the creation of a uniform water-rescue system. Then, with a government decree, the water-rescue activity and the training of professional staff was assigned to the Bulgarian Red Cross. The Bulgarian Red Cross has been involved in the water-saving work since 1939. At that time the company organized sanitary first aid posts on the beaches in the towns and in some villages along the Black Sea coast. Since 1964 a unified rescue scheme has been operating along the Varna coast, in which the Sts. Constantine and Helena Resort is presented with its old name Druzhba. Safeguarded beaches, rescue posts and the number of rescuers were determined.

In the following years of the 20th century, the rescue service of Druzhba was organized with rescue stations on Miner Beach, Big Beach, Little Beach and Riviera. Initially, the beach areas were divided into two sectors – Druzhba North and Druzhba South. Rescue posts were also established at the outdoor swimming pool by the beach and the indoor pool in the International House of Scientists. Grand Hotel Varna had its own rescue command, headed by Valentin Atanasov, one of the best prepared and equipped on the Black Sea coast at that time. The Government's Holiday Home, Miner's Holiday Home, and the Rescue Station of the Chief management of Construction Troops, built their own pools and provided them with life guards. This is how the Holiday House of the Ministry of Defense was developed, where rescue stations were also established on the beach and the pools.

1. Представителен отбор на ВСС „Дружба“: Йонко Трендафилов, Станислав Пляков, Георги Ставрев (ръководител и треньор), Веселин Стойков (тогава секретар на Окръжния комитет на БЧК, сега преподавател по латински език в Медицински университет – Варна), Валентин Атанасов, Петер Фюнфхаузен
 2. Медал за заслуги във водното спасяване на Георги Ставрев
 3. Бюлетин на водно-спасителна служба – Варна. Брой 1, 1969
 4. Структура на ВСС – Варна през 1968 г.

1. Representative team of the Druzha Water Rescue Service: Yonko Trendafilov, Stanislav Plyakov, Georgi Stavrev (Manager and coach), Vesselin Stoykov (then secretary of the Regional Committee of the Bulgarian Red Cross, now a Latin professor at the Medical University – Varna), Valentin Atanasov, Peter Funfhousen
 2. Medal for Merit in Water Rescue of Georgi Stavrev
 3. Newsletter of the Water Rescue Service Varna. Vol. 1, 1969
 4. Structure of the WRS – Varna in 1968

2.

Водно-спасителната служба съобщава:

ПЪРВИЯТ СПАСЕН ЧОВЕШКИ ЖИВОТ ЗА СЕЗОНА!

Внимание – при студена вода. Избирайте охранявани плажове!

Варна навлезе в курортния сезон. През тези дни пристигат първите летовници в комплексите – „Златни пясъци“, Дружба и Чайка. Плажовете усилено се подготвят да привлекат многобройни летовници. Времето се затопля и силното слънце примамва към брега. Но морската вода е все още студена и хора без предварителна закаляване трябва да бъдат внимателни при къпане.

Това бе и причината за първия инцидент станъл наскоро на плажа „Дружба-юг“. Плажът още не беше открит, а водата била – 12°. Младият спасител Божидар Тодоров боядисвал лодките, когато изведнаж дочува сигнал за помощ. На около десетина метра от брега млад мъж изпаднал в шоково състояние. Както е с дрехите Божидар мигновено доплува до давящия, извлича го и извършва съживителни мероприятия. Човекът бива спасен. Благодарността към Божидар е голяма. Ся сеният/самият той лекар от София/признава, че е знаел какво би могла да стане, но изтощен от студената вода изгубва самообладание. Щастieto му от спасяването е примесено със сапообвинение, защото знаел капризите на водата.

3.

4.

басейни и ги обезпечават със спасители. Така се развива и почивният Дом на Министерството на отбраната, където също са разкрити спасителни постове на плажа и край басейните. Главно управление на Строителни войски изгражда пред ресторант „Черноморец“ собствена зона за отдих, състояща се от три вертикално ориентирани тераси с пясък, плажен пясък с мостово съоръжение и два малки басейна. Тази зона разполага с отделно организиран пост и медицински пункт.

През 70-те, 80-те и 90-те години за всичките четири плажа отговаря един обектов ръководител. Първоначално това е Кирил Проданов, а от 1976 г. до края на века е Георги Ставрев – ръководител на катедрата по физическа култура и спорт към Машинно-електротехнически институт във Варна. Спасителните постове са обзаведени с необходимото оборудване и екипировка за подводно и надводно плаване, спасително въже и спасителна лодка. Организирана е и медицинска служба. Най-важното за всички екипи е високият професионализъм при осигуряването на безопасността на къпалните места и успешните акции при водни инциденти, спасяващи човешки живот. В началото и в края на всеки туристически сезон плажовете се охраняват от 15 – 20 спасители, а в разгара на лятото броят им надхвърля 40 души. На всеки от четирите плажа има старши спасител. Тренировки по плуване, физическа подготовка и водноспасително дело се провеждат два пъти в седмицата.

Construction troops built in front of restaurant Chernomoretz their own recreational area, consisting of three vertically oriented sand terraces, beach sand with a bridge facility and two small pools. This area has a separate post office and a medical center.

In the 70s, 80s and 90s, one facility manager was responsible for all four beaches. At first that was Kiril Prodanov, and from 1976 until the end of the century – Georgi Stavrev – head of the Department of Physical Culture and Sport at the Machine-Electrical Engineering Institute – Varna. Rescue posts were equipped with the necessary equipment for underwater and offshore sailing, a rescue rope and a rescue boat. A medical service was set up too. The most important thing about all teams was their high professionalism in ensuring the safety of bathing places and successful life-saving actions in water incidents. At the beginning and end of each tourist season the beaches were guarded by 15 – 20 life guards, and at the peak of the summer the number exceeded 40 people. On each of the four beaches there was a senior life guard. Swimming training, physical training and water-saving training were carried out twice a week.

The water-rescue service in Druzhba includes prominent athletes as the greatest swimmer of Bulgaria Yulian Rusev (large beach), Valentin Atanasov and Stanislav Plyakov (Grand Hotel Varna). The water-rescue service of the resort boasts the most victories in the open water rescue championships in Varna. Its team was represented mainly by the athletes of Grand Hotel Varna and remained almost invincible in these competitions.

В състава на Водноспасителната служба в Дружба практикуват изтъкнати спортисти като най-големия плувец на България Юлиан Русев (на голям плаж), Валентин Атанасов и Станислав Пляков (Гранд хотел Варна). Водноспасителната служба на курорта може да се похвали с най-много победи на откритите първенства по водно спасяване във Варна. Нейният отбор е представен предимно от спортистите на Гранд хотел Варна и остава почти непобедим в тези състезания.

Трудните моменти, в които изпадат спасителните команди, са когато се появи „голямо вълнение“. За да осигурят безопасното къпане на почиващите, спасителите заграждат част от водната площ (т. нар. изкуствен басейн), в която се събират всички спасители. Личната ангажираност и отговорност на водните спасители се проявява многократно, когато след края на работното време остават на плажа или прекратяват почивката си, за да помагат при инциденти с туристи.

Към всеки плаж има книга, в която се отбелязва как е преминал денят, какви са били условията на морето – дали е имало вълнение и степента му, каква е била посещаемостта на плажа, имало ли е инцидент и преодоляването му. Дейността е стриктно контролирана от БЧК и окръжната комисия по водно спасяване и отзивите за Водноспасителната служба в курорта винаги са отлични.

The difficult moments the rescue commands had, were at high sea. To ensure the safe bathing of holidaymakers, rescuers surrounded a portion of the water area (the so-called artificial pool), where all rescuers gathered. The personal commitment and responsibility of the life guards have been witnessed many times when, after the end of the working time, they stayed at the beach or terminated their vacation to prevent tourist incidents.

Each beach had a book in which was written how the day had passed, what the sea was – whether there were waves and their grades, what was the attendance at the beach, was there an accident and how it was dealt with. The activity was strictly controlled by the Bulgarian Red Cross and the County Water Rescue Commission and the WRS's reviews in the resort were always excellent.

Основаването на Варненския филиал на Научния институт по курортология, физиотерапия и рехабилитация и значението му за развитието на Варна и околностите като курортен център

В периода 1959 – 2009 г. изключителен принос за развитието на град Варна и региона като курортен център изиграват основаният през 1959 г. варненски филиал на Научния институт по курортология, физиотерапия и рехабилитация (НИКФР) – София, и неговият дългогодишен ръководител проф. Стамат Николов Стаматов. Той ръководи филиала от 1962 г. . След създаването на Медицинската академия институтът е включен в нейния състав, а варненският му филиал – като клиника по морелечение, физиотерапия и рехабилитация в състава на Катедрата по вътрешни болести на Висшия медицински институт във Варна. През 1986 г. в терапевтичната болница във Варна е създадено отделение по физикална терапия и рехабилитация към Учебно-научен сектор „Физиотерапия, морелечение и рехабилитация“, който в периода 1962 – 1972 г. се ръководи отново от проф. Стаматов. Клиниката изиграва важна роля за научното изследване на биоклиматичните и другите курортни ресурси на крайбрежието и оценка на техния профилактичен

The founding of the Varna branch of the Scientific Institute of Resort Medicine, Physiotherapy and Rehabilitation and its Importance for the Development of Varna and the Region as a Resort Center

In the period 1959 – 2009, the Varna branch of the Scientific Institute of Resort Medicine, Physiotherapy and Rehabilitation (SIRMPHR), Sofia, and its long-standing manager, Prof. Stamat Nikolov Stamatov, had an exceptional contribution to the development of Varna and the region as a resort center. He had been in charge of the affiliate since 1962. After the establishment of the Medical Academy, the institute was incorporated in it and its Varna branch was included as a clinic for thalassotherapy, physiotherapy and rehabilitation at the Department of Internal Medicine at the Higher Medical Institute – Varna. In 1986, at the Therapeutic Hospital in Varna, a department for physical therapy and rehabilitation of the Physical Therapy, Rehabilitation and Physiotherapy sector was established, which was also directed by Prof. Stamatov between 1962 and 1972. The clinic played an important role in the scientific research of the bioclimatic and other coastal resources of the coast and the assessment of their prophylactic and healing potential with a view to the further development of the seaside resorts.

и лечебен потенциал, с оглед на по-нататъшното развитие на крайморското курортно дело. В резултат на това са изяснени редица въпроси, свързани с таласолечението и таласотерапията. На базата на огромна клинично-експериментална работа и клинични наблюдения са разработени важни за науката и практиката дозиметрични методики, намерили широко приложение в курортната практика. Допълнена е и изяснена индикационната листа за морелечение по нашето крайбрежие на редица социалнозначими заболявания, като хипертонична болест, исхемична болест на сърцето, ранна атеросклероза, хроничен бронхит, бронхиална астма и други. Основните научни трудове на проф. Стаматов – „Разумно използване на слънцето и морето“, София, 1959; „Морелечение“, София, 1962, 1973, Варна, 1996; „Климатичните и балнеолечебни ресурси на Българското Черноморие и възможностите за разширяване на ваканционния и лечебния туризъм“, Варна, 1968; „Балнеобиоклиматология и лечебен туризъм“, Варна, 1973; „Балнеология и лечебен туризъм“, София, 1984; „Физиопрофилактика“, София, 1975; „Морелечение и здраве“, София, 1984; „Морепрофилактика“, София, 1986; „Специализирани туристически продукти на България“, Варна, 2002; „Здраве чрез морето“, Варна, 2009 и др., и до днес не са загубили своята актуалност и са ценни ръководства. Голямо признание за приноса на Медицинския университет – Варна и на курорта Св. Св. Константин и Елена е провеждането на Първия национален конгрес по физиотерапия, курортология и рехабилитация, Варна, 17 – 20 октомври 1972 г., в намиращия се в комплекса Международен дом на учените.

This answered a number of questions related to thalassotreatment and thalassotherapy. Based on a huge clinical-experimental work and clinical observations, dosimetric methods, which are important for the science and practice, were developed and have been widely applied in the resort practice. Referring to the sea treatment practice at our coastline, the indication list of a number of socially significant diseases such as hypertonic disease, ischemic heart disease, early atherosclerosis, chronic bronchitis, bronchial asthma and others was supplemented and clarified. Prof. Stamatov's main scientific papers – "Reasonable Use of the Sun and the Sea", Sofia, 1959; "Thalassotherapy", Sofia, 1962, 1973, Varna, 1996; "The Climatic and Balneal Resources of the Bulgarian Black Sea Coast and the Opportunities for Expansion of the Holiday and Healing Tourism", Varna, 1968; "Balneobioclimatology and Healing Tourism", Varna, 1973; "Balneology and Healing Tourism", Sofia, 1984; "Physioprophyllaxis", Sofia, 1975; "Therapy and Health", Sofia, 1984; "Sea Prophylaxis", Sofia, 1986; "Specialized Tourist Oroducts of Bulgaria", Varna, 2002; "Health through the Sea", Varna, 2009; etc., have not lost their relevance and still serve as valuable reference. A great recognition for the contribution of the Medical University – Varna and the Sts. Constantine and Helena Resort was the holding of the First National Congress on Physiotherapy and Rehabilitation, Varna, 17 – 20 October 1972 in the International House of Scientists.

Фестивалът Варненско лято – музикалната магия за българи и чужденци

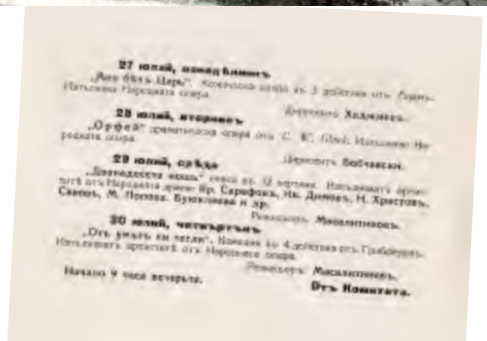
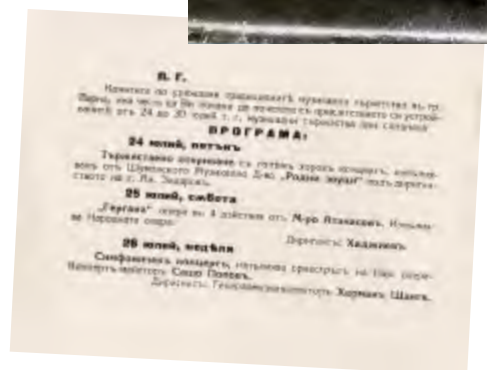
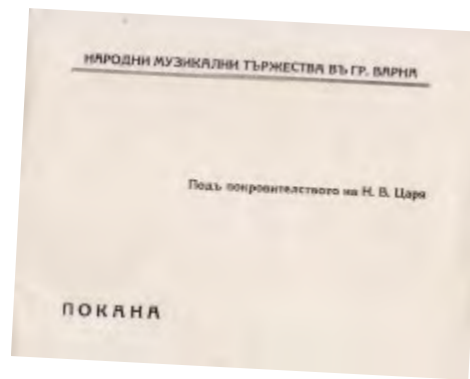
С Ньойския мирен договор от 1919 г. приключва Първата световна война за България. Той налага на страната тежки репарации и отнемането на Добруджа. За Варна това е жесток удар за стопанския живот на града. От първи търговски център на Царство България преди войните, Варна се превръща в един призрачен град, пълен с бежанци, където нищетата и мизерията се увеличават от ден на ден.

Прави чест на управниците на града, на търговско-промишлените съсловия и културната гилдия, че започват да търсят пътища за излизане на Варна от стопанската криза и разрухата. Всички съсловия се обединяват около идеята, че един от пътищата за излизане от кризата е превръщането на Варна в първокласен морски курорт, като се привлекат летовници от цяла Европа. За кратко време при управлението на кмета Никола Попов са изградени Централните морски бани (1926 – 1927) и Северните морски бани (1928 – 1929). Те предлагат на посетителите най-големи удобства и възможност за плаж, каквито няма по него време в морските курорти на Балканите, и съперничат по екстравагантност и комфорт на тези във Френската Ривиера. Модернизирана е прочутата варненска Морска градина. Близо до Централните морски бани е изградено Морско казино, което предоставя на многобройните гости на града и летовниците

The Varna Summer Festival – The magic of music for Bulgarians and Foreigners

With the Treaty of Neuilly from 1919 World War I ended for Bulgaria. The treaty forced the country to pay severe reparations and took away Dobruzha. For Varna, this was a hard blow on the economic life of the city. From the first commercial centre in the Kingdom of Bulgaria before the wars, Varna turned into a ghost town, full of fugitives, where want and misery grew day by day.

The city government, the commercial and industrial professions, and the cultural society should be acknowledged for beginning to search for ways out of the economic crisis and devastation of Varna. All professionals were united by the idea that one of the ways out of the crisis was to turn Varna into a first-class sea resort by attracting vacationers from all over Europe. For a short period, under the government of mayor Nikola Popov, the Central sea baths (1926 – 1927) and the Northern sea baths (1928 – 1929) were built. They offered visitors the greatest amenities and possibilities to go to the beach, that none of the sea resorts on the Balkans had at that time. By extravagance and comfort, they competed with the French Riviera. The famous Sea garden of Varna was modernised. Close to the Central sea baths was built the Sea casino, which offered entertainment to the numerous guests of the city and vacationers in their free time. Near the Sea garden were built several open-air cinemas, which showed the most popular European movies.

възможност за развлечение през свободното време. До Морската градина са разкрити няколко летни кина, където вечер се прожектират най-нашумелите европейски филми.

В началото на 20-те години на XX в. вследствие на предприетите мерки от варненските управници и общественост се увеличава броят на летуващите, използващи знойното слънце, златния пясък и лечебното море, за да укрепят здравето си. Освен от българи по това време варненският плаж се посещава и от много туристи от Чехословакия, Полша, Унгария, Англия, Франция и други европейски страни. Варненската управа установява, че за летовниците морските бани, добрата и евтина храна, зеленото богатство на Морската градина и близките околности не са достатъчни да удовлетворят потребностите им от развлечения. Възстановеният в началото на 20-те години на миналия век замрял културен живот във Варна не отговарял на нуждите на многобройните посетители на града през летния сезон.

През 1926 г. варненската интелигенция основава Културно-просветно читалищно дружество в града. За негов председател е избран уважаваният обществен и културно-просветен деец, преподавател в Търговската академия – Варна, проф. Цани Каланджиев. Новосъздаденото дружество си поставя като приоритет да повдигне читалищното, музикалното и театралното дело във Варна. По инициатива на Герчо Герчев е създаден комитет за организация и провеждане на Варненски музикални тържества. В ръководството участват също

At the beginning of the 1920s, as a result of the measures taken by Varna's government and society, the number of vacationers, taking advantage of the hot sun, the golden sand, and the healing sea to strengthen their health, increased. Besides Bulgarians, at that time Varna beach was also visited by many tourists from Czechoslovakia, Poland, Hungary, England, France, and other European countries. However, Varna's government realized that for the vacationers the sea baths, the wholesome and cheap food, and the luscious green of the Sea garden and its surroundings, were not enough to satisfy their need for entertainment. Although renewed in the beginning of the 1920s, the stalled cultural life in Varna did not meet the needs of the numerous visitors of the city during summer.

In 1926, the intellectual elite of Varna organized the Cultural and Educational Book Society in the city. The respectable member of community and educational activist and professor at the Commercial academy – Varna, prof. Tzany Kalyandzhiev was elected president. The newly established cultural society made its priority to revive the community centre's activity, the musical and theatrical life in Varna. By Gercho Gerchev's initiative, the committee for the organization and running of the Varna music festival was founded. Members of the committee were also Yordan Todorov – musician, prof. Yanaki Arnaudov and prof. Tzany Kalyandzhiev – professors at the Commercial academy – Varna, Vassil Stavrev – literator and teacher, Dimitar Slavov – a public figure, Nayden Naydenov – musician, Alexander Krastev – composer and choir conductor, Dimitar Mladenov – choir conductor, etc. It was

Гена Димитрова в операта „Турандот“. Международен музикален фестивал „Варненско лято“ 1994
Gena Dimitrova in the opera "Turandot". International Music Festival "Varna Summer" 1994

Йордан Тодоров – музикален деец, проф. Янаки Арнаудов и проф. Цани Калянджиев – преподаватели в Търговската академия във Варна, Васил Ставрев – литератор и преподавател, Димитър Славов – общественик, Найденов Найденов – музикант, Александър Кръстев – композитор и хоров диригент, Димитър Младенов – хоров диригент, и др. Решено е тържествата да преминат в няколко вечери с изпълнения на произведения от български композитори. Потърсено е съдействието на първите музикални сили в София и за провеждането на Варненските музикални тържества е създаден комитет и в столицата, в който влизат композиторът Добри Христов – варненец, маестро Георги Атанасов, Панчо Владигеров и музикалният критик Иван Камбуров.

За да осигурят участието на първите музикални сили във Варненските тържества, организаторите изпращат писмо до Министерството на просветата, в което молят за подкрепа и съдействие. В писмото четем: „Културно-просветното читалищно дружество във Варна реши да създаде традиция, като всяко лято устройва Общински музикални тържества по подобие на Залцбург, Австрия. Първото тържество ще се състои това лято в края на месец юли“. Във връзка с първите Музикални тържества читалищното дружество разпространява позив към българския народ, написан от варненския литератор Васил Ставрев. В него четем: „Един момент на културен възход преживяваме ние сега, въпреки големите катастрофи, които прекарахме в продължение на десетина години, и въпреки тежките условия, при които сме поставени да работим...

decided that the festivities would include several evening concerts with the music of Bulgarian composers. Cooperation from the first music forces in Sofia was sought for the running of the music festival, and a committee was founded in the capital city with members: composer Dobri Hristov – born in Varna, maestro Georgi Atanasov, Pancho Vladigerov, and music critic Ivan Kamburov.

To ensure the participation of the first music forces in the Varna Music Festival, the committee sent a letter to the Ministry of education, asking for support and cooperation. The letter read: “The Cultural and Educational Book Society in Varna has decided to start a tradition by organizing a Communal music festival like the one in Salzburg, Austria. The first festivity will take place this summer, at the end of July.” The Book society disseminated an appeal to the Bulgarian people in relation to the first music festivities, written by writer Vassil Stavrev from Varna. It read: “We are going through a moment of cultural growth now, despite the great catastrophes which we faced over the last ten years and despite the hardships we handle in our work... Listen to the song of our musicians and of those who create and perform our and foreign music pieces, spreading our glory all over the cultural world. Look at the paintings of our artists, stare at the development of our contemporary literature, take a peek at the theatre... ! Let us, having made all effort, perform the music festivities as glamorously as possible. That way, we will start a music tradition – every summer in the lap of our sea beauty Varna, the Bulgarian music will celebrate its development and prosperity.”

Вслушайте се в песента на нашите музиканти и на тези, които творят и изпълняват наши и чужди произведения и разнасят славата ни по целия културен свят. Загледайте си в картините на нашите творци, взрете се в развитието на новата ни литература, надзърнете в театъра... ! Нека, употребили всички усилия, да изнесем музикалните тържества колкото е възможно по-бляскаво. Така ще турим началото на един музикален обичай – всяко лято при скутовете на нашата морска красавица Варна българската музика да празнува своето развитие и разцвет“.

На 11 юли 1926 г. вестник „Варненска поща“ съобщава, че „Царят е дал съгласието си десетдневните музикални тържества да бъдат под негов патронаж“. Сплотени около идеята за Музикалните тържества, варненци се подготвят за посрещането на това общобългарско музикално събитие. „Перонът беше пълен с посрещачи – пише вестник „Кино ек“. – Сред посрещачите е кметът Петър Стоянов, председателят на Културно-просветното читалищно дружество проф. Цани Калянджиев, братята Панчо и Любен Владигерови, обществени дейци.“ Сред овации от влака слизат композиторът Добри Христов, маестро Георги Атанасов, диригентите Венедикт Бобчевски и Цанко Цанков, виртуозът цигулар Борис Константинов, целият лейбгвардейски оркестър и много участници в тържествата. След грандиозното посрещане начело с военната музика гости и посрещачи дефилират през площад „Мусала“ до Морската градина.

On 11 July 1926, “Varnenska poshta” newspaper announced that “The king has given his consent to patron the ten-day music festivities.” United by the idea of Musical festivities, the citizens of Varna were preparing to welcome the all-Bulgarian music event. “The platform was full of welcoming people – says newspaper “Kino ek” – among them is mayor Petar Stoyanov, the president of the Cultural Educational Book Society, prof. Tzany Kalyandzhiev, brothers Pancho and Lyuben Vladigerovi, public figures.” Welcomed by cheers, the train leave composers Dobri Hristov, maestro Georgi Atanasov, conductors Venedict Bobchevski and Tzanko Tzankov, the violin virtuoso Boris Konstantinov, the whole lifeguard regimen's orchestra, and many participants in the festivities. After the grand welcome, the guests and welcoming people parade across “Mussala” square to the Sea garden, led by the military band.

The first Bulgarian national festivities were open on 23 July 1926 with the performance of the national anthem of the Kingdom of Bulgaria, “Shumi Maritza”, performed by the lifeguard regimen's orchestra, conducted by maestro Georgi Atanasov. The festivities took place at the Summer theatre in the Sea garden. Minister Nayden Naydenov and mayor Petar Stoyanov addressed the participants with words of welcome. Simeon, metropolitan of Varna and Preslav, blessed the initiative and wished it a long life. Varna music festival's first evening ended with a lecture by musicologist Ivan Kamburov, entitled: “Representatives of Bulgarian Music Art”, which received unprecedented attention by the visitors.

Първите Варненски музикални тържества се откриват на 23 юли 1926 г. с изпълнението на химна на Царство България „Шуми Марица“ от оркестъра на лейбгвардейския полк, ръководен от маестро Георги Атанасов. Тържествата се провеждат при Летния театър в Морската градина. Приветствия към участниците и присъстващите произнасят министър Найден Найденов и кметът Петър Стоянов. Варненският и Преславски митрополит Симеон благославя начинанието и му пожелава „На многая лета“. Първата вечер на Варненските музикални тържества завършва с беседа на музиковеда Иван Камбуров на тема „Представителите на българското музикално творчество“, посрещната с небивал интерес от присъстващите.

През следващите вечери варненци, летовници и гости на града имат възможност да чуят симфонични и камерни концерти с участието на изтъкнати български композитори, изпълнители и диригенти като Добри Христов, маестро Георги Атанасов, Панчо и Любен Владигерови, Асен Найденов, Цанко Цанков, Венедик Бобчевски, Славко Попов, Констанца Кирова, Иван Торочанов и др. На сцената на Летния театър за първи път прозвучават „Рапсодия Вардар“, „Българска сюита“ и „Легенда“ на Панчо Владигеров и Струнен квартет № 1 от Любомир Пипков. Изпълняват се творби на Бетовен, Вебер, Хайдн, Моцарт и Рихард Щраус, както и на българските композитори Ангел Букорешшлиев, Добри Христов, Емануил Манолов и др. Заключителната вечер на тържествата е посветена на българската хорова и солова песен. На сцената се представя Плевенският

The following evenings gave Varna citizens, vacationers, and guests of the city the opportunity to hear symphony and chamber concerts with the participation of renowned Bulgarian composers, musicians, and conductors, like Dobri Hristov, maestro Georgi Atanasov, Pancho and Lyuben Vladigerovi, Asen Naydenov, Tzanko Tzankov, Venedict Bobchevski, Slavko Popov, Konstatsa Kirova, Ivan Torochanov, etc. On the stage of the Summer theatre for the first time were performed “Rhapsody Vardar”, “A Bulgarian Suite”, and “Legend” by Pancho Vladigerov and String quartet No. 1 by Lyubomir Pipkov. In the following evenings were performed pieces by Beethoven, Weber, Haydn, Mozart, and Richard Strauss, as well as by Bulgarian composers Angel Bukoreshtliev, Dobri Hristov, Emanuil Manolov, etc. The closing night of the festival was dedicated to the Bulgarian choir and solo song. On stage performed the Plevan Cathedral Choir, conducted by Ivan Sorokin and soloists Konstantsa Kirova, Hristina Morfova, Petar Zlatanovich, with accompaniment by pianists Lyudmila Prokopova and Nayden Naydenov. The young conductor of the Sofia Opera, Asen Naydenov, made his first appearance in front of his fellow citizens. He conducted “Symphony in G Minor” by Nikola Atanasov. The first National music festivities enjoyed a huge interest on behalf of the community of Varna, vacationers, and visitors of the city. Eng. Dimitar Slavov's predictions that “Through the music festivities we will manifest the height of our national music art and prove that the Bulgarian people deserve to be guaranteed conditions for spiritual growth” came true.

катедрален хор с диригент Иван Сорокин и солистите Констанца Кирова, Христина Морфова, Петър Золотович, в съпровод на пианистите Людмила Прокопова и Найден Найденов. За първи път се представя пред своите съграждани и младият диригент на Софийската опера Асен Найденов. Той дирижира „Симфония в сол минор“ от Никола Атанасов. Първите Варненски музикални тържества се радват на огромен интерес от страна на обществеността, летовниците и гостите на града. Сбъдват се предвижданията на инж. Димитър Славов, че „чрез музикалните тържества ще се манифестира висотата на родното ни музикално изкуство и ще се докаже, че българският народ заслужава да му се гарантират условия за духовно развитие“.

През следващите години Варненските музикални тържества се утвърждават като най-значимото музикално събитие в България. Откривайки четвъртите Музикални тържества през 1929 г., министърът на просветата Никола Найденов заявява: „Тези тържества са голям празник на културата не само на Варна, а и за цяла България. Чрез тях ние сочим на света, че у нас музикалното творчество както в колективните, така и в индивидуалните прояви стои по-високо от народи, освободени преди нас, у които много наши музикални сили днес се ценят. Ние разрушихме легендата, че българският народ не е музикален, и по този начин подчертахме неговите музикални постижения – един от най-сигурните белези за висока творческа култура“. В периода 1932 – 1934 г. поради финансови затруднения и разногласия на музикалните среди в града Варненските

Over the next few years, the Summer festival in Varna was established as the most significant cultural event in Bulgaria. Opening the Fourth music festivities in 1929, the minister of education Nikola Naydenov said: “These festivities are a great celebration of culture, not only of Varna, but all Bulgaria. Through them we show the world, that musical art in our country, in collective, as well as individual performances, is placed higher than that of people, who have been liberated before us and who appreciate our musicians today. We destroyed the myth that the Bulgarian people is not a musical people and emphasized its musical achievements – one of the clearest signs of a high artistic culture.” For the period 1932 – 1934, due to financial difficulties and disagreements in the music circles in the city, the music festivities were interrupted. Their renewal happened from 1 to 10 August 1935, when the Seventh Music Festivities took place. They were hosted in the newly open Varna City Theatre. A cheerful illustration of the joy with which the citizens of Varna welcome the renewal of the festivities is the article by d-r Stephan Staykov – deputy chairman of the Musical society at the Varna Cultural Book society. It was published in issue 10 from 4 August 1935 in newspaper “Varnenski Vestnik na Vestnicite”: “After a three-year long interruption, the Varna music festivities are renewed. Three years were enough to emphasize that these festivities are a necessity for Varna, an established international summer resort with significant cultural needs... The idea of all-Bulgarian music festivities is not accidental. Neither is the fact, that it was born in Varna, of all places ..., the beauty of the Black sea, which, with its charms, with its blooming shores, blue sea, and sunny azure sky, attracts thousands of tourists.”

музикални тържества са преустановени. Тяхното възобновяване се осъществява от 1 до 10 август 1935 г., когато са проведени седмичните Музикални тържества. Те се състоят в новооткрития Варненски градски театър. Ярката илюстрация на радостта, с която варненци посрещат възстановяването на тържествата, е статията на д-р Стефан Стайков – подпредседател на Музикалното общество при Варненското културно читалищно дружество, публикувана в брой 10 от 4 август 1935 г. на Варненски вестник на вестниците: „След тригодишно прекъсване Варненските музикални тържества се възстановяват. Три години бяха достатъчни, за да се подчертае, че тези тържества са една необходимост за Варна, изтъкнат вече като международно летовище със значителни културни нужди... Идеята за всебългарски музикални тържества не е случайна. Не е случайно и обстоятелството, че тя възниква именно във Варна... красавицата на Черно море, която със своите прелести, с кичестите си брегове, синьо море и слънчево, лазурно небе привлича хиляди чужденци“.

Възстановените Варненски музикални тържества привличат варненци, летовници и гости до 1939 г., последната мирна година в Европа преди Втората световна война. Настъпилите военни години спират развитието им. От следващата, 1940 г. те не се провеждат. Едва през 1957 г. артистичните сили във Варна се обединяват и възстановяват тази мащабна културно-музикална проява под името Музикален фестивал „Варненско лято“. Той показва не само най-доброто от българското музикално творчество, но и привлича елитни

The renewed Varna music festivities attracted citizens, vacationers, and guests until 1939, the last peaceful year in Europe before World War II. The years of war which followed stopped the event's progress. The following year, 1940, the festivities were not held. It was only in 1957 that the artistic forces in Varna united and renewed this massive cultural-musical event under the name Music Festival "Varna summer". It did not only show the best of Bulgarian musical art, but also attracted elite world performers and artists. In 1964 the first Ballet competition in the world was founded here. Having started with a one-week program in the end of July, today the festival begins as early as March and ends in late September, according to the prolonged tourist season. It aims at providing a rich cultural program for the citizens of Varna, vacationers, and visitors of the sea capital. Having received national and international recognition, today the Festival is a representative forum of Bulgarian and world music and music performing art. The slogan of the first organizers "to unite the best music celebrities of the country" finds its continuation and advance in the promotion of Bulgarian music culture in the policy of Festival's programming. A number of Bulgarian works have been performed for the first time within the "Varna Summer". The Festival has multi-genre character and includes the following modules: Core Program – symphony and chamber music; International Summer Music Academy; Music Lab – Varna; Renaissance and Baroque Music; Opera and Ballet; Crossover Intermezzo – in partnership with the International Theater Festival "Varna Summer"; "Varna Summer for Kids" – series of educational concerts; Parallel Program – exhibitions, films, conferences and others.

световни музикални изпълнители и творци. През 1964 г. е поставено началото на първия Балетен конкурс в света. Започнал с едноседмична програма в края на юли, днес фестивалът стартира още през март и приключва в края на септември, съобразен с удължения туристически сезон, като стремежът е да осигури богата културна програма за варненци, летовниците и гостите на морската столица. Получил национален и международен престиж, Фестивалът е представителен форум на българското и световното музикално творчество и изпълнителско изкуство в областта на музиката. Девизът на първите организатори „да се обединят най-добрите музикални сили на страната“ намира своето продължение и развитие в популяризирането на българската музикална култура. Редица български произведения са прозвучали за първи път в рамките на „Варненско лято“. Фестивалът има многожанров характер и включва модулите: основна програма – симфонична и камерна музика; международна музикална лятна академия; музикална лаборатория – Варна; ренесансова и барокова музика; опера и балет; кросоувър – музикални проекти на границата с класиката; програма „Интермецо“, съвместно с Международния театрален фестивал „Варненско лято“; цикъл образователни концерти „Варненско лято за деца“; съпътстваща програма – изложби, филми, конференции и др.

В над 90-годишната история на Фестивала впечатляващо е присъствието на солисти, диригенти, симфонични и камерни оркестри, хорове, оперни ансамбли, балетни състави от цял свят. Стремежът на всяка следваща

In its more than 90-year long history the Festival has impressed with the presence of soloists, conductors, symphony and chamber orchestras, choirs, opera ensembles, ballet companies from around the world. But the ambition of every next festival program is to present at the stage of the International Music Festival "Varna Summer" both the renowned names of the world music culture and young artists – future stars. In 1987 the Festival became a member of the European Festival Association based in Geneva. Nowadays, which twice consecutively awarded the EFFE Label to the Festival "Varna Summer" within the period 2015 – 2018. In September 2019 the Festival received two prestigious awards – a prize for European quality of the program and the audience award. At a ceremony in Brussels the European Festival Organization announced the winners of the "Europe for Festivals, Festivals for Europe" (EFFE) initiative, supported by the European Commission and the European Parliament.

фестивална програма е да представя на сцената на „Варненско лято“ заедно с утвърдените имена от световната музикална култура и млади артисти – бъдещи звезди. През 1987 г. Фестивалът е приет в Европейската фестивална асоциация със седалище Женева. Тя удостоява два поредни пъти фестивала „Варненско лято“ с престижния лейбъл за европейско фестивално качество в периода от 2015 до 2018 г. През септември 2019 г. „Варненско лято“ получи две престижни награди – приз за европейско качество на програмата и наградата на публиката. На церемония в Брюксел Европейската фестивална организация огласи носителите на наградите на инициативата „Европа за фестивалите, фестивалите за Европа“ (EFFE), подкрепена от Европейската комисия и Европейския парламент.

Международен музикален фестивал „Варненско лято“ 2020. Фотограф: Росен Донев
International Music Festival “Varna Summer” 2020. Photographer: Rosen Donev

МОРЕ, СЛЪНЦЕ, ПЛАЖ И
ЛЕЧЕБНА МИНЕРНА ВОДА СРЕД
ОЧАРОВАТЕЛНА ПРИРОДА

SEA, SUN, BEACH
AND HEALING MINERAL WATER
AMONG FASCINATING NATURE

ДЕСТИНАЦИЯ С ТРАДИЦИИ В МОРЕЛЕЧЕНИЕТО ...

Лечебният ефект на морето, морската вода, слънцето, пясъка и морския въздух в Св. Св. Константин и Елена

Хората знаят от дълбока древност за благотворното въздействие, което морето, морската вода, слънцето и морският въздух оказват върху човешкия организъм, и инстинктивно използват тези природни фактори за здраве, за закаляване на организма и за предпазване от болести. С голяма актуалност звучат и днес думите на великия гръцки поет Еврипид: „Морето пречиства всички човешки злини“. Хипократ наблюдава и описва оздравителния ефект на морската вода върху травмираните ръце на рибари и в резултат на това ги насърчава да я използват за намаляване на болките при различни наранявания.

През XVIII в. в Европа интересът към природата и морето като лечебен фактор се възражда. Морелечението постепенно започва да печели все повече привърженици и се налага като средство за борба срещу редица

A DESTINATION WITH TRADITIONS IN THALASSOTHERAPY ...

About the therapeutic effect of the sea, sea water, sun, sand and sea air at Sts. Constantine and Helena

People have known from ancient times the beneficial effects that the sea, the sea water, the sun and the sea air have on human body and instinctively use these natural factors to protect health, to temper the body and to prevent diseases. The words of the great Greek poet Euripides are still very relevant today: "The sea purifies all human evils". Hippocrates observes and describes the healing effect of sea water on the injured hands of fishermen and as a result encourages them to use it to reduce the pain of various injuries.

During the 18th century, after a long period of scholasticism in Europe, the interest towards the nature and the sea as a healing factor was reviving. The sea therapy was constantly gaining more and more supporters and it was imposed as a means of fighting against several diseases typical for the age. At that time, in England, Germany,

characteristic for the epoch of diseases. At that time in England, Germany, France, Italy and other European countries sea baths as a treatment with sea water and sea air began to be used. Special marine medical establishments were being set up. Marine sanatoriums were built on the Italian and French Mediterranean coasts. The beginning of the French Riviera was set up.

The ideas of using the sea and the sea air as a treatment of certain diseases came to Bulgaria in the last years before the Liberation. The interest of the residents of Varna towards the beauty of nature and the sea, the healing and healthy climate and sea water in Varna and its vicinities dated back to the second half of the 19th century.

The history of resort activity in Bulgaria began in 1908 with the establishment of the Sts. Constantine and Helena Resort. Even 110 years ago, the unique combination of natural resources here was noticed by prominent statesmen from Varna, public figures and doctors who took a decision on the establishment of the first Bulgarian sea resort – because of the sea, sea baths and bioclimatic conditions that have beneficial effect on people's health, serve for strengthening, rehabilitation and improvement of the overall condition. The natural assets of the resort – the lack of dust, air rich in iodine vapours and evaporations from the algae washed up on the shore, golden sands, clean sea water and hot mineral springs, the long-lasting warm autumn and mild winter, have been making this natural therapeutic complex unique for the last 110 years in terms of its therapeutic, balneological and rehabilitation resources throughout the year.

France, Italy and other European countries sea baths as a treatment with sea water and sea air began to be used. Special marine medical establishments were being set up. Marine sanatoriums were built on the Italian and French Mediterranean coasts. The beginning of the French Riviera was set up.

The ideas of using the sea and the sea air as a treatment of certain diseases came to Bulgaria in the last years before the Liberation. The interest of the residents of Varna towards the beauty of nature and the sea, the healing and healthy climate and sea water in Varna and its vicinities dated back to the second half of the 19th century.

The history of resort activity in Bulgaria began in 1908 with the establishment of the Sts. Constantine and Helena Resort. Even 110 years ago, the unique combination of natural resources here was noticed by prominent statesmen from Varna, public figures and doctors who took a decision on the establishment of the first Bulgarian sea resort – because of the sea, sea baths and bioclimatic conditions that have beneficial effect on people's health, serve for strengthening, rehabilitation and improvement of the overall condition. The natural assets of the resort – the lack of dust, air rich in iodine vapours and evaporations from the algae washed up on the shore, golden sands, clean sea water and hot mineral springs, the long-lasting warm autumn and mild winter, have been making this natural therapeutic complex unique for the last 110 years in terms of its therapeutic, balneological and rehabilitation resources throughout the year.

извори, продължителната топла есен и меката зима, правят този природен лечебен комплекс вече 110 години уникален по отношение на неговите терапевтични, балнеологични и рехабилитационни възможности през цялата година.

Благоприятните природни условия в курорта Св. Св. Константин и Елена – слънчевото греене, температурата на въздуха и на морската вода, плажната ивица и морският бриз, са предпоставка за използването им за здраве, профилактика и лечение, за почивка, спорт, ваканции и незабравими емоции край морето.

Морелечението и морепрофилактиката имат дългогодишни традиции в курорта. Положителното действие на морската вода както в миналото, така и днес се използва успешно в много оздравителни и балнеологични центрове, разположени на неговата територия. Освен морската вода със специфичните си характеристики, богато съдържание на магнезий, калций, бром и йод, се използват и климатичните ресурси на дестинацията.

The favourable natural conditions at the Sts. Constantine and Helena Resort – the sun shine, air and sea water temperatures, the beach strip and sea breeze are prerequisites for their use for health, prevention and treatment, for recreation, sports, vacations and unforgettable emotions at the sea.

Thalassotherapy and preventive marine therapy have traditions at the resort for many years. The positive effect of sea water has been successfully used both in the past and today in many recovery and balneological centers located at its territory. The climatic resources of the destination are employed alongside with the sea water with its specific characteristics, rich content of magnesium, calcium, bromine and iodine.

За ползите от морелечението

Морелечението е един изключително полезен метод за целия човешки организъм, тъй като в състава на морската вода има много минерали и микроелементи за разлика от сладките води, а това от своя страна оказва благоприятно въздействие върху кръвообращението, обмяната на веществата, имунната система и хормоните. Учените отнасят морската вода към сложните минерални води с висока минерализация. Тя има много общо по химичен строеж, както и по физиологично действие с хлорно-натриевите и сулфатно-магнезиевите води. Морската вода съдържа много минерали под формата на соли и разтворени газове, като азот, кислород, йод, бром, сяра, желязо, магнезий, натрий, хлор, калций и др., които проникват през кожата в организма. Освен минерални съставки тя съдържа значително количество планктон и органични вещества.

Морелечението и морепрофилактиката използват природните ресурси, сред които са климатичните условия, а също и фактори, служещи за профилактика, рехабилитация и лечение – лечебна кал, луга, пясък, водорасли. Морелечението се осъществява чрез морска аеротерапия, хелиотерапия, обогатени топли морски бани, морски вани, лечение с водорасли, луголечение, пясъколечение.

About the benefits of thalassotherapy

Thalassotherapy is one exclusively useful method for the whole human body because the sea water composition includes many minerals and microelements unlike fresh waters, and on its turn, this has a favourable effect on blood circulation, metabolism, immune system and hormones. Scientists relate sea water to the complex mineral waters with high mineralization. It has much in common both by chemical structure and physiological effect with the chlorine-sodium and sulfate-magnesium waters. Sea water contains many minerals in the form of salts and diluted gases such as nitrogen, oxygen, iodine, bromine, sulphur, iron, magnesium, sodium, chlorine, calcium and others which penetrate the body through the skin. Besides mineral ingredients, it also contains a significant quantity of plankton and organic substances.

Thalassotherapy and preventive marine therapy use natural resources which include climatic conditions, as well as factors serving for prevention, rehabilitation and treatment – curing mud, lye, sand, algae. Thalassotherapy is done via marine aero therapy, heliotherapy, enriched warm sea baths, sea baths, algae treatment, lye treatment, psammatotherapy.

Черно море е слабосолено, солеността му е около 17 – 18 промила. Водният басейн първоначално е бил езеро, а рязкото покачване на нивото на океаните го превръща в море. Черно море е вътрешноконтинентално и се свързва с другите водни басейни чрез протока Босфор, което всъщност е и причината да запази слабата си соленост. Това от своя страна намалява риска от появата на алергични реакции след къпане във водите му. Въпреки слабата соленост на морската вода съдържанието на йод е значително повече от средните стойности, измерени в другите водни басейни по света, а това определено има своите предимства.

Доказано е, че морската вода и водораслите имат свойствата да стимулират кръвообращението, да тонизират и действат стягащо на кожата, да възстановяват водното, белтъчинното, витаминното и минералното равновесие на тялото, да го освобождават от токсините, да заздравяват кожата и капиллярите. Комбинацията море, минерална вода и пясък оказва комплексно въздействие върху целия организъм.

Морелечението има приложение също в дерматологията и козметиката. Използването на минералните вещества от състава на морската вода – като магнезия, който поддържа баланса и доброто състояние на кожата, цинка, който стимулира обновяването на клетките и има антибактериален ефект, и медта, която подпомага производството на колаген – като цяло подпомага клетъчното хранене и размножаване, тонизира съединителната тъкан и видимо забавя остаряването на кожата.

The Black Sea has a low salt content, its salinity is about 17 – 18 promiles. Initially, the water basin was a lake and the abrupt rise of the ocean level turned it into a sea. The Black Sea is an inner continental sea and is connected to another water basin through the Bosphorus Strait, which is in fact the reason for it to preserve its low salinity. This reduces the risk of occurrence of allergic reactions after bathing in its waters. Despite the low salinity of the sea water, the iodine content significantly exceeds the average values measured in other water basins around the world, and this has its advantages.

It has been proven that sea water and algae have the capacity to stimulate the blood circulation of the body, to tone and tighten the skin, to restore the water, protein, vitamin and mineral balance of the body, to free the body from toxins, to heal the skin and capillaries. The combination of sea, mineral water and sand has a complex effect on the whole body.

Thalassotherapy is also used in dermatology and cosmetics. The use of mineral substances from the sea water composition such as magnesium that maintains the balance and good condition of the skin, the zinc that stimulates renovation of the cells and has anti-bacterial effect, and copper that facilitates the generation of collagen facilitate cellular nutrition and reproduction, tone the connective tissues and visibly delay skin aging.

Чрез водораслите и морската вода се заздравява кожната структура и се подобрява дейността на потните и мастните жлези, като по този начин се предотвратяват или регулират дерматологични смущения.

Благоприятният ефект на морските къпаня

Хиляди клетъчни реакции протичат в човешкото тяло, докато правим морски къпаня, затова почивката на море е сред най-препоръчителните за укрепване на здравето. Морската вода, в комбинация с климатичните условия по нашите ширини, има голямо значение за закаляването на организма и повишаването на имунитета, а плуването се смята за един от най-благоприятните за здравето спортове. При плуване разходът на енергия нараства от 5 до 9 пъти и това предпазва тялото от бързо охлаждане.

Морските къпаня са най-активно въздействащата морелечебна процедура. Върху организма въздействат температурата и съставките на морската вода, налягането на водните маси и слънчевите лъчи. Значение има и вдишването на морските аерозоли, както и температурата на въздуха, която действа на организма непосредствено преди и след къпане. Морските вълни имат особено силен балнеоефект. Тяхното движение въздейства на тялото подобно на масаж, който не може да бъде възпроизведен.

Algae and sea water strengthen skin structure and improve the work of the sweat and sebaceous glands, thus preventing or regulating many dermatologic disorders.

The beneficial effect of sea baths

Thousands of cellular reactions occur in the human body while we make sea baths that is why vacation at the sea is one of the most recommended for health strengthening. Sea water combined with the climatic conditions in our latitudes is very important for the tempering of the body and increase of immunity and swimming is considered one of the most beneficial sports for the health. During swimming, the energy consumption increases from 5 to 9 times and this protects the body against fast cooling.

Sea baths are the most actively influencing thalassotherapeutic procedure. The temperature and ingredients of sea water impact the body together with the pressure of the water masses and sun rays. Inhaling sea aerosols is also important as well as the air temperature which impacts the body straight before and after the bathing. Sea waves have an especially strong balneo-effect. Their movement impacts the body like a massage that cannot be reproduced.

Най-ефективно морската вода въздейства чрез кожата. При морските къпания в нея проникват електролити, които подпомагат обмяната на веществата и функционалното състояние на клетките. Ето защо е добре преди баня с морска вода да се постои в сауна или просто на горещия пясък. Кожата попива около 10 мл вода, които предизвикват реакция в организма, стабилизираща морфологичната картина на кръвта и кръвното налягане.

Морските къпания влияят на работата на вътрешните органи, намаляват хипертонуса на мускулите, нормализират метаболитните процеси, подобряват кръвообращението. Елементите в състава на черноморската вода имат различно действие. Магнезият забавя процесите на стареене. Калцият ускорява възстановителните процеси на кожата, осигурява защита от инфекции и извежда токсините от организма. Сярата предпазва кожата от възпаления. Бромът действа като антисептик. Силицият укрепва капилярите и стимулира растежа на косата. Фосфорът гарантира здрави нокти, коса и зъби.

Поради разнообразието от микроелементи и минерали в състава на морската вода тя успешно се използва при лечението на редица заболявания на кръвообращението, проблеми с периферните кръвоносни съдове, заболявания на дихателните пътища, кожни болести, алергии, податливост към заразни болести. Съставките на морската вода действат на тялото по специфичен начин, като оздравяват кожата при болести като екзема

The sea water is most effectively absorbed through the skin. Through the sea baths, the skin is penetrated by electrolytes which aid the metabolism and functional condition of the cells. That is why it is good to stay in sauna or simply on the hot sand before sea bathing. The skin absorbs about 10 ml water which cause a reaction of the body, stabilizing the morphological condition of the blood and blood pressure.

Sea bathing influences the work of the internal organs, reduces the hyper tonus of the muscles, normalizes the metabolic processes, and improves blood circulation. The elements composing the water of the Black Sea have different effect. Magnesium delays the aging processes. Calcium accelerates the recovery processes of the skin, provides protection against infections and takes toxins out of the body. Sulphur protects the skin against inflammations. Bromine acts like anti-septic agent. Silicon strengthens capillaries and stimulates hair growth. Phosphorus guarantees healthy nails, hair and teeth.

Due to the diverse microelements and minerals in sea water composition, it is successfully used in the treatment of many disorders of blood circulation, problems with the peripheral blood vessels, diseases of the airways, skin diseases, allergies, susceptibility to contagious diseases. The sea water ingredients impact the body in a specific way by healing the skin in case of diseases such as eczema and psoriasis and assist the body in fat burning. There is also a beneficial effect on diseases of the musculoskeletal system – chronic degenerative and inflammatory

и псориазис и подпомагат организма в изгаряне на мазнините. Благотворно се повлияват също заболявания на опорно-двигателния апарат – хронични дегенеративни и възпалителни ставни заболявания (остеоартроза, ревматоиден полиартрит, инфекциозен артрит, миалгия, лумбаго, състояния след костни фрактури, бурсит, тендовагинит и др.), гинекологични заболявания, включително безплодие, хроничен простатит, леки степени на стерилитет, заболявания на периферната нервна система – хронична невралгия, неврит, плексит, дископатия, следтравмени състояния на периферните нерви. Допълнителни индикации са някои заболявания на дихателните органи – хронични бронхити, ринофарингити, синусити, трахеити, леки форми на бронхиална астма, неврастении, хипертонична болест, затлъстяване, подагра, вторични анемии.

Независимо от благоприятното въздействие на морската вода върху организма не трябва да забравяме, че има и противопоказания за морски къпания: повишена телесна температура, остри инфекциозни заболявания, кръвотечения, злокачествени тумори, състояния след сърдечен инфаркт, хипертонична болест 3-ти стадий, сърдечна декомпенсация, тежки заболявания на белите дробове, психични заболявания, епилепсии и др., затова при сериозни проблеми консултацията със специалист е задължителна.

Артериалната хипертония и белодробната астма са две социалнозначими заболявания, за повлияването на които с помощта на таласотерапията има натрупан голям опит, включващ проучвания от нашето крайбрежие

joint diseases (osteoarthrosis, rheumatoid polyarthritis, infections arthritis, myalgia, lumbago, conditions after bone fractures, bursitis, tendovaginitis, etc.), gynecological diseases, including infertility, chronic prostatitis, mild degrees of sterility, diseases of the peripheral nervous system – chronic neuralgia, neuritis, discopathy, post-traumatic conditions of the peripheral nerves. Additional indications include some diseases of the respiratory organs – chronic bronchitis, rhinopharyngitis, sinusitis, tracheitis, mild forms of bronchial asthma, neurasthenia, hypertonic disease, obesity, gout, and secondary anemia.

Like every beneficial effect of the sea water on the body, we should not forget that there are also counter-indications for sea bathing: increased body temperature, acute infectious diseases, hemorrhages, malignant tumours, conditions post cardiac infarction, hypertensive disease 3rd stage, heart decompensation, severe pulmonary diseases, psychic diseases, epilepsies, etc., that is why a consultation with a specialist is required in case of serious problems.

Arterial hypertension and pulmonary asthma are two socially important diseases, and there is huge experience acquired on how they are influenced by thalassotherapy, including research from our coastline, especially from the beaches of Varna and the resorts Sts. Constantine and Helena and Albena. Namely, those latitudes and the unique combination of climatic bioresources prove to be efficient for prevention, and in case of targeted use – also for clinical influencing over the specified diseases.

и по-точно от плажовете на Варна и курортите Св. Св. Константин и Елена и Албена. Именно тези географски ширини и уникалното съчетание на климатични биоресурси се оказват ефективни за профилактика, а при целенасочено приложение – и за клинично повлияване на посочените заболявания.

Системното дозирано натоварване на хора с хипертонични заболявания с таласотерапевтични фактори води до рационализиране на физическата терморегулация като бърза и адекватна на дразненето, както и се постига пренагласа на кръвообращението. Установено е подобряване на хемодинамиката и на съкратителната функция на миокарда, а също така и на аеробния капацитет и на физическата работоспособност на организма. Морелечението е показано за болни с лека и средна тежест бронхиална астма във фаза на ремисия.

По крайбрежието на Черно море през топлото полугодие се отчита положителен ефект както при неатопичната, така и при атопичната бронхиална астма. През хладното полугодие по-висока ефективност от морелечението се отчита при атопичните форми.

The systematic dosed loading of hypertension patients with thalassotheapeutic factors, leads to rationalization of the physical thermoregulation quickly and adequate to the irritation, and readjustment of the blood circulation is achieved. Improvement of the hemodynamic and of the contraction function of the myocardium was established, as well as of the aerobic capacity and of the physical working capacity of the body. Thalassotherapy is indicated for patients with mild and moderate degree of bronchial asthma in remission phase.

Positive effect is reported along the coastline of the Black sea during the warm half of the year both on non-atopic and atopic bronchial asthma. During the cold half-year higher effectiveness of the thalassotherapy is reported for the atopic forms.

Морски климат за здраве и профилактика

В климатичната област, в която попада България, климатът се формира под влиянието на циркулацията на атмосферата, характерна за Балканския полуостров, и въздействието на Черно море. Морето трансформира въздушните маси от континентален и средиземноморски произход. Това определя климата в нашата страна като нито преходно-средиземноморски, нито преходно-континентален, а в областите от Черноморското крайбрежие – и много по-мек, въпреки липсата на планински масиви.

Средните зимни температури около морето са с положителни стойности, а средните годишни температурни амплитуди са най-ниски за страната (20 – 21°C). Това от своя страна определя много добри условия за лечение и профилактика на различни заболявания през цялата година.

Курортът Св. Св. Константин и Елена попада в най-северната част на средиземноморската субтропична област и климатът тук се характеризира като континентално-средиземноморски, повлиян от морето. Характерни са по-голяма влажност на въздуха, наличие на йодни изпарения и отслабване на конвекционната облачност. Зимата е мека, с малко сняг. Заради морето зимната температура на въздуха е по-висока,

Sea climate for health and prevention

In the climatic area where Bulgaria falls, the climate is formed under the influence of the circulatory atmosphere of the Balkan peninsula and the impact of the Black Sea. The sea transforms air masses of continental and Mediterranean origin. This determines the climate in our country as neither transitional nor Mediterranean, but in the Black Sea coastal areas it is much softer despite the lack of mountainous massifs.

The average winter temperatures around the sea are positive and the average annual temperature amplitudes are the lowest in the country (20 – 21°C). This, in turn, determines very good conditions for the treatment and prevention of various diseases throughout the year.

The Sts. Constantine and Helena Resort is situated in the northernmost part of the Mediterranean subtropical area and the climate here is characterized as continental-Mediterranean, influenced by the sea. Typical are higher air humidity, presence of iodine vapors and weakening convective clouds. Winter is soft, with little snow. Because of the sea the winter air temperature is higher, within the range of -2° to 5°C. Summer is dry and moderately warm, with plenty of sunshine. It is characterized by breeze winds. During the day they blow from the sea to the land, bring

в границите на -2° до 5°C . Лятото е сухо и умерено топло, с изобилно слънце. Характеризира се с бризови ветрове. През деня те духат от морето към сушата, носят прохлада и позволяват температури от порядъка $25 - 30^{\circ}\text{C}$ да се възприемат като приятни. Температурата на морската вода достига до $25 - 28^{\circ}\text{C}$.

Микроклиматът на курорта Св. Св. Константин и Елена е описан като благоприятстващ лечението на горните дихателни пътища и алергиите. Неслучайно тук е бил основан и санаториум за лечение на тези заболявания. Съчетанието между хълмист и горист ландшафт и море е фактор, обуславящ благоприятния микроклимат на курорта. Отрицателните аниони, които носи морският бриз, въздействат на носната лигавица, като стимулират ендокринната система. Това води до повишаването на локалния и общия имунитет на организма. Микроклиматът има тонизиращ и закаляващ ефект, подсилва защитните сили на тялото, а повишеното съдържание на йод, бром, флуор във въздуха значително намалява проблемите с щитовидната жлеза на хората, пребиваващи в близост до Черно море. Благоприятното съчетание на високо атмосферно налягане, влажност и температура са трите основни климатични фактора, определящи добрата поносимост на организма към предоставените условия за профилактика, закаляване, повишаване на жизнения тонус и лечение.

Крайбрежните разходки, крайморските спортни занимания и лечебната физкултура на открито са другите фактори, които са благоприятни за здравето. Чрез въздушните бани морският въздух въздейства директно

coolness and allow temperatures in the range of $25 - 30^{\circ}\text{C}$ to be taken as pleasant. The sea water temperature reaches $25 - 28^{\circ}\text{C}$.

The microclimate of the Sts. Constantine and Helena Resort is described as favourable to the treatment of upper respiratory tract and allergies. There is a reason that a sanatorium was established here to treat these diseases. The combination of hilly and wooded landscape and sea are factors that determine the favorable climate of the resort. Negative anions that carry the sea breeze affect the nasal mucosa by stimulating the endocrine system. This leads to an increase in the local and general immunity of the body. The microclimate has a tonic and quenching effect, reinforces the body's defense, and the increased content of Iodine, Bromine, Fluorine in the air significantly reduces the thyroid problems of people living near the Black Sea. The favorable combination of high atmospheric pressure, humidity and temperature are the three main climatic factors that determine the body's high tolerance to the conditions provided for prophylaxis, tempering, lifting of the spirit, and treatment.

Walks by the sea, seaside sports, and open-air healing are the other health-beneficial factors. Through air baths, the sea air acts directly on the body. The combination of air humidity and wind is also beneficial for vitality. Sleeping near the sea is also very useful.

върху тялото. Благоприятно за жизнените сили е и съчетанието между влажността на въздуха и вятъра. Сънят край брега на морето също е много полезен.

Слънцелечение (Хелиотерапия)

Слънчевите бани са едно от най-харесваните и предпочитаните удоволствия на хората за здраве и красота. Слънцето ни влияе с лъчистата си енергия, в комплекс с въздействието на въздушната среда. За вредата на слънцето се говори много. И с право. Но слънцето може да бъде и много полезно, ако подхождаме с внимание и защитаваме тялото и кожата си. Човешкият организъм има нужда от слънчевите UV лъчи. Една от най-важните ползи от тях е, че те правят възможно образуването и синтезирането на витамин D в тялото. Излагането на слънце е особено полезно за хора със ставни проблеми и заболявания на опорно-двигателния апарат. Слънцето намалява болката и повлиява положително общото състояние. Слънчевите лъчи благоприятстват и добрите емоции. Ежедневното и разумно излагане на слънце намалява нервното напрежение, подобрява настроението и бори депресията. Хелиотерапията е подходяща и за повдигане на имунитета. Излагането на слънце трябва да става в подходящи часове – между 8 и 10 сутринта и след 4 следобед, за да се избегнат рискове като слънчеви изгаряния, сърдечни проблеми и топлинен удар.

Sun treatment (Heliotherapy)

Sunbathing is one of the most liked and preferred pleasures of people for health and beauty. The sun affects us with its radiant energy, together with the impact of the air environment. There is much talk about the damage the sun causes. And rightly so. But the sun can also be very useful if we approach with care and protect our body and skin. The human organism needs sun UV rays. One of the most important benefits is that they make it possible to form and synthesize vitamin D in the body. Sun exposure is particularly beneficial for people with joint problems and diseases of the musculoskeletal system. The sun reduces the pain and positively affects the general condition.

The sun rays also favor good emotions. Daily and prudent exposure to sun reduces nervous tension, improves the mood, and fights depression. Heliotherapy is also suitable for lifting immunity. However, exposure to sunlight should be done at appropriate times – between 8 am and 10 am and after 4 pm to avoid risks such as sunburn, heart problems and heat stroke.

Пясъколение (Псамотерапия)

Благоприятно въздействие върху тялото оказва и морският пясък. Пясъколением се смята за „нежно действаща топлинна процедура“. Още от дълбока древност египтяните използвали пясъка за отпускане след тежък ден, като си приготвяли пясъчни вани. Пясъколением е прилагано и от древните гърци. Пясъкът съдържа много минерали като калций, магнезий, натрий, манган и когато е нагрят, отдава по-лесно тези елементи през кожата на тялото. Използването на морския пясък при травми дава добри терапевтични резултати. Ходенето бос по пясъка също има оздравителен ефект, тъй като по стъпалата са разположени точки, които отговарят за нашите вътрешните органи и системи и въздействието върху тези точки може да повлияе функцията на цялото тяло.

Sand treatment (Psammatotherapy)

The sea sand also has a beneficial effect on the body. Sand treatment is considered a gentle heat treatment. Since ancient times, the Egyptians used the sand to relax after a hard day by preparing sand baths. Sand treatment was also used by the ancient Greeks. Sand contains many minerals such as Calcium, Magnesium, Sodium, Manganese, and when it's warm, it easily transfers these elements through the skin of the body. The use of sea sand in traumas gives good therapeutic results. Walking barefoot on the sand also has a healing effect because on the feet there are points, corresponding for our internal organs and systems and the impact on these points can affect the whole body function.

МИНЕРАЛНАТА ВОДА И
НЕЙНОТО ИЗПОЛЗВАНЕ ЗА
ЗДРАВЕ СА ЕДИН ОТ
НАЙ-ВАЖНИТЕ ЕЛЕМЕНТИ
В КОНЦЕПЦИЯТА ЗА
РАЗВИТИЕТО НА КУРОРТА
КАТО ЦЕЛОГОДИШНА МОРСКА
И СПА ДЕСТИНАЦИЯ

THE MINERAL WATER
AND ITS USE FOR HEALTH
ARE ONE OF THE MOST
IMPORTANT ELEMENTS IN
THE DEVELOPMENT
OF THE RESORT AS
A YEAR-ROUND SEA AND
SPA DESTINATION.

ВОДАТА – ИЗВОР НА ЗДРАВЕ, МЛАДОСТ И КРАСОТА . . .

Термалното богатство на курорта Св. Св. Константин и Елена

Малко са държавите в световен мащаб, които могат да се конкурират с България по изобилие от минерални води с разнообразен физикохимичен състав. Според различни източници страната ни е сред първите пет дестинации не само в Европа, но и в света, които разполагат с това уникално природно богатство. Над 90% от минералните води у нас са с лечебни свойства. От медицинска гледна точка минералните води са подземни води, които за разлика от обикновените питейни води имат определени повишени стойности на един или повече физикохимични фактори, обуславящи балнеолечебното им действие. Балнеологичният потенциал на България в количествен аспект надхвърля 12 000 литра в секунда минерални води. От тях са разкрити едва 3000 литра в секунда. Една четвърт от тези води са по крайбрежието. Сред дестинациите в България, които разполагат с богати ресурси от термални източници с доказан лечебен ефект върху човешкото тяло, е и курортът Св. Св. Константин и Елена.

THE WATER – A SOURCE OF HEALTH, YOUTH AND BEAUTY . . .

The thermal treasure of Sts. Constantine and Helena

There are few countries in the world that can compete with Bulgaria for an abundance of mineral waters with a different physicochemical composition. According to different sources, Bulgaria is among the first 5 destinations not only in Europe but also in the world, which have this unique natural wealth. Over 90% of the mineral waters in our country have healing properties. From a medical point of view, mineral waters are groundwaters which, unlike ordinary drinking water, have certain elevated values of one or more physico-chemical factors that determine their balneological effect. The balneological potential of Bulgaria in quantitative terms exceeds 12 000 liters per second of mineral waters. Of these, only 3000 liters per second have been discovered. A quarter of these waters are at the coastline. Among the destinations in Bulgaria, which have rich resources of thermal waters with proven healing effect on the human body, is the Sts. Constantine and Helena Resort.

Минералните води са сред най-ценните природни дадености на комплекса, а водата и нейното използване за здраве са един от най-важните елементи в концепцията за развитието на курорта като целогодишна дестинация за морски, СПА и Уелнес туризъм. В Св. Св. Константин и Елена са изградени открити и закрити минерални басейни и съвременни Медикъл и СПА центрове към хотелите, които предлагат високо ниво на услуги и богато разнообразие от терапии и лечебни програми.

В курорта има 7 горещи термоминерални източника. Те са калциево-магнезиеви, слабоминерализирани и извираят от 1800 до 2050 метра под земята с общ дебит 175 л/сек и температура на водата между 40° и 60°C. Един от изворите се влива директно в морето и е топъл, а смесването на морска с минерална вода оказва още по-благоприятно влияние върху организма.

Въздействие на минералните води върху човешкото тяло

Минералните води в курорта Св. Св. Константин и Елена оказват въздействие върху организма със своя минерален, газов състав и висока температура. Подходящи са както за профилактика, така и при лечението на различни заболявания. При външно приложение минералната вода оказва влияние чрез кожата – както

Mineral water is one of the most valuable natural assets of the complex and water and its use for health is one of the most important elements in the development of the resort as a year-round destination for sea, SPA and Wellness tourism. In Sts. Constantine and Helena Resort there are outdoor and indoor mineral pools and modern Medical and SPA centers at the hotels that offer a high level of services and a wide variety of therapies and healing programs.

The resort has 7 hot thermal mineral springs. They are calcium-magnesium, low-mineralized and spring from a depth of 1800 to 2050 meters underground with a total flow rate of 175 l/s and water temperature between 40° and 60°C. One of the springs flows directly into the sea. It is warm and the mixing of sea and mineral water has an even more favorable influence on the body.

Mineral waters effect on the human body

The mineral waters in the Sts. Constantine and Helena Resort have their effects on the body with their mineral and gas composition and high temperature. They are suitable for both prophylaxis and treatment of various diseases. At external application, mineral water has an effect on the skin – both due to its direct impact and by the accumulation of chemical elements as a depot in the underlying tissues. In the bloodstream, the elements of the composition

върху самата нея поради прякото въздействие, така и чрез натрупването на химични елементи като депо в подлежащите тъкани. Попаднали в кръвообращението, елементите от състава на съответния термален източник обхващат целия организъм. Той се повлиява от биологично активните вещества като въглероден двуокис, хидрокарбонати, карбонати, флуор, сулфати, натрий, силиций и др., които се съдържат в минералните води на курорта. Слабоминерализираните води са с по-голяма активност на йоните, имащи отношение при профилактиката и лечението на различни заболявания, като повишават защитните сили на тялото. Елементите от състава на минералната вода в курорта Св. Св. Константин и Елена лекуват успешно сърдечно-съдови заболявания, проблеми с ендокринната система – диабет, затлъстяване, подагра, заболявания на опорно-двигателния апарат и функционалната нервна система. Когато минералната вода се използва в комбинация с климатичните условия, нейното въздействие се усилва.

През летните месеци много успешно се повлияват горните дихателни пътища, както и някои хронични кожни инфекции. Комбинацията от минерална вода, море и морски климат влияе положително върху цялостното състояние на организма, укрепва имунитета и помага за редуциране на стреса и преумората.

Минералната вода в курорта служи за профилактика и въздейства положително при следните състояния:

- дегенеративни ставни заболявания

of the respective thermal source encompass the entire organism. It is influenced by the content of biologically active substances such as Carbon dioxide, Hydrocarbons, Carbonates, Fluorine, Sulphates, Sodium, Silicon and others, which are contained in the mineral waters of the resort. Slightly mineralized waters have a higher activity of the ions involved in the prophylaxis and treatment of various diseases, increasing the body's defense mechanism. The elements of the composition of the mineral water in of Sts. Constantine and Helena Resort treat successfully cardiovascular diseases, problems with the endocrine system – diabetes, obesity, gout, diseases of the locomotory system and the functional nervous system. When mineral water is used in combination with climatic conditions, its impact is intensified.

In the summer months, the upper respiratory tract, as well as some chronic skin infections, are very successful. The combination of mineral water, sea and ocean climate affects the overall condition of the body, strengthens immunity and helps reduce stress and fatigue.

The mineral water in Sts. Constantine and Helena Resort is used for prevention and has positive effects on the following conditions:

- Degenerative joint diseases
- Damage to intervertebral discs

- увреждания на междупрешленните дискове
- моно- и полиартрити, периартрити, бурсити, инсерционити, ставни синдроми при системни заболявания
- състояния след фрактури и хирургичното им лечение
- състояния след артроскопия
- състояния след ендопротезиране на тазобедрена, колянна и раменна става
- мозъчен инсулт, множествена склероза, Паркинсонова болест
- моно и полиневропатия, радикулит, плексит, последици от травми на периферни нерви
- миокарден инфаркт (подостра и хронична фаза)
- след сърдечни операции – байпас, сърдечно клапно протезиране

Минералните води в курорта Св. Св. Константин и Елена са чисто термални, слабо минерализирани (акратотерми). Този клас води са с доказана лековитост. Те намират както външно приложение, така може да се използват и за пиене, инхалации и иригации. Външното приложение е добре познато на хората под формата на терапии с минерална вода в басейни и други водни атракциони. Поради слабата си минерализация съставките във водите се резорбират много добре от организма. Имат по-голямо осмотично налягане и извеждат редица остатъчни продукти от организма. Питейното приложение на водите на курорта също е достатъчно

- Mono- and polyarthritis, periarthritis, bursitis, insertions, joint syndromes in systemic diseases, etc.
- Condition after fractures and their surgical treatment
- Conditions after arthroscopy
- Conditions after endoprosthesis of the hip, knee and shoulder joint
- Stroke, multiple sclerosis, Parkinson's disease.
- Mono and polyneuropathy, radiculitis, plexitis, consequences of peripheral nerve trauma
- Myocardial infarction (subacute and chronic phase) and after cardiac surgery – bypass, cardiac valve prosthesis

The mineral waters in the Sts. Constantine and Helena Resort are purely thermal, poorly mineralized (acratotermis). This class of water has a proven healing effect. They find both external and internal use by drinking, inhalation and irrigation. The external use is well known to people in the form of mineral water therapy in swimming pools and other water attractions. Because of its poor mineralization, the ingredients in the water are very well absorbed by the body. They have a higher osmotic pressure and output a number of residual products from the body. Drinking water is also highly applicable at the resort. Acratotermis are excellent for daily drinking without any limitation in quantity. They increase the urine output of the kidneys, alter the acid-base balance in the body, have a rinsing effect on the ways they pass through. They are therefore particularly effective in kidney and biliary diseases

актуално. Акрототермите са отлични за ежедневен прием, без ограничение в количеството. Те увеличават отделената от бъбреците урина, изменят киселинно-алкалното равновесие в организма, имат изплаквощо действие по пътищата, по които преминават. Затова са особено ефективни при бъбречни и жлъчни заболявания, свързани с някои възпалителни процеси. Добрите питейно-вкусови качества на минералните води в курорта Св. Св. Константин и Елена дават възможност и за ползването им за промишлено бутилиране.

Приложение на минералните води в курорта

През 2017 г. екип учени от Медицинския университет във Варна проведе анализ на един от изворите на територията на курорта Св. Св. Константин и Елена. Обект на мониторинг и място на вземане на пробата е хотел „Естрея Резиденс“ в курорта. Изследването на физикохимичните показатели е извършено по проект „Проучване на молекулните механизми на действие на сярсъдържащи минерални води от Варненския басейн върху човешкия метаболизъм, с оглед използването им като лечебно питейно средство“. Изследването е финансирано от Фонд „Научни изследвания“ на Министерството на образованието и науката, чрез конкурс за финансиране на фундаментални научни изследвания през 2016 г.

associated with certain inflammatory processes. The good drinking and tasting qualities of the mineral waters in the complex also make it possible to use them for industrial bottling.

Application of mineral waters in the resort

In 2017, a team of scientists from the Medical University – Varna made an analysis of one of the springs on the territory of the Sts. Constantine and Helena Resort. Object of monitoring and sampling site is the Estreya Residence Hotel in the resort. The research of the physicochemical indicators was carried out under the project “Study of the molecular mechanisms of action of sulfur-containing mineral waters from the Varna basin on the human metabolism with a view to their use as a healing drink”. The research is funded by the Research Fund of the Ministry of Education and Science through a competition for fundamental research funding in 2016.

ТАБЛИЦА: Резултати от анализа на физикохимичния състав на минерална вода от проба Идент. № 1 / вх. № 374, Хотел „Естрея Резиденс“ (сондаж Рх-6)

Показател	Единица на величината	Методи за изпитване	Резултати от изпитването	Макс. допустима стойност*	Условия на изпитването
Цвят	градус	БДС 8451:1977	0	Без значими колебания	(21 ± 3)°C
Мирис (20°C)	бал	БДС 8451:1977	2	Без значими колебания	(21 ± 3)°C
Мътност	FNU	БДС EN ISO 7027-1:2017	0,24 ± 0,05	Без значими колебания	(21 ± 3)°C
Активна реакция	pH единици	БДС EN ISO 10523:2012	7,5 ± 0,1	6,5 – 9,5	(20,0 ± 0,6)°C
Амониев йон	mg/l	ВМИ 3/2003	0,18 ± 0,02	0,50	(21 ± 3)°C
Амоняк	mg/l	БДС 17.1.4.10:1979	0,24 ± 0,03	–	(21 ± 3)°C
Нитрити	mg/l	ВМИ 4/2003	<0,05	0,50	(21 ± 3)°C
Нитрати	mg/l	ВМИ 5/2003	<3	50	(21 ± 3)°C
Електро-проводимост	µS/cm	БДС EN 27888:2002	677 ± 30	2000	(20,0 ± 0,6)°C
Обща твърдост	mg eqv/l	БДС 3775:1987	4,4 ± 0,1	12	(21 ± 3)°C
Калций	mg/l	БДС ISO 6058:2002	44 ± 1	150	(21 ± 3)°C
Магнезий	mg/l	БДС 7211:1982	27 ± 1	80	(21 ± 3)°C
Сульфати	mg/l	ВМИ 9/2004	54 ± 5	250	(21 ± 3)°C
Фосфати	mg/l	ВМИ 7/2003	<0,03	0,50	(21 ± 3)°C
Хлориди	mg/l	БДС 3414:1980	77 ± 3	250	(21 ± 3)°C
Желязо тривалентно	µg/l	ВМИ 19/2002	44 ± 5	200	(21 ± 3)°C
Желязо общо	µg/l	ВМИ 19/2002	70 ± 8	200	(21 ± 3)°C
Хром шествалентен	µg/l	ВМИ 26/2003	<10	50	(21 ± 3)°C
Флуориди	mg/l	ВМИ 11/2005	0,50 ± 0,07	1,5	(21 ± 3)°C
Селен	µg/l	БДС 7213:1978	<1	10	(21 ± 3)°C
Натрий	mg/l	ВМИ 17/2007	46 ± 6	200	(21 ± 3)°C
Калий	mg/l	ВМИ 16/2008	<5	–	(21 ± 3)°C
Обща и съставна алкалност	mmol H+/l	БДС EN ISO 9963-1:2003	4,6 ± 0,2	–	(21 ± 3)°C
Общ сух остатък	mg/l	БДС 17.1.4.04:1980	400 ± 19	–	(105 ± 1)°C
Общ органичен въглерод	mg/l	ВМИ 2/2007	9,3 ± 0,9	Без значими колебания	(21 ± 3)°C
Разтворени сулфиди и свободен сероводород	mg/l	ВМИ 10/2004	1,2 ± 0,1	–	(21 ± 3)°C

*съгласно Наредба 9/16.03.2001: „< ...“ – под границата на количествено определяне на метода. Температура на пробата, измерена на място с калибриран термометър № 5.8, съгл. Протокол за вземане на проба № 107/16.03.2017 г.: (37,0 ± 0,6)°C

TABLE: Results of the analysis of mineral water's physicochemical composition of sample ID No. 1 / ref. No. 374, Estreya Residence Hotel (well Px-6)

Index	Unit of measurement	Test method	Test results	Maximum acceptable value*	Test conditions
Colour	grade	BDS 8451:1977	0	Without significant fluctuations	(21 ± 3)°C
Odour (20°C)	rating	BDS 8451:1977	2	Without significant fluctuations	(21 ± 3)°C
Turbidity	FNU	BDS EN ISO 7027-1:2017	0,24 ± 0,05	Without significant fluctuations	(21 ± 3)°C
Active reaction	pH units	BDS EN ISO 10523:2012	7,5 ± 0,1	6,5 – 9,5	(20,0 ± 0,6)°C
Ammonium ion	mg/l	HMI 3/2003	0,18 ± 0,02	0,50	(21 ± 3)°C
Ammonia	mg/l	BDS 17.1.4. 10:1979	0,24 ± 0,03	–	(21 ± 3)°C
Nitrites	mg/l	HMI 4/2003	<0,05	0,50	(21 ± 3)°C
Nitrates	mg/l	HMI 5/2003	<3	50	(21 ± 3)°C
Electrical conductivity	µS/cm	BDS EN 27888:2002	677 ± 30	2000	(20,0 ± 0,6)°C
General hardness	mg eqv/l	BDS 3775:1987	4,4 ± 0,1	12	(21 ± 3)°C
Calcium	mg/l	BDS ISO 6058:2002	44 ± 1	150	(21 ± 3)°C
Magnesium	mg/l	BDS 7211:1982	27 ± 1	80	(21 ± 3)°C
Sulphates	mg/l	HMI 9/2004	54 ± 5	250	(21 ± 3)°C
Phosphates	mg/l	HMI 7/2003	<0,03	0,50	(21 ± 3)°C
Chlorides	mg/l	BDS 3414:1980	77 ± 3	250	(21 ± 3)°C
Trivalent iron	µg/l	HMI 19/2002	44 ± 5	200	(21 ± 3)°C
Iron in total	µg/l	HMI 19/2002	70 ± 8	200	(21 ± 3)°C
Hexavalent chrome	µg/l	HMI 26/2003	<10	50	(21 ± 3)°C
Fluorides	mg/l	HMI 11/2005	0,50 ± 0,07	1,5	(21 ± 3)°C
Selenium	µg/l	BDS 7213:1978	<1	10	(21 ± 3)°C
Sodium	mg/l	HMI 17/2007	46 ± 6	200	(21 ± 3)°C
Potassium	mg/l	HMI 16/2008	<5	–	(21 ± 3)°C
General and component alkalinity	mmol H+/l	BDS EN ISO 9963-1:2003	4,6 ± 0,2	–	(21 ± 3)°C
Total dry residue	mg/l	BDS 17.1.4. 04:1980	400 ± 19	–	(105 ± 1)°C
Total organic carbon	mg/l	HMI 2/2007	9,3 ± 0,9	Without significant fluctuations	(21 ± 3)°C
Dissolved sulfides and free hydrogen sulphide	mg/l	HMI 10/2004	1,2 ± 0,1	–	(21 ± 3)°C

*according to Regulation 9/16.03.2001: "< ..." – below the limit of quantification of the method. Sample temperature measured on site with a calibrated thermometer No. 5.8, acc. to the Sampling protocol No. 107/16.03.2017: (37.0 ± 0,6)°C

Водата от посочения минерален източник спада към групата на т. нар. по-топли акратотерми. Нейната висока термалност говори за нейното образуване дълбоко в земята при високи температурно-пресорни условия, които променят структурата на водната молекула, а оттам и свойствата на водата. Всички балнеоспецифични компоненти са в концентрации, по-ниски от граничните стойности за лечебна ефективност, но вероятно техните балнеоспецифични качества се потенцират взаимно, което се отразява на лечебното им действие.

При широк кръг от заболявания, съобразно с избраната методика на приложение, посочените води предизвикват разнообразни лечебно-профилактични реакции и ефекти:

- хипотермичен, изотермичен, хипертермичен
- механопресорен
- антигравитационен
- хипоосмотичен
- засилване на кръвооросването
- стимулиране на трофиката
- аналгетичен
- седативен

The water from the mentioned mineral source belongs to the group of so-called "warmer" acratotherms. Its high thermality refers to its formation deep in the earth under high temperature-pressure conditions, which change the structure of the water molecule and hence the properties of the water. All balneospecific components are in concentrations lower than the limit values for therapeutic efficacy, but their balneospecific qualities may potentiate each other, which affects their healing effect.

In a wide range of diseases, according to the chosen method of administration, the said water causes a variety of curative-prophylactic reactions and effects:

- hypothermic, isothermal, hyperthermic
- mechanopressor
- antigravity
- hypoosmotic
- enhance blood flow
- trophic stimulant
- analgesic
- sedative

- антиспастичен
- хипотензивен
- диуретичен
- противовъзпалителен
- антитоксичен
- общозакаляващ

Видовете приложения за постигане на изброените ефекти са:

ВЪТРЕШНО ПРИЛОЖЕНИЕ (за пиене) – назначено и контролирано от лекар, се препоръчва системно, редовно и достатъчно дълго приемане на минерална вода. Минералната вода е най-ценна и полезна, когато се пие на място в курорта, в нейния естествен вид.

ВЪНШНО ПРИЛОЖЕНИЕ (басейни, вани и др.) – минералната вода има механично, термично и химично въздействие. Химичните вещества действат главно като общ дразнител по нервнорефлекторен и хуморален път върху нервната и хормоналната регулация, функциите на тъканите и имунните процеси по пътя на транс-минерализацията на кожата и оттам на целия организъм.

- antispasmodic
- hypotensive
- diuretic
- anti-inflammatory
- antitoxic
- generally strengthening

Types of applications for achieving the listed effects are:

INTERNAL USE (for drinking) – prescribed and controlled by a doctor, systematic, regular and long-term intake of mineral water. Mineral water is most valuable and useful when drunk in the resort in its natural form.

OUTDOOR APPLICATION (swimming pools, bathtubs, etc.) – mineral water has a mechanical, thermal and chemical impact. The chemical compounds act mainly as a general irritant in the neuro-reflex and humoral way on the nervous and hormonal regulation, the functions of the tissues and the immune processes in the way of the trans-mineralization of the skin and hence of the whole organism.

ИНХАЛАЦИИ – вдишване с лечебна цел на естествено отделени газове или на разпръснати мъгли (аерозоли) от минерални води. Естествени инхалации се получават по време на вълнение при каменист морски бряг.

ДРУГИ МЕТОДИ НА БАЛНЕОЛЕЧЕНИЕ – промивки, гаргари, локални душове. Те са ценни допълнения към основен балнеологичен курс, особено важни при съвременната детокс терапия.

В курорта Св. Св. Константин и Елена външното приложение на минералната вода е чрез вани тангентори, вани с минерална вода, лечебен басейн с минерална вода, подводен душов масаж. Кинезитерапията също заема роля чрез използването на водата за лечебна гимнастика в басейн. Минералната вода намира приложение най-вече чрез хидромасажните вани и басейни, в които се комбинира удоволствието от къпането с полезното действие на топлината и масажа. Водните струи стимулират мускулите, като действат масажирално в дълбочина или повърхностно, и релаксират целия организъм. По този начин се наслаждат минерални вещества върху кожата. Те образуват т. нар. минерална мантия и дават възможност на веществата да преминават в организма и след приключване на процедурите. Минералната вода с топлинното си действие ускорява кръвообращението, засилва притока на кислород в тъканите, възстановява силите след физическо натоварване, намалява нивото на стреса, помага при травми и разтягания, премахва умората, напрегнатите мускули, артритните болки.

INHALATIONS – inhalation for healing purposes of naturally released gases or of sprayed fog (aerosols) from mineral waters. Natural inhalations are made during high sea at a stony beach.

OTHER METHODS OF BALNEOTHERAPY – lavages, gargling, local showers. They are valuable additions to a basic balneology course, particularly important in modern detox therapy.

Mineral water in the resort is used externally in bath tubs, baths with mineral water, healing pools with mineral water, underwater showers. Kinesitherapy also plays a role by using water for healing gymnastics in the pool. Mineral water is mainly used in hydro-massage baths and swimming pools, combining the pleasure of bathing with the beneficial effects of heat and massage. The water jets stimulate the muscles by massaging in depth or superficially and relaxing the whole organism. In this way mineral substances are deposited on the skin. They form the so-called "mineral mantle" and allow the substances to pass into the body after the procedures are completed. The thermal action of mineral water accelerates blood circulation, strengthens oxygen in tissues, restores strength after exercise, reduces stress, helps with trauma and stretching, removes fatigue, tense muscles and arthritic pain.

Вътрешното приемане на минералната вода води до трансминерализация в тъканите или казано по друг начин – променя минералния състав в тях. Затова не трябва да се приема безразборно. Необходимо е специалист да определи дозата и начините на прием на водата – преди или след хранене. Ето защо, когато използваме водата с лечебно действие, е добре курсът да се провежда в балнеологичен център или отделение по физикална и рехабилитационна медицина под контрол на специалист.

Развитието на СПА туризма в курорта Св. Св. Константин и Елена в наши дни

СПА туризмът, както и съпровождащите го услуги, е един от най-динамично развиващите се отрасли в световен мащаб, като през последните 10 години бележи непрекъснат възход в реализираните пътувания с цел СПА, Балнео и Уелнес, в откриването на нови дестинации, в увеличаването на приходите в този сектор. Туристът все повече се интересува от дестинации, които му предлагат подобряване на качеството на живот по здравословен и природосъобразен начин. Това е глобална тенденция, която важи и за България.

Internal use of mineral water leads to transmineralization in the tissues or, in other words, changes the mineral composition in them. Therefore it should not be taken indiscriminately. It is necessary for a specialist to determine the dose and ways of intake of water – before or after meals. That is why when we use water with healing action, it is good to conduct the course in a balneological center or a department of physical and rehabilitation medicine under the supervision of a specialist.

The development of SPA tourism in the Sts. Constantine and Helena Resort nowadays

SPA tourism and its accompanying services are one of the most dynamically developing industries worldwide, and has been steadily rising over the last 10 years in the SPA, Balneo and Wellness trips, opening new destinations and increasing the earnings in this sector. The tourists' interest in places and destinations that offer improved quality of life in a healthy and environmentally friendly way increases. This is a global trend, which also applies to Bulgaria.

Природните ресурси, с които разполага курортът Св. Св. Константин и Елена – чист въздух, зеленина, море и минерална вода с лечебни свойства, наличните на територията на курорта висококвалифицирани Медикъл и СПА центрове, предлагащи разнообразни терапии, процедури и услуги за цялостна грижа за здравето, са притегателен център за хора, които търсят не само почивка, забавление и отмора. Туристите, които идват в Св. Св. Константин и Елена, са с предпочитания към СПА, Уелнес и Балнео услуги и търсят възможностите, които курортът дава в тези направления. Гостите на комплекса имат възможност не само да подобрят здравето и жизнения си тонус с Уелнес, Балнео и СПА, но могат да се възползват от възможностите за културен туризъм и посещение на културно-исторически забележителности в региона.

Един от ключовите проекти, които кореспондират с дългосрочните идеи за развитието на курорта като морска и СПА дестинация, е термален комплекс „Аквахаус Термал & Бийч“ – разположен на морския бряг, снабден с минерална вода и предоставящ целогодишно възможности за спорт, развлечения, плаж, СПА и Уелнес. Реализацията на проекта започна през есента на 2016 г. с модернизацията на съществуващия обществен термален басейн и преобразуването му в съвременен балнеоложки комплекс, който запази статута си на общодостъпно място за всички варненци и гости на града. Термалният комплекс е с концепция, съобразена с цялостната визия за бъдещето на курорта – средиземноморска архитектура с характерната за нея

The natural resources of Sts. Constantine and Helena Resort – clean air, greenery, sea and mineral water with curative properties, the highly qualified Medical and SPA centers, offering a variety of therapies, procedures and services for comprehensive health care available in the resort, are an attractive center for people looking for just rest, fun and relaxation. Tourists who come to Sts. Constantine and Helena Resort prefer SPA, Wellness and Balneo services and are looking for the opportunities that the resort offers in these directions. The guests of the complex have the opportunity not only to improve their health and lifestyle with Wellness, Balneo and SPA, but also take advantage of the opportunities for cultural tourism and visiting the cultural and historical landmarks in the region.

One of the key projects that correspond to the long-term ideas for the development of the resort as a sea and SPA destination is the Aquahouse Thermal & Beach Thermal Complex, situated on the seafront, supplied with mineral water and providing year-round opportunities for sports, entertainment, beach, SPA and Wellness. The implementation of the project started in the autumn of 2016 with the modernization of the existing public thermal pool and its transformation into a modern balneological complex, which preserves its status of a publicly accessible place for all Varna residents and guests. The thermal complex has a concept that conforms to the overall vision of the future of the resort – Mediterranean architecture with its characteristic atmosphere, combining relaxation with beach and relax balneology, SPA and wellness, sports, rehabilitation and restoration areas.

атмосфера, съчетаване на почивката чрез плажуване и релакс, балнеология, СПА и Уелнес, зони за спорт, рехабилитация и възстановяване.

В непосредствена близост до термалния комплекс през 2018 г. в курорта отвори врати и новият петзвезден Хотел Астор Гардън, който работи целогодишно и предлага стилизиран интериор, забележителна крайбрежна панорама и градина, в съчетание с морски почивки, атрактивни СПА и Балнео ваканции. И двата проекта са в съответствие с дългосрочните планове за развитието на курорта и за утвърждаването му като място, което е ценно с природните си ресурси от минерална вода за лечебни цели.

Здравният туризъм става все по-актуален в съвременните курорти по света, защото дава възможност за съчетаване на планирана почивка с провеждане на реално медицинско лечение. В медико-социален аспект потребностите от курортно лечение и профилактика в световен мащаб нараснаха многократно в резултат на увеличението на социалнозначимите заболявания. Лекарите специалисти днес, също както известните варненски лекари в миналото, твърдят, че курортът има изключителен потенциал за развитие на СПА, Уелнес, Балнео и Здравен туризъм, съчетан с морелечение и климатолечение. Мястото предлага благоприятен климат, живописен брегови ландшафт, плажове с близо 11 часа дневно слънчево огряване, приятна за къпане морска вода, изобилни термоминерални води и калолечебни находища в близост до курорта.

In the immediate vicinity of the thermal complex in 2018, opened the new five-star Astor Garden Hotel, open all year round, offering a stylish interior, a remarkable coastal panorama and a garden combined with seaside holidays, attractive SPA and Balneo vacations. Both projects are in line with the long-term plans for the development of the resort and its establishment as a place that is valuable for its natural mineral water resources for healing purposes.

Health tourism is becoming more and more relevant in modern world resorts, because it allows for the combination of a planned holiday with real medical treatment. From a medical and social point of view, the need for resort treatment and prophylaxis worldwide has increased many times as a result of the increase in socially significant diseases.

Today the specialized doctors, just like the well-known Varna doctors in the past, claim that the Sts. Constantine and Helena Resort has exceptional potential for the development of SPA, Wellness, Balneo and Health tourism, combined with thalassotherapy and climatic treatment. The location offers a favorable climate, picturesque coastal landscapes, beaches with nearly 11 hours of sunshine, pleasing seawater, abundant thermal mineral waters and muddy fields near the resort.

СВ. СВ. КОНСТАНТИН И ЕЛЕНА –
ПРИСТАН НА КРАСОТА И ХАРМОНИЯ

STS, CONSTANTINE AND HELENA –
A HARBOR OF BEAUTY AND HARMONY

МОРСКИ ПЕЙЗАЖИ И ПРЕКРАСНА ПРИРОДА . . .

Св. Св. Константин и Елена днес – място за почивка, релакс и за срещи с изкуството и морето

Най-старият български морски курорт и след 110 години от своето начало е запазил зеленото си море и привлича с прелестното си крайбрежие, където чарът на отминалото време и красотата на морските пейзажи живеят в хармония. Всяка година десетки хиляди туристи идват тук, за да съчетаят прохладата на морския бряг и зеленина с комфорта и удобствата на хотелите, с възможностите за спорт, релакс, СПА и Уелнес.

Още през пролетта, когато най-старият български черноморски курорт посреща туристите за Великденските и Майските празници, комплексът се преобразява и разцъфва с цялата си прелест. Превръща се не само в място за отдих, но и в открита артистична сцена. Скулптурният пленер „Докосване до природата“ претворява курорта в ателие под небето, където пред очите на посетителите, артисти от България и чужбина сътворяват

MARINE LANDSCAPES AND WONDERFUL NATURE . . .

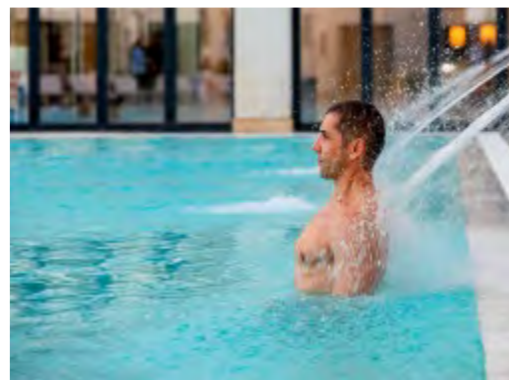
Sts. Constantine and Helena today – a place for rest, relaxation and for meetings with the arts and the sea

The oldest Bulgarian seaside resort has preserved its green sea for 110 years since its establishment and attracts with its beautiful coastline, where the charm of the past and the beauty of the marine landscapes live in harmony. Each year, tens of thousands of tourists come here to combine the coolness of the seashore and the greenery with the comfort and convenience of the hotels, with the opportunities for sports, relaxation, SPA and Wellness.

In the spring, when the oldest Bulgarian Black Sea resort welcomes the tourists for the Easter and the May Holidays, the complex is transformed and blooms with all its glamour. It turns not only into a place for rest and recreation, but also in an open artistic scene. The Touch the Nature Sculpture Plein Air transforms the resort into a studio under the sky, where artists from Bulgaria and abroad create works of art from stone or wood in front of the visitors.

произведения на изкуството от камък и дърво. В края на пролетта, когато комплексът отбелязва празника на курорта в Деня на Светите Константин и Елена, 21 май, мястото е притегателно за хиляди поклонници, които идват и палят свещи за здраве и благоденствие в древния манастир. От началото на юни, чак до късния септември свежият въздух, чистите плажове и лазурният морски бряг правят курорта предпочитан за морски и слънчеви бани и за разходки край морето. Юли е посветен на спорта и е времето, когато любители на тениса си дават среща на традиционния турнир за аматьори за отличията на „Св. Св. Константин и Елена Къп“. Август носи лятното настроение на плажа, колорита на цветните чадъри, уханието на море и пясък, емоциите и прохладата на вълните. Възможностите за отдих и развлечения са многобройни през цялата година за всички възрасти. Св. Св. Константин и Елена е точното място за една наистина вълнуваща и емоционална ваканция, съчетана с грижа за здравето и красотата.

At the end of spring, when the complex marks the holiday of the resort on Sts. Constantine and Helena Day, 21 May, the place is a favorite for thousands of pilgrims who come and light candles for health and prosperity in the ancient monastery. From early June until late September, fresh air, clean beaches and the azure seaside make the resort a favorite for sea and sunbathing and for walks by the sea. July is dedicated to sports and is the time when tennis fans meet at the traditional amateur tournament for the awards of Sts. Constantine and Helena Cup. August brings the summer mood to the beach, the color of the umbrellas, the scent of the sea and the sand, the emotions and the coolness of the waves. Opportunities for recreation and entertainment are numerous throughout the year for all ages. Sts. Constantine and Helena is the right place for a truly exciting and emotional vacation, combined with care for health and beauty.

ВОДНОТО ЦАРСТВО КРАЙ МОРЕТО . . .

Термален комплекс „Аквахаус Термал & Бийч“

Всички уникални природни дадености на курорта Св. Св. Константин и Елена – море, слънце, лечебна минерална вода и силата на морската вода и климат, вече са комбинирани на едно място – в термален комплекс „Аквахаус Термал & Бийч“. Комплексът е дестинация за балнеология, балнеопрофилактика, СПА, Уелнес, спорт, грижа за здравето, красотата, младостта и добрата кондиция. Разположен на самия морски бряг, ненавтръпчиво аранжиран с естествена зелена растителност, комплексът дава усещането

THE WATER KINGDOM ON THE SEASHORE . . .

Aquahouse Thermal & Beach Complex

All the unique natural features of the Sts. Constantine and Helena Resort – sea, sun, curative mineral water and the power of sea water and climate, are combined in one place – the Aquahouse Thermal & Beach Complex. The complex is a destination for balneology, balneo-prophylaxis, SPA, wellness, sports, health care, beauty, youth and physical fitness. Situated on the seashore, unobtrusively arranged with natural green vegetation, the complex offers the feeling of peace and tranquility together with numerous opportunities for Balneo, SPA

за безметежност и спокойствие и предлага множество възможности за Балнео, СПА и Уелнес туризъм. Със своите 14 басейна и водни съоръжения с различна дълбочина и температура „Аквахаус Термал & Бийч“ съчетава лечебната сила на минералната вода с приятното усещане от полъха на морския бриз, ползите от морската вода и морския климат. Умело комбинира условията за почивка, спорт, възстановяване и рехабилитация. Целият комплекс е с минерална вода с дебит 25, 6 л/сек. Тя е хипертермална 46°C, с обща минерализация 553 мг/л, хидрокарбонатна натриево-калциево-магнезиева вода, което я прави подходяща за различни терапевтични приложения. Минералната вода е с доказана от векове лековитост.

and Wellness tourism. With its 14 pools and water facilities of varying depths and temperatures, Aquahouse Thermal & Beach combines the curative power of mineral water with the pleasant feeling of the sea breeze, the benefits of sea water and sea climate. It skillfully combines the conditions for rest, sport, restoration and rehabilitation. The entire complex is supplied with mineral water with a flow rate of 25, 6 l/s. It is characterized as a hyperthermal 46°C, with a total mineralization of 553 mg/l, hydrocarbonated sodium-calcium-magnesium water, making it suitable for various therapeutic applications. The healing properties of the mineral water have been proven through the centuries.

ЛЕЧЕБНО-ПРОФИЛАКТИЧНИ СВОЙСТВА: при използване на минералната вода за питейно балнеолечение и балнеопрофилактика тя оказва благоприятно въздействие при следните заболявания – стомашно-чревни, жлъчно-чернодробни, бъбречно-урологични, метаболитни.

ПРИ ИЗПОЛЗВАНЕ ЗА ВЪНШНО БАЛНЕОЛЕЧЕНИЕ И БАЛНЕОПРОФИЛАКТИКА оказва благоприятно въздействие при: заболявания на опорно-двигателния апарат, заболявания на периферната нервна система, ортопедични и травматологични заболявания, кожни и гинекологични заболявания.

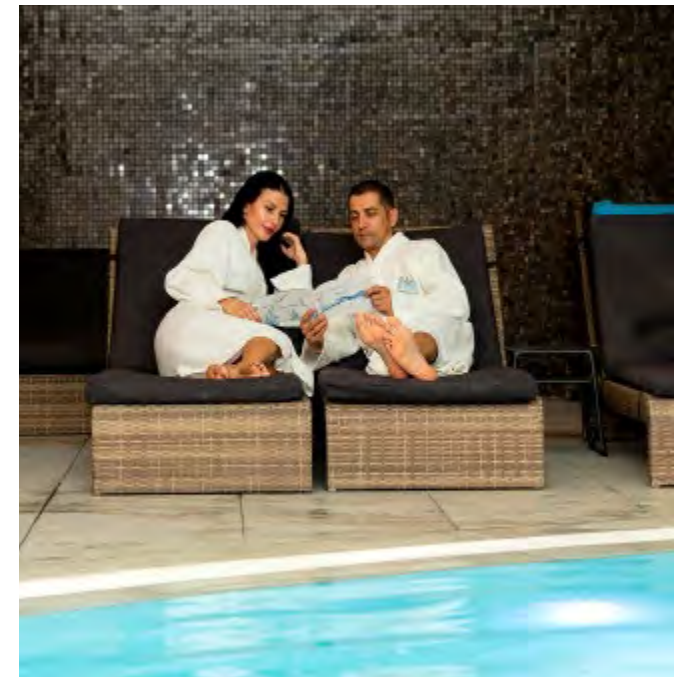
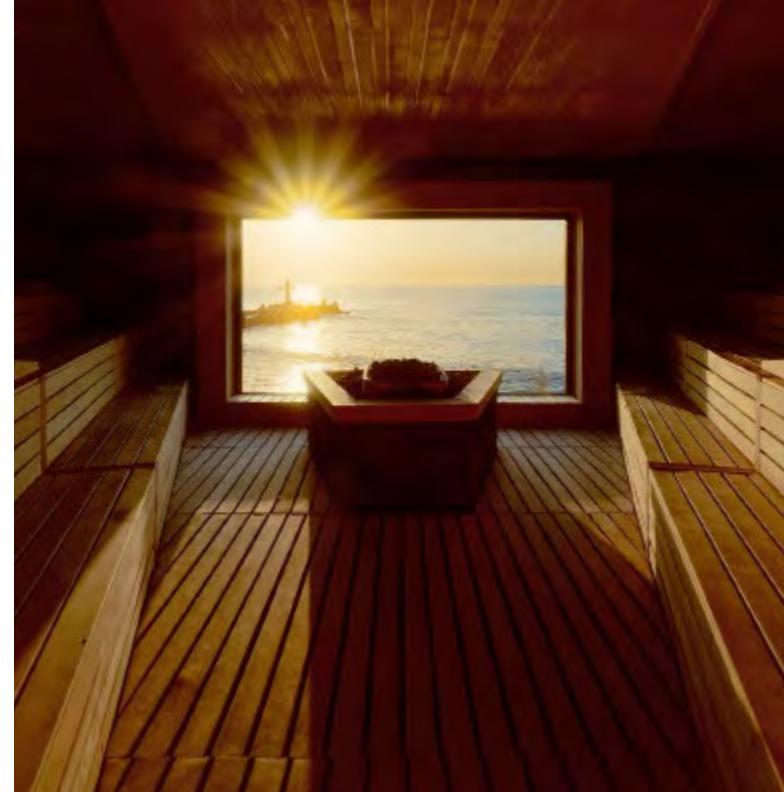
ПРОТИВОПОКАЗАНИЯ: специфични заболявания, онкологични и инфекциозни заболявания, сърдечни ритъмни нарушения, заболявания в остър стадий и декомпенсирана функция на органи и системи, епилепсия.

THE HEALING AND PROPHYLACTIC PROPERTIES: When using the mineral water for drinking balneotherapy and spa prophylactic, it has a beneficial influence on the following: gastrointestinal, gall-liver, renal, urological and metabolic.

WHEN USING FOR EXTERNAL BALNEOTHERAPY AND SPA PROFILACTIC, it has beneficial influence on: musculoskeletal, peripheral nervous system, orthopaedic and traumatological issues, skin and gynaecological diseases.

CONTRAINDICATIONS: specific diseases, oncological and infectious diseases, heart rhythm disorders, acute-stage diseases and decompensated function of organs and systems, epilepsy.

СЪСТАВ НА МИНЕРАЛНАТА ВОДА / COMPOSITION OF MINERAL WATER			
АНИОНИ / ANIONS	Флуор / Fluor	mg/l	0,51
	Хлориди / Chlorides	mg/l	59,57
	Сулфати / Sulphates	mg/l	35,39
	Карбонати / Carbonates	mg/l	< 6,00
	Хидрокарбонати / Hydro carbonates	mg/l	292,89
	Нитрати / Nitrates	mg/l	< 1,00
	Диазотен оксид / Nitrous oxide	mg/l	< 0,05
КАТИОНИ / CATIONS	Амоний / Ammonium	mg/l	< 0,05
	Литий / Lithium	mg/l	< 0,05
	Натрий / Sodium	mg/l	57,47
	Калий / Potassium	mg/l	6,15
	Калций / Calcium	mg/l	43,09
	Магнезий / Magnesium	mg/l	27,97
	Желязо – общо / Ferrum – total	mg/l	0,07
	Манган / Manganese	mg/l	0,01
МИКРОЕЛЕМЕНТИ / MICROELEMENTS	Алуминий / Aluminum	mg/l	0,06
	Арсен / Arsenic	mg/l	< 0,010
	Антимон / Antimony	mg/l	< 0,005
	Кадмий / Cadmium	mg/l	< 0,005
	Хром / Chromium	mg/l	< 0,005
	Мед / Copper	mg/l	< 0,050
	Никел / Nickel	mg/l	< 0,005
	Олово / Plumbum	mg/l	< 0,010
	Селен / Selenium	mg/l	< 0,010
	Меркурий / Mercury	mg/l	< 0,001
	Цинк / Zinc	mg/l	0,029
	Барий / Barium	mg/l	0,120
	Бор / Boron	mg/l	0,277
Цианиди / Cyanides	mg/l	< 0,010	
ХАРАКТЕРИСТИКИ / CHARACTERISTICS	Обща минерализация / Total mineralization	mg/l	596
	pH	mg/l	7,79
	Електропроводимост / Electrical conductivity	µS/cm	694
	Сух остатък при 180°C / Dry residue at 180°C	mg/l	386
	Сулфоретиран водород / Sulphuretted hydrogen	mg/l	1,46
Температура / Temperature			46°C

Гостите могат да се насладят на четири обособени зони, осигуряващи им различни видове усещания и активности.

АКВА ЗОНА – посетителите могат да се възползват от различни по големина вътрешни и външни басейни, 25-метров плувен басейн, топъл минерален басейн, външна финландска сауна, джакузи. За любителите на слънчевите лъчи е предвидена комфортна зона за плаж и релаксация.

ДЕТСКА ЗОНА – за най-малките гости е на разположение специална детска зона с вътрешни и външни басейни с температура 32°C, като два от басейните са подходящи и за бебета. Аниматори предлагат увлекателни игри, групови занимания и забавления за всички деца в зоната.

The guests of the thermal complex can enjoy four distinct zones, providing them with different types of sensations and activities.

AQUA ZONE – visitors can take advantage of various indoor and outdoor pools, a 25-meter swimming pool, a hot mineral pool, an outdoor Finnish sauna, a Jacuzzi. For the sun-lovers there is a comfortable beach and relaxation area.

KIDS ZONE – for the youngest guests a special children's area with indoor and outdoor pools with a temperature of 32°C is available, and two of the pools are also suitable for babies. Animators offer engaging games, group activities and entertainment to all children in the area.

ТЕРМАЛНА ЗОНА – надгражда услугите и предоставя условия за пълно възстановяване, рехабилитация и балнеолечение. Допълнителни вътрешни и външни басейни, оборудвани с множество водни струи, които спомагат за отпускане на мускулите и освобождаване от стреса. Терапевтичният басейн с минерална вода с температура от 42°C е подходящ за профилактика на болести на опорно-двигателния апарат и периферната нервна система, за рехабилитация и подобряване на ортопедични и травматологични състояния, при гинекологични и кожни проблеми. На разположение на посетителите са също финландска и билкова инфраред сауна, хаммам, парна баня, солна стая и вътрешен контрастен басейн.

THERMAL ZONE – it upgrades the services and provides conditions for full recovery, rehabilitation and balneotherapy. Additional indoor and outdoor pools equipped with plenty of water jets help relax the muscles and relieve stress. The therapeutic pool with 42°C mineral water is suitable for the prevention of diseases of the locomotor system and the peripheral nervous system, for the rehabilitation and improvement of orthopedic and traumatic conditions in gynecological and skin problems. Finnish and herbal infrared saunas, hammam, steam room, salt room and indoor contrast pool are also available.

УЕЛНЕС ЗОНА – за почитателите на физическите упражнения е осигурена възможност за индивидуални и групови спортни занимания – фитнес, аеробика, йога и др. В същата зона са разположени уреди за профилактика и рехабилитация – електролечение, магнитолечение и калолечение, както и за възстановяващи и разкрасителни процедури – тангентор и минерални вани, фризьорски салон и козметика.

Всички гости на комплекса могат да са насладят на здравословна храна, приготвена по балансиран начин, удовлетворяваща както кулинарните любители и вегетарианците, така и почитателите на веган режима. На разположение са и коктейли, смутита и други освежаващи напитки на фреш бара.

WELLNESS AREA – for the fitness enthusiasts there is an opportunity for individual and group sport activities – fitness, aerobics, yoga, etc. In the same area there are devices for prevention and rehabilitation – electrotherapy, magnetotherapy and mud treatment, as well as for restorative and embellished procedures – tangentor and mineral baths, hairdressing salon and cosmetics.

All guests of the complex can enjoy healthy, balanced meals, satisfying both culinary admirers and vegetarians, as well as fans of the vegan cuisine. Cocktails, snacks and other refreshing drinks are available at the fresh bar.

„Аквахаус Термал & Бийч“ работи целогодишно и е подходящ както за еднодневни посещения, така и за дълги почивки. На разположение на посетителите са специално разработени от водещи специалисти програми за прочистване и елиминиране на токсините, за постигане на хармония и освобождаване от стреса и различни лечебни програми, които съчетават разнообразни процедури и физически активности и дават възможност за целодневен престой в комплекса.

Aquahouse Thermal & Beach is open all year round and is suitable for one-day visits as well as for long breaks. Visitors are provided with programs for cleansing and elimination of toxins, harmony and stress relief developed by leading specialists, and various treatment programs that combine a variety of procedures and physical activities and allow for a full day stay in the complex.

ЗДРАВЕ ОТ МОРЕТО, МИНЕРАЛНАТА ВОДА И МОРСКИЯ КЛИМАТ ...

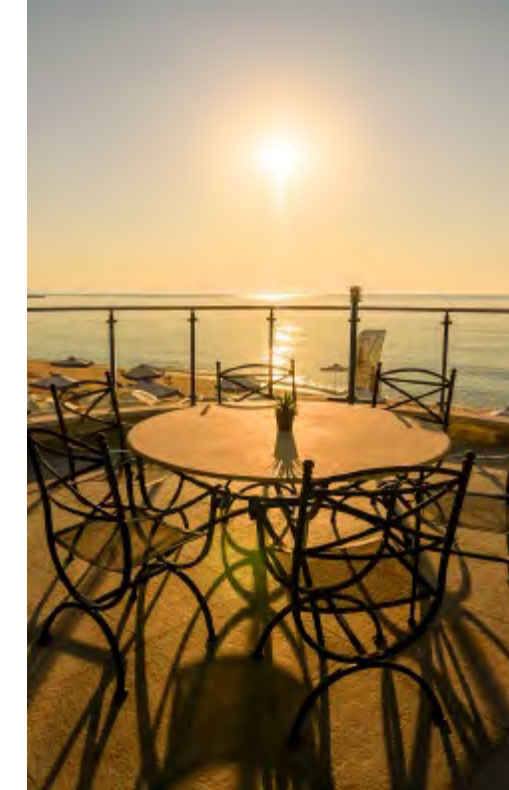
Хотел Балнео & СПА Азалия

Хотел Балнео & СПА Азалия е разположен край брега на морето. Отличните условия за морска и СПА ваканция са съчетани със забележителната морска панорама, златния плаж и лечебната минерална вода на курорта Св. Св. Константин и Елена. Хотелът работи целогодишно. Предлага ваканции и семейни почивки,

HEALTH FROM THE SEA, MINERAL WATER & MARITIME CLIMATE ...

Azalia Hotel Balneo & SPA

Azalia Hotel Balneo & SPA is located by the sea. The excellent conditions for a sea and SPA vacation are combined with the remarkable sea view, the golden beach and the healing mineral water of the Sts. Constantine and Helena Resort. The hotel is open all year round. It offers holidays and family vacations, as well as specialized healing

а също и специализирани лечебни програми за здраве и тонус. Хотелът има Медикъл СПА център с масажни кабинети, ново поколение тангенторни вани с анатомичен дизайн за подводен, вихров и перлен масаж. В зоната за процедури се предлагат различни терапии за лице и тяло и за цялостна грижа за здравето.

Качествата на минералната вода в хотел Азалия

Минералната вода в Хотел Балнео & СПА Азалия е с температура 44,8°C. Съдържа окисляеми от йод серни съединения. Не може да се характеризира като сулфидна, тъй като общото съдържание на сероводород е под граничната стойност от 10 мг/л. Използва се за външно балнеолечение при следните състояния:

programs for health and tonus. The hotel has a Medical SPA Center with massage cabinets, a new generation of tangentor baths with anatomical design for underwater, whirlpool and pearl massage. The area offers various facial and body therapies and comprehensive health care.

The qualities of the mineral water in Azalia Hotel

The mineral water in Azalia Hotel Balneo & SPA has a temperature of 44,8°C. It contains iodine-oxidized sulfur compounds. It can not be characterized as sulphide because the total hydrogen sulphide content is below the limit of 10 mg/l. It is used for outdoor balneotherapy and balneoprophylaxis in the following conditions:

- опорно-двигателен апарат (дегенеративни и възпалителни (в ремисия) ставни заболявания – артрити, спондилоартрити, артроза, ревматоиден артрит, анкилозиращ спондилоартрит и др.)
- периферна нервна система (дископатии, радикулити, плексити и др.)
- ортопедични и травматологични (за раздвижване при посттравматични и постоперативни състояния)
- кожни (хронични неспецифични дерматити, atopични дерматити и др.)
- гинекологични (хронични неспецифични аднексити и др.)

ПРОТИВОПОКАЗАНИЯ за външно балнеолечение:

- Специфични заболявания
- Онкологични заболявания
- Инфекциозни заболявания
- Заболявания в остър стадий и декомпенсирана функция на органи и системи
- ХИБС – ритъмни нарушения
- Епилепсия

/

- locomotor system (degenerative and inflammatory (remission) joint diseases – arthritis, spondyloarthritis, arthrosis, rheumatoid arthritis, ankylosing spondyloarthritis, etc.)
- peripheral nervous system (discopathies, radiculitis, plexitis, etc.)
- orthopedic and traumatological (for movement in post-traumatic and postoperative conditions)
- skin (chronic non-specific dermatitis, atopic dermatitis, etc.)
- gynecological (chronic non-specific adnexitis, etc.)

CONTRAINDICATIONS for outdoor SPA treatment:

- Specific diseases
- Oncological diseases
- Infectious diseases
- Acute illness and decompensated function of organs and systems
- HIBS – rhythm disorders
- Epilepsy

СЪСТАВ НА МИНЕРАЛНАТА ВОДА / COMPOSITION OF MINERAL WATER

АНИОНИ / ANIONS	Флуор / Fluor	mg/l	0,43
	Хлориди / Chlorides	mg/l	64,41
	Сулфати / Sulphates	mg/l	36,21
	Карбонати / Carbonates	mg/l	< 6,00
	Хидрокарбонати / Hydro carbonates	mg/l	328,48
	Нитрати / Nitrates	mg/l	< 1,00
	Диазотен оксид / Nitrous oxide	mg/l	< 0,05
КАТИОНИ / CATIONS	Амоний / Ammonium	mg/l	< 0,05
	Литий / Lithium	mg/l	< 0,05
	Натрий / Sodium	mg/l	49,24
	Калий / Potassium	mg/l	5,49
	Калций / Calcium	mg/l	53,11
	Магнезий / Magnesium	mg/l	32,83
	Желязо – общо / Ferrum – total	mg/l	0,05
	Манган / Manganese	mg/l	0,01
МИКРОЕЛЕМЕНТИ / MICROELEMENTS	Алуминий / Aluminum	mg/l	0,07
	Арсен / Arsenic	mg/l	< 0,010
	Антимон / Antimony	mg/l	< 0,005
	Кадмий / Cadmium	mg/l	< 0,005
	Хром / Chromium	mg/l	< 0,005
	Мед / Copper	mg/l	< 0,050
	Никел / Nickel	mg/l	< 0,005
	Олово / Plumbum	mg/l	< 0,010
	Селен / Selenium	mg/l	< 0,010
	Цинк / Zinc	mg/l	0,067
	Барий / Barium	mg/l	0,084
	Бор / Boron	mg/l	0,233
ХАРАКТЕРИСТИКИ / CHARACTERISTICS	Обща минерализация / Total mineralization	mg/l	596
	pH	mg/l	7,79
	Електропроводимост / Electrical conductivity	µS/cm	694
	Сух остатък при 180°C / Dry residue at 180°C	mg/l	386
	Метасилициева киселина / Metasilicic acid	mg/l	25,55
Сероводород / Hydrogen sulphide	mg/l	< 0,05	

Медикъл СПА център „Азалия“

Медицинският център на хотел Азалия предлага уникално и безценно съчетание на минерална вода с морски климат, морелечение и калолечение. В центъра на разположение са басейн с минерална вода с постоянна температура 20 – 32°C, който е подходящ за провеждане на индивидуална или групова подводна гимнастика; хидромасажни и тангенторни вани с минерална вода; външен басейн с минерална вода и плаж, подходящ за слънчеви бани, спорт и развлечения. Центърът предлага разнообразие от терапии и програми за подобряване на общото състояние на тялото.

БАЛНЕОЛЕЧЕНИЕ – има благоприятно въздействие при ставни и мускулни болки, дискова херния, радикулит, контрактури и др.

ТАЛАСОТЕРАПИЯ – едно от най-големите предимства е, че балнеологията се комбинира с още една мощна сила – морето. Морската вода съдържа повече от 30 полезни химични съединения и соли, които действат благотворно на кожата, подобряват нейните функции и укрепват нервната система, а при вдишване солевите частици в морския въздух влияят благотворно на обменните процеси, кръвообращението и нервната система.

Azalia Medical SPA Center

The Medical Center of Azalia Hotel offers a unique and invaluable combination of mineral water with sea climate, sea treatment and mud treatment. At the center of the settlement there are a mineral waterpool with a constant temperature of 20 – 32°C, suitable for individual or group underwater gymnastics; hydromassage and tangentor baths with mineral water; an outdoor swimming pool with mineral water and a beach suitable for sunbathing, sports and entertainment. The center offers a variety of therapies and programs to improve the overall condition of the body:

BALNEOTHERAPY – it has beneficial effects on joint and muscle pain, disc herniation, radiculitis, contractions.

THALASSOTHERAPY – one of the biggest benefits is that balneology at the Azalia Medical SPA Center combines with another powerful force – the sea. Sea water contains more than 30 useful chemical compounds and salts that act beneficial to the skin, improve its functions and strengthen the nervous system, and inhaled sea air salt particles are beneficial to metabolic processes, blood circulation and the nervous system.

MUD THERAPY – performed with lime healing mud with a high content of biologically active organic and mineral substances, microalgae, a microfauna typical of our salt lakes. It mineralizes the body, acts anti-inflammatory,

КАЛОЛЕЧЕНИЕ – провежда се с лиманна лечебна кал с високо съдържание на биологично активни органични и минерални вещества, микроводорасли, микрофауна, типична за нашите солени езера. Минерализира тялото, действа противовъзпалително, антибактериално, успокояващо, детоксикиращо и хидратиращо, като ускорява разнасянето на отоци и засилва регенерацията. Действа в дълбочина с благоприятно влияние върху опорно-двигателния апарат, нервната система, костите, ноктите и др.

Медикъл СПА център „Азалия“ разполага с кабинети за физиотерапия със съвременна апаратура за лечение:

НИСКО- И СРЕДНОЧЕСТОТНИ ТОКОВЕ – намират приложение при лечение в травматологията: атрофия на Зудек, хематоми, разкъсване на симфизата, ставни контрактури, разнасяне на ексудати и отоци; неврологията: хемиплегия, неврити, каузалгии, интеркостални невралгии, радикулити, травмени лезии на периферните нерви, облитериращи заболявания на артериите, болест на Рейно; възпалителни и дегенеративни заболявания на ставите; дерматологията: радиодермити, атонични рани; гинекологични заболявания и др.

УЛТРАЗВУК – повлиява заболявания на периферната система, последствия от увреждания на ЦНС, травми на опорно-двигателния апарат, заболявания на стомашно-чревния тракт, хронични възпалителни процеси в различни органи и тъкани, гинекологични заболявания и др.

antibacterial, soothing, detoxifying and hydrating, accelerating the resorption of the swelling and boosting regeneration. It acts in depth with beneficial effects on the locomotory system, nervous system, bones, nails, etc.

Azalia Medical SPA center has physiotherapy rooms equipped with modern treatment equipment:

LOW AND MEDIUM FREQUENCY CURRENTS – used in traumatology treatment – Zudek's atrophy, hematomas, symphysis rupture, joint contractions, exudation and swelling; neurology – hemiplegia, neuritis, causalgia, intercostal neuralgia, radiculitis, traumatic lesions of the peripheral nerves, obliterating arterial diseases, Raynaud's disease; inflammatory and degenerative joint diseases; dermatology – radiodermatitis, atonic wounds; gynecological diseases and others.

ULTRASOUND – it influences diseases of the peripheral system, consequences of CNS lesions, injuries of the musculoskeletal system, diseases of the gastrointestinal tract, chronic inflammatory processes in various organs and tissues, gynecological diseases, etc.

MAGNETOTHERAPY – has a very good anti-inflammatory and analgesic effect on diseases of the musculoskeletal system, post-fractures and diseases of the peripheral nervous system.

МАГНИТОТЕРАПИЯ – оказва добро противовъзпалително и болкоуспокоително действие при заболявания на опорно-двигателния апарат, следфрактурни състояния и заболявания на периферната нервна система.

ИНХАЛАЦИИ С МИНЕРАЛНА ВОДА И БИЛКИ – парната инхалация е процедура, с която се облекчава запушването при бронхит, настинка и други дихателни и синусни заболявания – бронхит, астма и състояния след пневмонии. Те отпушват запушените синуси и белодробни пътища и помагат да се освободите от секрета, да дишате по-леко и да се излекувате по-бързо. За парата можете да използвате само чиста вода или минерална, да добавите сушени или пресни билки и билкови масла, за да усилите ефекта на лечението.

ИНФРАЧЕРВЕНА ЛАМПА – оптимизирана е за облекчаване на болки в мускулите и ставите, например рамо, лакът, прасец или врат, както и за облекчение при обикновени настинки. Дълбоко проникващата светлина подмладява кожата, облекчава болките и почиства от токсини. Лъчите също загряват кожата, разширявайки кръвоносните съдове, и така стимулират кръвообращението. Концентричните пръстени спомагат лъчите да се фокусират върху точно определена площ.

КИНЕЗИТЕРАПИЯ – прилага се при широк спектър от проблеми и състояния, от навяхване и изкълчване, до главоболие, болки в областта на гръбначния стълб (дископатия, лумбаго, скованост), спортни травми,

INHALATION WITH MINERAL WATER AND HERBS – steam inhalation is a procedure to relieve blockage in bronchitis, colds and other respiratory and sinus diseases – bronchitis, asthma and post-pneumonia conditions. They unblock the blocked sinuses and lungs and help to get rid of the secretion, to breathe easier and to heal faster. For steam you can use pure or mineral water, add dried or fresh herbs and herbal oils to enhance the effect of the treatment.

INFRARED LAMP – optimized to relieve pain in muscles and joints, such as shoulder, elbow, calf or neck, as well as relief for common colds. Deep penetrating light rejuvenates the skin, relieves pain and cleanses toxins. The rays also heat the skin, expanding the blood vessels and thus stimulating blood circulation. Concentric rings help focus the rays on a precisely defined area.

KINESITHERAPY – applied to a wide range of problems and conditions – sprains and twists, headaches, spine pain (discopathy, lumbago, stiffness), sports injuries, tendonitis, deformities and spine deformities (scoliosis, kyphosis, stenosis, etc.), disc hernia, post-operative conditions, deforming arthroses (coke and gonarthrosis), after endoprosthesis.

MANUAL THERAPY OR HEALING MASSAGE – using muscle-fascial relaxation techniques, which are used to stretch short and narrow structures and tissues, to strengthen weak muscles, soft-tissue and joint mobilizations, etc. These procedures help alleviate and relieve affected areas of the body.

тендинити, деформации и изкривявания на гръбначния стълб (сколиоза, кифоза, стеноза и др.), дискова херния, следоперативни състояния, деформиращи артрози (кокс- и гонартроза), след ендопротезиране.

МАНУАЛНА ТЕРАПИЯ ИЛИ ЛЕЧЕБЕН МАСАЖ – използват се мускулно-фасциални облекчаващи техники, които се прилагат при разтягане на скъсени и ограничени структури и тъкани, за засилване на слаби мускули, мекотъканни и ставни мобилизации и др. Тези процедури помагат за обезболяване и раздвижване на засегнати области на тялото.

ПРОЦЕДУРИ ЗА ПОВЛИЯВАНЕ НА БОЛКАТА – използва се криотерапия, мека топлина, ултразвук, лазер и др.

ЛЕЧЕБНИ УПРАЖНЕНИЯ – насочени са към засилване, стабилизиране, разтягане на скъсени структури за постигане на безболезнен обем на движение. Тези упражнения подобряват движенията и правилния мускулен баланс. Предлагат се занимания по групова, индивидуална, подводна гимнастика в минерален басейн, аквааеробика.

КОРЕКЦИИ НА ПОЗАТА – осъществяват се чрез дейности за модифициране на поведението, постурални упражнения и самоконтрол. Прилагат се при необходимост от корекция на мускулно-скелетни увреждания.

PAIN CONTROL PROCEDURES – cryotherapy (using ice), soft heat, ultrasound, laser, etc. are used.

HEALING EXERCISES – aimed at strengthening, stabilizing, stretching short structures to achieve a painless volume of movement. These exercises improve movement and correct muscle balance. We offer group, individual, underwater gymnastics in a mineral pool, aqua aerobics.

POSTURE ADJUSTMENTS – are performed through behavioral modification, post-workout exercises and self-control. They should be used when musculoskeletal damage is corrected.

HOME PROGRAM – a brief and detailed cross-section exercise program with instructions on what can and should not be done.

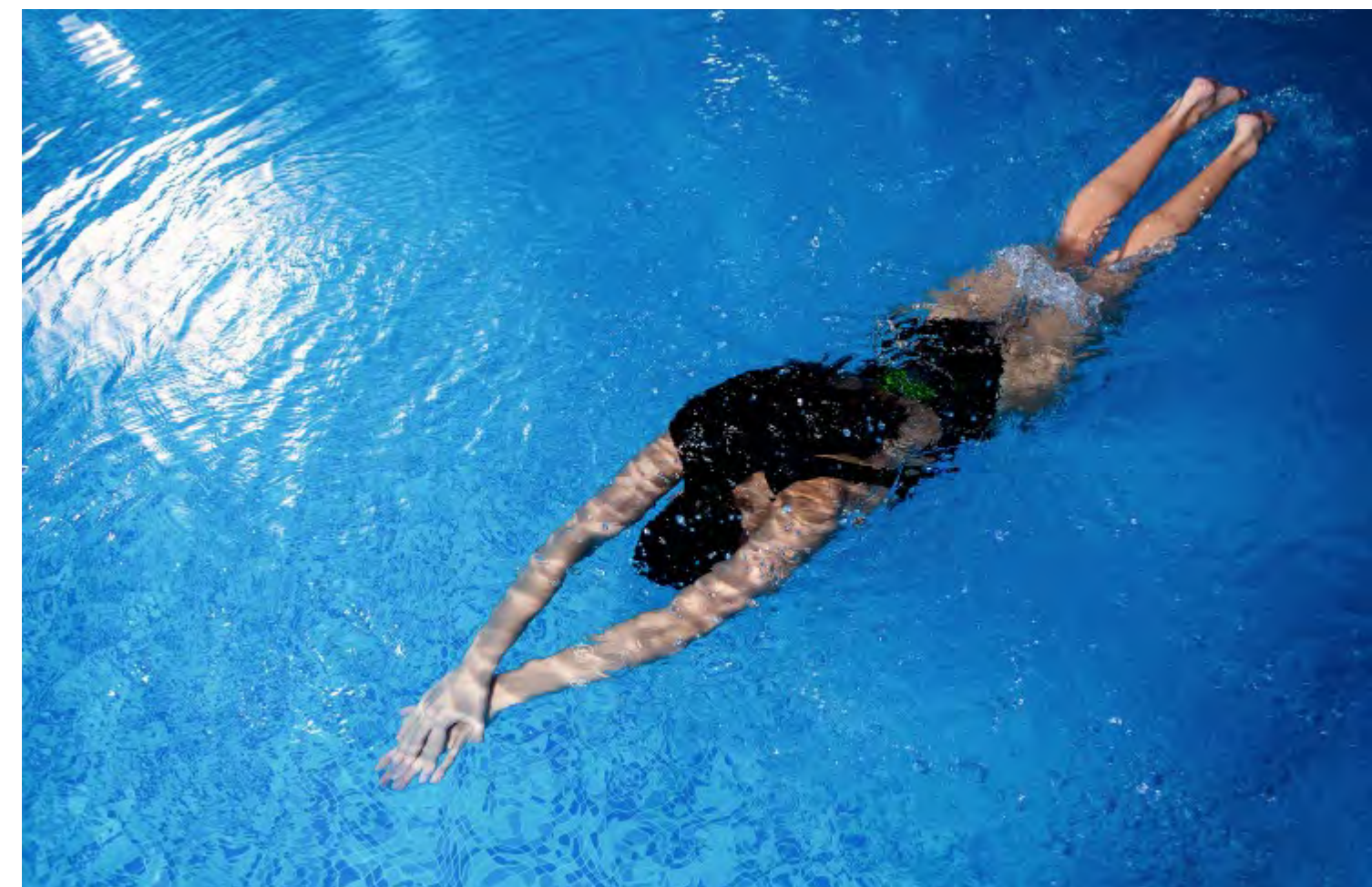
TREATMENT OF ORTHOPEDIC CONDITIONS – arthritis, tennis and golf elbow, damage to joints of various joints, irregular gait, breaks (after post-operative, postoperative or post-mobilization phase), pain in the shoulder joint, etc.

The positive effect of the complex balneotherapy in the Sts. Constantine and Helena Resort is manifested by the reduction of stress, the suppression of chronic inflammatory diseases, the regulation of humoral-cellular immunity and the stimulation of healing and rehabilitation processes in tissues and organs.

ПРОГРАМА ЗА ДОМАШНО ПРИЛОЖЕНИЕ – кратка и детайлна програма за упражнения, съответстваща на моментното състояние, с указания какво може и какво не бива да се прави.

ТРЕТИРАНЕ НА ОРТОПЕДИЧНИ СЪСТОЯНИЯ – артрит, тенис и голф лакът, увреда на връзките на различни стави, неправилна походка, счупвания (следрепозиционна, следоперативна или следимобилизационна фаза), болки в раменна става и др.

Положителният ефект от комплексното балнеолечение в курорта Св. Св. Константин и Елена се проявява чрез намаляване на стреса, потискане на хроничните възпалителни заболявания, регулиране на хуморално-клетъчния имунитет и стимулиране на оздравително-възстановителните процеси в тъканите и органите.

В ГРАДИНАТА НА ЛУКСА И УДОВОЛСТВИЯТА . . .

Хотел „Астор Гардън“

Хотел „Астор Гардън“ е петзвезден хотел в Св. Св. Константин и Елена, предлагащ услуги от най-висок клас. Разположен сред зеленината и уюта на едно от най-красивите кътчета в курорта, хотелът е поканя за незабравими изживявания на крачка от морския бряг. Ваканцията тук е отпускарско удоволствие, обградено от стилиен интериор, лукс и всякакви удобства, а пленителната крайбрежна панорама и градината зареждат с хармония, красота и усещане за безметежност.

IN THE GARDEN OF LUXURY AND PLEASURE . . .

Astor Garden Hotel

Astor Garden Hotel is a five star hotel in Sts. Constantine and Helena, offering services of the highest class. Set amidst the greenery and coziness of one of the most beautiful corners of the resort, the hotel is an inviting experience for unforgettable moments on the seaside. The holiday here is relaxing, surrounded by stylish interior, luxury and all amenities, while the fascinating coastal panorama and garden are filled with harmony, beauty and a sense of peace.

Хотелът предлага на своите гости стаи и апартаменти, създадени за истински различно и незабравимо преживяване. Планирайки лятна или СПА ваканция, кратко романтично бягство или следващо бизнес пътуване, изборът е между стандартен тип стая с изглед към морето или парка, стая Де лукс на последния етаж с неповторима панорамна гледка или просторни апартаменти, от които крайбрежният пейзаж е фантастичен.

Хотелът е място за 5-звездно морско и СПА удоволствие, перфектна ваканция, почивка със семейството, бизнес пътувания, важни делови събития, форуми и срещи. „Астор Гардън“ поднася елегантната обстановка и класните специалитети на двата си луксозни ресторанта. Закуската и обядът в ресторант „Азаро“ са

The hotel offers its guests rooms and suites, designed for a truly different and unforgettable experience. Planning a summer or SPA vacation, a short romantic getaway or a next business trip, the choice is between a standard room type with sea or park view, Deluxe room on the top floor with unique panoramic views or spacious suites, with a fantastic view of the coastal landscape.

The hotel is a 5-star Marine and SPA experience for a perfect vacation, family holiday, business trips, business events, forums and meetings. Astor Garden offers the elegant ambience and classical specialties of the two luxury restaurants. Breakfast and lunch at the Azaro Restaurant are a true pleasure for the beginning and the middle of the day and at the end of the day it is pleasantly relaxing. The proximity of the pool and the hotel's lovely

неизменното зареждащо удоволствие за началото и средата на деня, а в края му вечерта е приятно отпускаща. Близостта на басейна и прекрасната градина на хотела са хармоничната завършеност на пейзажа. Градински павилион „Лена“ е мястото, което ще Ви предложи да останете за обяд и да се насладите на дългите късни следобеди край морето.

Покана за всяко елегантно светско събитие, за специални тържества, за лични и семейни празници е изисканата бална зала „Романтика“, а локацията за международни събития от най-високо ниво, за делови и корпоративни срещи, конгреси и семинари е конферентна зала „Варна“. Кафене „Одесос“ е мястото за непринудени срещи, за чаша ароматно кафе, за приятни разговори на по питие.

garden complete the harmonious landscaping. The Lena Garden Pavilion is the place to stay for lunch and to enjoy the long late afternoons by the sea.

An invitation for every elegant world event, special occasions, personal and family celebrations is the elegant Romance Ballroom, and the location for international events of the highest level, for business and corporate meetings, congresses and seminars is the Varna Conference Hall. Odessos Café is the place for casual appointments, for a cup of fragrant coffee, for pleasant conversations over a drink.

А за още по-вълнуващи преживявания посоката е към термален комплекс „Аквахаус Термал & Бийч“, който придава на ваканцията неописуемо блаженство сред безброй водни и СПА приключения и красиви срещи с морската шир. Хотел „Астор Гардън“ е отворен за уникални преживявания през цялата година.

And the destination for even more exciting experiences is the Aquahouse Thermal & Beach Complex, which gives the holiday even more delight in countless water and SPA adventures and beautiful encounters with the sea. Astor Garden Hotel is open for unique experiences throughout the year.

ПЛЕНИТЕЛНО УЕДИНЕНИЕ КРАЙ БРЕГА НА МОРЕТО ...

Вила „Чинка“

Разположена край уединен залив, с пленителен изглед към изгрева, Villa Chinka очарова с елегантен шик, красива морска панорамна гледка и чувство на безметежност. Усетете уникалното съчетание от живописно море, златист плаж, нетрадиционна архитектура, стилна атмосфера. Разходете се по мостика, насладете се

ENCHANTING SECLUSION BY THE SEASHORE ...

Villa Chinka

Situated by a secluded bay with a captivating sunrise view, Villa Chinka will enchant you with its elegance, beautiful panoramic sea view, and the feeling of tranquillity. Feel the unique harmony between the picturesque sea, the golden beach, the untraditional architecture, and the stylish atmosphere. Take a walk down the pier, enjoying the serene

на спокойните сутрини, заредете деня с удоволствие. Очаква ви истинско хайлайф преживяване. Елементите от архитектурата, разкошният интериор, изчистените детайли – всичко това е специално подбрано, за да изживеете една различна и запомняща се емоция. Отворените пространства тук естествено се вливат едно в друго, за да предложат удобство, комфорт и неповторим лукс. Съчетайте релакса край басейна с авторски коктейл. Разходете се по плажа или се отпуснете удобно в хамака. От лаундж или релакс зоната се открива приказна гледка към хоризонта. Поръчайте авторски коктейл и се отдайте на безметежност.

mornings and charging your day with pleasure. You are up for a real high-life experience – the elements of architecture, the luscious interior, the clean lines – have all been carefully selected to give you a different and memorable emotion. Here, the open spaces naturally flow into each other, providing ease, comfort, and unique luxury.

Combine relaxation by the pool with a trademark cocktail. Take a stroll along the beach and relax in a hammock. The lounge and relax zones display an amazing view of the horizon. Order a trademark cocktail and surrender to serenity.

ГРОЗДОЛЕЧЕНИЕ И ВАКАНЦИОНЕН ТУРИЗЪМ . . .

Хотели „Естрея Палас“ и „Естрея Резиденс“

В края на XIX в. в Европа се популяризира гроздолечението (ампелотерапия) при белодробни, бъбречни и чернодробни заболявания, болести на обмяната на веществата, особено подагра. Съчетанието с курортно-лечението и особено с морския климат засилва лечебния ефект. През 1933 г. в курорта Св. Св. Константин и

GRAPE THERAPY & HOLIDAY TOURISM . . .

Estreya Palace and Estreya Residence Hotels

At the end of the 19th century, grape therapy (ampelotherapy) was popularized in Europe for pulmonary, kidney, liver diseases, metabolic diseases, especially gout. The combination with resort treatment and especially with the sea climate enhances the healing effect. In 1933 in the Sts. Constantine and Helena Resort opened the first ampelotherapy facility in Bulgaria, which was rebuilt in 2004 and is now named Estreya Palace Hotel.

Елена е открита първата лечебна станция по ампелотерапия в България, която през 2004 г. е реконструирана и наречена хотел „Естрея Палас“.

Този лечебен метод не е загубил актуалността си и днес се прилага в Естрея хотели, като се ползват органични гроздови продукти собствено производство на винарна Белоградец. Рецептите за гроздолечение са автентични от 1936 г. и се изпълняват само с натурални продукти.

Винените процедури, съчетани с възстановителните свойства на термалната минерална вода в трите басейна на хотелския комплекс, спомагат за общото укрепване на организма. Минералната вода в курорта подпомага лечението на сърдечно-съдови заболявания, добре се повлияват и заболявания на ендокринната

This curative method has not lost its relevance and is now being applied in Estreya hotels, using organic grape products of the Belogradets winery. Grape therapy recipes are authentic, dating back to 1936 and are only fulfilled with natural products.

Wine procedures, coupled with the restorative properties of thermal mineral water in the three pools of the hotel complex, contribute to the overall strengthening of the body. The mineral water in the resort supports the treatment of cardiovascular diseases, diseases of the endocrine system – diabetes, obesity, gout, etc., diseases of the musculoskeletal system and the functional nervous system.

система – диабет, затлъстяване, подагра и др., заболявания на опорно-двигателния апарат и функционалната нервна система.

Гостоприемството в Естрея хотели се улавя във всички кътчета на комплекса: в трите конферентни зали, в Медикъл СПА центъра от 1200 кв. м, две винарни, два бюфет-ресторанта и бална зала. От 2016 г. в сградата на „Естрея Резиденс“ е разположено новото отделение на Клиниката по физикална и рехабилитационна медицина към Университетска многопрофилна болница за активно лечение „Св. Марина“ – Варна.

The hospitality of Estreya hotels is sensed in all corners of the complex: in the three conference halls, in the MediSPA Center of 1200 square meters, two wineries, two buffet restaurants and ballroom. From 2016 Estreya Residence has been hosting the new department of the Clinic of Physical and Rehabilitation Medicine at the University Hospital "St. Marina" – Varna.

ВАКАНЦИЯ И ШОПИНГ САМО НА НЯКОЛКО КРАЧКИ ОТ ПЛАЖА . . .

Хотел „Приморски“ и Търговски център „Приморски“

Впечатляваща архитектура в сърцето на курорта Св. Св. Константин и Елена – това е хотел „Приморски“. Като иновативна концепция, хотелът е част от многофункционалния комплекс за търговия, услуги и развлечения Търговски център „Приморски“.

VACATION AND SHOPPING A FEW STEPS FROM THE BEACH . . .

Primorski Hotel & Primorski Commercial Centre

Impressive architecture at the heart of the St. St. Constantine and Helena resort – this is Hotel Primorski. Being an innovative concept, the hotel is part of the multifunctional commercial, service, and entertainment complex – Commercial Centre “Primorski”.

Мястото ще ви грабне с уникалния си дизайн и с атрактивните си интериорни решения. Ще ви очарова – с вътрешния си двор, изпълнен със зеленина и цветя, с часовниковата кула, с малката амфитеатрална сцена, с дискретните магазинчета, с аромата на кафе и сладки. Ще ви предложи уединение с дъх на море. Ще ви дари със спокойствие и уют. Ще ви вдъхнови с истинска наслада, ще ви подари широки усмивки и приятни спомени. Настанете се в комфортните хотелски стаи, седнете в кафенето с чаша ароматно кафе, събирайте слънце и здраве на плажа, отидете на СПА в Аквахаус, разходете се в парка, опитайте средиземноморската, ливанската или интернационална кухня, които предлагат класните ресторанти в курорта. Ще останете в плен от красотата на мястото през всички сезони и ще поискате да дойдете пак.

The place's unique design and attractive interior decisions are captivating. You will be enchanted by the inner courtyard, filled with vegetation and flowers, by the clock tower, the small amphitheatre stage, the discreet shops, and the aroma of coffee and cookies. The hotel will provide privacy with a marine scent. It will give you the peace and comfort you crave. The place will inspire you by the genuine pleasure you will experience, put a broad smile on your face, and create lovely memories. Stay in one of the comfortable rooms, sit at the café with a cup of fragrant coffee, gather sunlight and improve your health at the beach, go on a SPA at the Aquahouse, walk in the park, taste the Mediterranean, Lebanese, or international cuisine, offered by the classy restaurants in the resort. You will be enchanted by the beauty of the place in every season and wish to come again.

РОМАНТИКА, ЛЮБОВ, ВИНО И СПА . . .

СПА хотел „Романс Сплендиг“

СПА хотел „Романс Сплендиг“ е разположен в самия център на най-стария български черноморски курорт, само на 300 метра от плажа. Хотелът предлага перфектни условия за бизнес пътувания, ваканция и почивка на море, срещи, конферентни мероприятия и сватбени тържества. Осигурява класно обслужване и подарява на гостите си незабравимо преживяване и удоволствие през цялата година. СПА хотел „Романс Сплендиг“ е уникален със своя собствен неповторим стил, уют, лично отношение от професионален персонал. Избрани

ROMANCE, LOVE, WINE & SPA . . .

Romance Splendid SPA Hotel

Romance Splendid SPA Hotel is situated in the very center of the oldest Bulgarian Black Sea resort, only 300 meters from the beach. The hotel offers perfect conditions for business trips, vacation and seaside holidays, meetings, conference events and wedding receptions. It provides class service and gives its guests an unforgettable experience and pleasure throughout the year. Romance Splendid SPA Hotel is unique with its own personal style, coziness, personal attitude by professional staff. Selected wines from the best wineries from all over the world can be

вина от най-добрите изби от цял свят може да бъдат дегустирани във винарна Enoteca. Винарната предлага богата селекция от България, Испания, Италия, Аржентина, Южна Африка. Във винарния клуб се организират дегустационни вечери с поднасяне на избрани вина, съчетани с най-подходящите за тях ястия. А ако търсите отмора за духа и тялото, СПА „Романс“ предлага богато разнообразие от терапии, СПА ритуали и масажи за жизненост и енергия.

tasted in the Enoteca Winery. The winery offers a rich selection of Bulgaria, Spain, Italy, Argentina, South Africa. Tasting dinners are organized in the wine club, with a special selection of wines combined with the most suitable dishes. And if you are looking for recreation of the spirit and body, SPA Romance offers a variety of therapies, SPA rituals and massages for vitality and energy.

ПРЕД ВАС СА ПЛАЖЪТ И МОРЕТО . . .

Хотелски комплекс & СПА „Сириус Бийч“

„Сириус Бийч“ е модерен СПА хотелски комплекс, разположен на самия бряг на морето. Предлага уникално съчетание от съвременна архитектура с атриум на 7 етажа, скай бар със забележителна морска панорама, красив плаж с минерална вода от естествен минерален извор.

BEFORE YOU ARE THE BEACH & THE SEA . . .

Sirius Beach Hotel & SPA

Sirius Beach is a modern SPA hotel complex, situated on the very beach of the resort. It offers a unique combination of contemporary architecture with a 7-storey atrium, a sky bar with a remarkable sea view, a beautiful mineral water swimming pool from a natural mineral spring.

Едно от най-забележителните места тук е А ла карт ресторант „Кораба“, разположен във фрегата от XIII в., с четири палуби и 150 вътрешни и 100 външни места на борда, на който имате чувството, че плавате в морето. Ресторант „Кораба“ предлага основно риба и рибни специалитети.

В хотелския комплекс се намира и един от модерните в курорта СПА центрове с балнеология и водни развлечения. Хотелът има 150 луксозни стаи и осигурява отлични условия за почивка през цялата година. Комплексът разполага с основен ресторант с 200 закрити места и 200 места на терасата, която е кацнала над морето.

One of the most remarkable places here is the Ship A La Carte Restaurant, located in the 13th century frigate, with four decks and 150 indoor and 100 outdoor seats aboard, where you feel like you are sailing at sea. The Ship Restaurant offers mainly fish and fish specialties.

The hotel complex is also one of contemporary SPA resorts with balneology and water entertainment. The hotel has 150 deluxe rooms and provides excellent conditions for recreation throughout the year. The complex has a main restaurant with 200 indoor seats and 200 seats on the terrace, which is perched above the sea.

ТИШИНА И СПОКОЙСТВИЕ СРЕД КРАСИВ БОРОВ ПАРК . . .

Хотел „Глория“

Хотел „Глория“ е разположен на централно място, непосредствено до красив парк, само на 5 минути пеша от плажа в курорта Св. Св. Константин и Елена. Хотелът предоставя удобни единични, двойни или разширени стаи с изглед към парка. Първокласният ресторант със 150 места предлага приятна обстановка и специалитети

SILENCE AND TRANQUILITY IN THE MIDDLE OF A BEAUTIFUL PINE PARK . . .

Gloria Hotel

Gloria Hotel is centrally located next to a beautiful park, just a 5-minute walk from the beach in the Sts. Constantine and Helena Resort. The hotel offers comfortable single, double or extended rooms overlooking the park. The first-class restaurant with 150 seats offers a pleasant atmosphere and specialties from the Bulgarian and European cuisine.

от българската и европейската кухня. Към ресторанта има и просторна тераса на открито. За децата е осигурен детски кът с площадка за игри и забавления. Хотелът е предпочитано място за ваканция през летния сезон. Гостите му могат да комбинират плажа и морето с почивка край удобните външни басейни на хотела. Предлагат се спорт и развлечения за всички възрасти – фитнес, тенис на маса, волейболно и мини футболно игрище. За децата има детски басейн. Хотелът е категория 3 звезди и е отворен от май до октомври.

The restaurant has a spacious outdoor terrace. A children's playground with entertainment area is provided for children. The hotel is a preferred holiday destination during the summer season. Guests of the hotel can combine the beach and the sea and relax with the hotel's comfortable outdoor pools. There are sports and entertainment for all ages – fitness, table tennis, volleyball and mini football. For children there is a children's pool. The hotel is a 3-star category and is open from May to October.

МЯСТО С АТМОСФЕРА И ЕЛЕГАНТНОСТ ...

Хотел „Кристел“

„Кристел“ е бутиков хотел, разположен в курорта Св. Св. Константин и Елена. Съвсем близо до морето, плажа и центъра, той е приютен сред зеленината на малък парк, предлагайки възможности за релакс и модерни удоволствия. Изискан и стилизиран, той демонстрира отношение към всеки детайл и перфектно обслужване. Забавлявайте се докато отпочивате около прекрасния басейн, пробвайте гурме специалитетите или масажните процедури, наслаждавайте се на нежния аромат на пеларгониум и рози от градината.

A PLACE WITH ATMOSPHERE & ELEGANCE ...

Kristel Hotel

Kristel is a boutique hotel situated in Sts. Constantine and Helena Resort. Very close to the white sandy beach, the sea and the center of the resort, it is nestled in a wooded parkland offering opportunity for relaxing and modern indulgence. Sophisticated and stylish, Kristel has strong accent on detail and expert service. Enjoy yourself, while discovering the large swimming pool, haute cuisine or pampering massage treatments, feeling the tender scent of pelargonium and roses all around.

ПОКАНА ДА ДОЙДЕТЕ ОТНОВО ...

Хотелски комплекс „Света Елена“

Разположен сред красив парк и с чудесен изглед към морето, хотелски комплекс „Света Елена“ предлага условия за перфектна ваканция през всички сезони. Ще Ви очарова с високо качество, луксозно обслужване, спокойствие и уют. За Вашето самочувствие и отлично здраве се грижи модерният център „Света Елена“. Сред лукс и ароматни ухания, тук ще Ви помогнат да повишите жизнения си тонус и да се заредите с енергия. Сред неповторима природа и живописно езеро, хотелът оставя приятни спомени с покана да дойдете отново.

AN INVITATION TO COME BACK ...

Sveta Elena Hotel Complex

Situated in a beautiful park with a great sea view, the Sveta Elena Hotel Complex offers perfect holiday conditions in every season. It will fascinate you with high quality, luxurious service, tranquility and coziness. For your good health and well-being, the modern health center Sveta Elena is available. Among luxury and odoriferous smells, our specialists will help you to increase your vitality and to enhance your energy. Amidst unique nature and a picturesque lake, the hotel leaves nice memories with an invitation to come back.

ХАРМОНИЯ ОТ ПРИЯТНИ УДОВОЛСТВИЯ ... Жилищен комплекс „Хармония“

Сред красивата зеленина на курорта Св. Св. Константин и Елена, само на 300 метра от плажа се намира и жилищен комплекс „Хармония“, който предлага възможност за висококачествен туризъм и постоянно пребиваване. На собствениците на жилищата комплексът осигурява уют, тишина и спокойствие. „Хармония“ е комплекс от затворен тип, с басейн, 24-часова охрана, с портиер и обслужващ персонал, разполага с подземен паркинг за всяко жилище.

HARMONY OF FINE PLEASURES ... Harmony Housing Estate

Among the beautiful greenery of the Sts. Constantine and Helena Resort, just 300 meters from the beach, is the Harmony housing estate, which offers pleasure for high quality tourism and permanent residence. To the owners of the dwellings the complex provides coziness, calm and tranquility. "Harmony" is a gated complex with a swimming pool, 24-hour security with a concierge and service staff, and has an underground parking for each apartment.

УДОБСТВО И УЮТ, КАКТО У ДОМА СИ ... Апартаментен комплекс „Есенсия“

„Есенсия“ е проектиран за да предложи комфортен начин на живот, така че всеки да чувства удобство и уют, както у дома си. Разположен близо до красивите плажове на курорта и само на десет минути път от Варна, той предлага приятна и пълноценна почивка. Животът в „Есенсия“ е удоволствие, което всеки може да си позволи – модерен комплекс от три жилищни сгради сред парк, градини и площадки. Апартаментите са с различна големина, функционалност и разпределение, а също и прекрасен изглед към морския хоризонт.

FEEL AT HOME – COMFORT & COSINESS ... Esencia Apartment Complex

Esencia is designed with the sole purpose of offering a comfortable lifestyle. Attention is paid to every detail so that everyone feels comfortable and cozy. It is located very close to the beautiful beaches of the resort and only ten minutes drive from Varna. The complex offers pleasant and complete holiday. Life in Esencia is a pleasure that anyone can afford. It is a modern complex of three residential buildings, surrounded by a park, gardens and playgrounds. The apartments are of varying size, functionality and distribution, as well as wonderful views of the sea horizon.

ОАЗИС НА СПОКОЙСТВИЕ И УЮТ ...

Апартаментен комплекс „Карпе Вита“

„Карпе Вита“ е създаден за да съчетае романтиката на курорта, красотата на природата и функционалността на една модерна сграда. Комплексът се състои от пет сгради с апартаменти, открит басейн, градина и зона за отход, СПА комплекс и детски кът.

OASIS OF PEACE & COMFORT ...

Carpe Vita Apartment Complex

Carpe Vita has been devised and designed to combine the romantic spirit of the resort, the beauty of nature and the functionality of the modern building. The complex consist of vive buildings with apartments, swimming pool, garden and a recreation area, SPA Center and playground.

ДОМ, ВДЪХНОВЕН ОТ ПРИРОДАТА ...

Комплекс от еднофамилни къщи „Грийн Котидж“

„Грийн Котидж“ е луксозен комплекс от еднофамилни къщи, разположени сред зеленина, тишина, чист морски въздух и спокойствие. Изчистена визия, актуални интериорни решения, съвременен дизайн – „Грийн Котидж“ е място за вашия дом в сърцето на курорта Св. Св. Константин и Елена.

HOME INSPIRED BY NATURE ...

Green Cottage Family House Complex

Green Cottage is a luxury complex of single family houses. Each of them is located among greenery, silence, fresh sea air and tranquility. Modern style, contemporary interior solutions – Green Cottage is a place for your home in the heart of the Sts. Constantine and Helena Resort.

НЕБЕТО, МОРЕТО, СЪРЦЕТО ...

Плажовете в курорта Св. Св. Константин и Елена

Какво е почивката на море без хубав плаж! Плажовете в курорта Св. Св. Константин и Елена са предпочитани за море и слънце, с приказна гледка, прекрасна музика, удобства, коктейли и нещо за хапване. Независимо дали ще изберете плаж Goldfish, ексклузивния Radjana Beach, The Bay Beach, Azalia Beach или Angel's Beach, всички са покана за пълен релакс край морския бряг.

THE SKY, THE SEA, THE HEART ...

The beaches of Sts. Constantine and Helena

What is a vacation by the sea without a beautiful beach? The beaches at Sts. Constantine and Helena are preferred for the sea and the sun, the breathtaking views, the lovely music, the conveniences, the cocktails and snacks. Whether you choose Goldfish beach, the exclusive Radjana Beach, The Bay Beach, Azalia Beach, or Angel's Beach, they all invite you for a complete relax by the seacoast.

АРТ ГАЛЕРИЯ ПОД ЗВЕЗДИТЕ . . .

Пленер по скулптура „Докосване до природата“

Сред прохладата на морето и зеленината на Св. Св. Константин и Елена вече няколко години поред скулптори от цяла България се събират на пленера „Докосване до природата“, за да интерпретират връзката между морето, земята, природата и хората. Превръщайки за месец курорта в ателие под небето, творците създават произведения пред очите на туристите и гостите на комплекса. Новосъздадените скулптури са разположени в парковата среда на курорта и може да бъдат видени по всяко време на годината. Експозицията на открито включва творби от камък и дърво на българските артисти Адриана Добрева, Венцислав Марков, Христина Иванова, Даниел Мирчев, Иван Иванов – Ивани, Иван Стоянов, Кирил Георгиев, Кирил Матеев, Кристиан Жейнов, Николай Йотов, Николай Мартинов, Симо Борисов, Снежана Симеонова, Христо Кирилов.

ART GALLERY UNDER THE STARS . . .

Touch the Nature Sculpture Plein Air

Among the coolness of the sea and greenery of Sts. Constantine and Helena Resort, sculptors from all over Bulgaria have been gathering for several years in the Touch the Nature Plein Air to interpret the relationship between the sea, the earth, the nature and the people. Turning the resort for a month into a studio under the sky, the artists create works in front of the tourists and guests of the complex. The newly created sculptures are located in the park environment of the resort and can be seen at any time of the year. The exposition in the open includes works of stone and wood by Bulgarian artists Adriana Dobрева, Ventsislav Markov and Hristina Ivanova, Daniel Mirchev, Ivan Ivanov – Ivani, Ivan Stoyanov, Kiril Georgiev, Kiril Mateev, Kristian Zhenov, Nikolay Yotov, Nikolay Martinov, Simo Borisov, Snezhana Simeonova, Hristo Kirilov.

1.

2.

3.

4.

6.

1. Даниел Мирчев „Воден танц“
2. Николай Мартинов „Нов живот“
3. Христо Кирилов „Покълване“
4. Николай Йотов „Натура“
5. Венцислав Марков „От природата“
6. Иван Стоянов „Докосване до морето“

1. Daniel Mirchev "Water Dance"
2. Nikolay Martinov "New Life"
3. Hristo Kirilov "Germination"
4. Nikolay Yotov "Nature"
5. Ventsislav Markov "From the Nature"
6. Ivan Stoyanov "Touching the Sea"

5.

1.

2.

3.

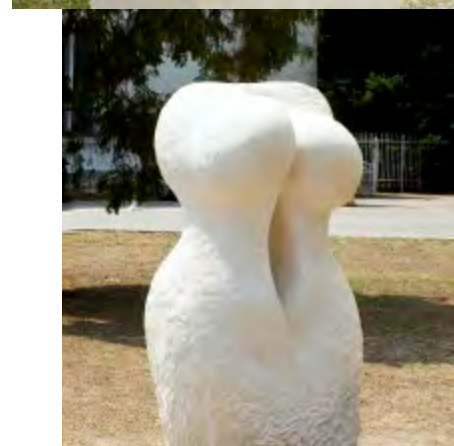
6.

5.

8.

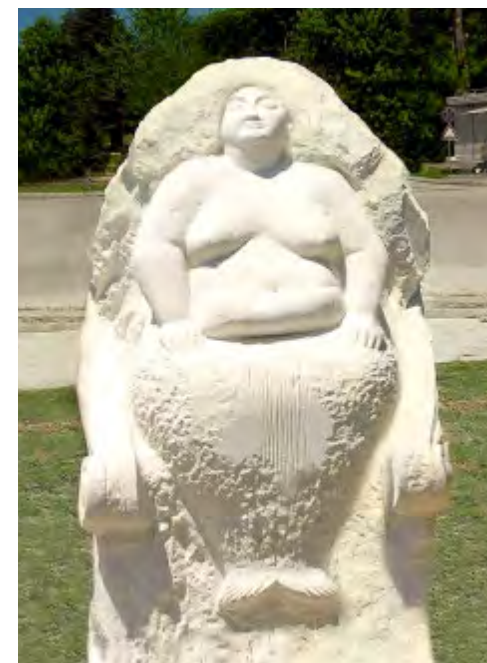
4.

9.

12.

10.

11.

13.

14.

1. Христина Иванова, Венцислав Марков „Фосил“
 2. Николай Йотов „Фигура“
 3. Кристиан Жейнов „Турбелария“
 4. Адриана Добрева „Състояние“
 5. Николай Йотов „Камъче“
 6. Иван Стоянов „Мойсей и сухото морско дъно“
 7. Кирил Матеев „Прибойна вълна“
 8. Кристиан Жейнов „Вода“
 9. Снежана Симеонова „Природно“
 10. Симо Борисов „Русалка“
 11. Иван Иванов – Ивани „Рибни“
 12. Кирил Георгиев „Вятър“
 13. Кирил Георгиев „Метаморфоза“
 14. Иван Стоянов „Докосващи се“
-
1. Hristina Ivanova, Ventsislav Markov "Fossil"
 2. Nikolay Yotov "Figure"
 3. Christian Zhenov "Turbelaria"
 4. Adriana Dobрева "State"
 5. Nikolay Yotov "Pebble"
 6. Ivan Stoyanov "Moses and the Dry Sea Bottom"
 7. Kiril Mateev "Surf Wave"
 8. Christian Zheinov "Water"
 9. Snezhana Simeonova "By Nature"
 10. Simo Borisov "Mermaid"
 11. Ivan Ivanov – Ivani "Pisces"
 12. Kiril Georgiev "Wind"
 13. Kiril Georgiev "Metamorphosis"
 14. Ivan Stoyanov "Touching"

ИЗКУСТВОТО ЗА ДЕЦА В НУЖДА ...

Арт галерия в Хотел Балнео & СПА Азалия

В арт галерията на хотела целогодишно са изложени произведения на изкуството на български и чуждестранни автори, които са дарени изцяло или частично за подпомагане на деца от Варна и региона в неравностойно социално положение, лишени от родителски грижи или със специални потребности. Колекцията съдържа повече от 200 живописни платна, фотографии, малки пластики, икони.

THE ART FOR CHILDREN IN NEED ...

Art gallery in Azalia Hotel Balneo & SPA

The art gallery of the hotel is open all year round with works of art by Bulgarian and foreign authors, donated entirely or partially to support children from Varna and the region in unequal social situation, deprived of parental care or special needs. The collection contains more than 200 paintings, photographs, small sculptures, icons.

МЯСТО НА ВГЛЪБЕНОСТ И ЧУДЕСА . . .

Манастирът „Св. Св. Константин и Елена“

Тук човек може да си откъсне от светския шум и суета в един истински духовен оазис на вглъбеност, предразположена от красива природа, богата история и онзи неуловим мистицизъм, съществуващ само и единствено в православните манастири. Днес храмът е с нови стенописи, прекрасни полилеи, резбовани тронове, изографисани купол и олтар. Има старинни икони с гръцки и църковнославянски надписи. Чудотворната икона на покровителите на обителта Св. Константин и Св. Елена заема почетно място. През ноември 2011 г. с благословието на Варненския и Великопреславски митрополит д-р Кирил манастирът придобива мощи на Св. Константин и Св. Елена, които са дарени от Руската православна църква. Храмовата съкровищница пази също частица от Честното Дърво, парче от шапчицата на Св. Матрона Московска, мощите на Св. Валентин, Св. Седем Ефески Отроци, Св. Мария Гатчинска, на монасите, избити в манастира „Св. Сава“, обувката на Св. Александър Свирски. Но най-голямото съкровище на манастира си остава Аязмото. Предполага се, че именно чудотворният извор, вграден под самия свети престол в олтара на манастирския храм, е станал причина за възникване на светата обител още по времето на българския цар Иван Александър (1331 – 1371 г.).

PLACE OF CONTEMPLATION & MIRACLES . . .

The Sts. Constantine and Helena Monastery

Here one can rest from the worldly noise and vanity in a true spiritual oasis of contemplation, surrounded by the beautiful nature, rich history and the elusive mysticism existing only in Orthodox monasteries. Today the temple has new frescoes, beautiful chandeliers, carved thrones, painted dome and altar. There are ancient icons in the temple, with Greek and Church-Slavonic inscriptions. The miraculous icon of the patrons of the Constantine and Helena cloister occupies an honorable place. In November 2011, with the blessing of the Bishop of Varna and Veliko Tarnovo, Dr. Kiril, the monastery acquired the relics of St. Constantine and St. Helena, donated by the Russian Orthodox Church. The temple treasury preserves a fragment of the Honest Tree, a fragment of the hat of St. Matrona Moskovska, the relics of St. Valentin, St. Seven Ephesian Otters, St. Maria Gatchinska, of the monks slain in the monastery St. Sava, the shoe of St. Alexander Svisary. But the greatest treasure of the monastery remains the Ayazmo. It is believed that the miraculous spring, built today under the holy throne on the altar of the monastery temple, has led to the establishment of the holy monastery during the reign of the Bulgarian Tsar Ivan Alexander (1331 – 1371).

ЕКЗОТИЧНИ СРЕЩИ С ПРИРОДАТА . . .

Ботаническа градина – Екопарк Варна

В непосредствена близост до курорта се намира Университетската ботаническа градина – Екопарк Варна. Това е първият екопарк в страната, съчетаващ изкуствени и естествени екосистеми. Разположен е на площ от 360 дка. Растителните колекции включват повече от 300 вида екзотични дървета и храсти, а тревистите растения са повече от 500 вида. Ботаническата градина е известна със своята богата колекция от ириси, които са повече от 250 разновидности. Екопаркът предлага екзотични срещи с растения от цял свят: морски борове, дърво-лале, двуделно гинко, стеркулия, желязно дърво, хартиено дърво, вечнозелен дъб, мамонтово дърво и др. Археологически находки от II – IV в., разкрити на територията на Университетската ботаническа градина Варна, са „Римска гробница“, „Делвите“, „Римска вила“. В екопарка се намира и параклиът „Св. Климент Охридски“, изграден в най-високата част на градината с прекрасен панорамен изглед към Варненския залив.

EXOTIC MEETINGS WITH NATURE . . .

Botanical Garden – Ecopark Varna

In immediate proximity to the resort is the University Botanical Garden – Ecopark Varna. This is the first ecopark in the country combining artificial and natural ecosystems. It is situated on an area of 360 decares. Plant collections include more than 300 species of exotic trees and bushes, and herbaceous plants number more than 500 species. The botanical garden is famous for its rich collection of irises, of which there are more than 250 varieties. The Ecopark offers exotic encounters with plants from all over the world: sea-pines, tulip-tree, ginkgo biloba, sterculia, ironwood, paperwood, evergreen oak, mammoth wood and others. Archaeological finds from II – IV century, discovered on the territory of the University Botanical Garden Varna are the “Roman Tomb”, “Delvite”, the “Roman Villa”. The eco-park also hosts the St. Kliment Ohridski Chapel, built in the highest part of the garden with a wonderful panoramic view of Varna Bay.

КУЛИНАРНИ ШЕДЬОВРИ КРАЙ
БРЕГА НА МОРЕТО

CULINARY WORKS OF ART
BY THE SEA

ИТАЛИАНСКИ ШИК И СРЕДИЗЕМНОМОРСКИ ВКУС . . .

Ресторант „Вила Чинка“

Целогодишна кулинарна концепция, съчетаваща свежестта и вкусовете на сезонните български продукти с акценти от средиземноморската кухня. Авторски почерк, поднесен с шик и вкус, властва в кухнята тук. Ресторант „Вила Чинка“ ревниво съхранява традиционни рецепти с черноморски дарове на стари български

ITALIAN ELEGANCE AND MEDITERRANEAN TASTE . . .

Villa Chinka Restaurant

A year-round culinary concept, combining the freshness and taste of seasonal Bulgarian products, accentuating on Mediterranean cuisine. A unique approach, served with elegance and style, dominates the cuisine. Villa Chinka Restaurant zealously keeps old Bulgarian fishermen's traditional recipes with Black Sea products. The diversity of the

рибари. Многообразието на морската шир е уловено в селекция от рибни вариации. Лаврак, морски скат, чернокоп, лихнус, писия... със свежи билки и щипка сол, а супата от калкан е просто шедевър! Барбекюто тук се приготвя на пира – испанска пещ на жар с дървени въглища. Изобилно, апетитно и сочно – вкусът е просто неповторим. Финалния щрих поставят авторските десерти, които провокират удоволствието. Кулинарната техника за бавно температурно готвене влиза и в сътворяването на течни съвършенства – авторски коктейли. Всяка хапка тук, на метри от брега е спомен за едно кулинарно пътешествие.

vast sea is presented by a selection of fish variations. Sea bass, ray, bluefish, toad goby, flounder... with fresh herbs and a pinch of salt, and the turbot soup is simply a work of art! The barbecue is prepared on a pira – a Spanish wood charcoal barbecue. Abundant, mouth-watering, and juicy – the taste is unique. The final touches are put by the trademark desserts, which evoke pleasure. The culinary technique of low-temperature cooking is also incorporated in the creation of liquid masterpieces – trademark cocktails. Here, a few steps from the shore, each bite is a memory of a culinary adventure.

ТАМ, КЪДЕТО НЕБЕТО ЦЕЛУВА МОРЕТО . . .

„Дъ Бей“ – плаж и ресторант

„Дъ Бей“ е едно от най-красивите места в курорта, където можете да съчетаете плажа с отлична кухня. Ще го откриете в спокойствието на малкия залив в курортния комплекс. На самия бряг – очакващ изгрева и изпращащ залеза. Ще ви очарова! Прохладата на каменните сепарета, уютът на лаундж бара и живописният плаж няма да ви пуснат нито да тръгнете, нито да отплавате! Просто трябва да видите как небето целува морето! Това е „Дъ Бей“!

WHERE THE SKY KISSES THE SEA . . .

The Bay Beach & BBQ

The Bay is one of the most beautiful places in the resort, where you can combine the beach with excellent cuisine. You will find it in the tranquility of the small bay in the Sts. Constantine and Helena Resort. On the beach – waiting for sunrise and sunset. It will charm you! The coolness of the stone booths, the comfort of the lounge bar and the lush beach will not let you go or sail away! You just have to see the sky kissing the sea! This is The Bay!

Средиземноморска кухня, морски дарове и барбекю – останете и за обяд, и за вечеря – ориенталското барбекю се пали рано, а ароматите и вкусовете представят най-апетитното от средиземноморската кухня. Рибата е прясна, морските дарове са в изобилие, а виното определено е подходящото!

Приемете, че Ви отива с коктейл в ръка, а плътността на сянката е по желание.

Mediterranean cuisine, seafood and barbecue – stay for lunch and dinner – the Oriental barbecue is started early on, and flavors and tastes present the most appealing part of Mediterranean cuisine. The fish are fresh, the seafood is abundant, and the wine is definitely the right one!

Accept that you look good with a cocktail in your hand, and the density of the shadow is upon your wish.

ПОВЕЧЕ МОРЕ ...

Плажен ресторант „Море“

Там, където залезът прегръща морето. Буквално. Замлъкваш, усмихваш се, става ти някак по-лежерно. Ресторант „Море“ е създаден със закачка в името. Той пази стари похвати за богат и разнообразен улов. Знае къде са най-свежите рапани. Познава най-тънките техники за осоляване на прясна риба. И приготвя всички тези вкусотиини в изключително вкусни вариации. Ресторантът претворява свободния дух на съвременното хипи в любов – към спокойствието, настроението, натуралните продукти и даровете от морето.

MORE SEA ...

MORE Beach Restaurant

Where the sunset embraces the sea. Literally. You fall silent, smile, and feel somehow more peaceful. MORE Beach restaurant's name is a wordplay. It guards ancient secret techniques for a bountiful and diverse fishing. It knows where the freshest sea snails are. It uses the finest techniques for salting fresh fish. And prepares all these delicacies in extremely tasty variations. The restaurant transforms the modern hippy's free spirit into love – for tranquillity, for fun, and for natural products and sea food.

ЖЕЛАНИЯ С МОРСКИ ВКУС ...

Ресторант „Златна рибка“

Разположен на самия морски бряг, с прекрасна панорамна гледка, още от входа ресторантът посреща с аромат на мини живи смокини. Тук изпълняват всякакви желания с морски вкус. Можете да избирате между прясна морска и езерна риба, калмари, октопод и морски дарове. Непременно опитайте запазената марка на ресторанта – рибената чорба и хайвера. Тук ги приготвят по автентични рецепти от най-северната точка на Българското черноморско крайбрежие – Дуранкулак.

DESIRES WITH A MARINE TASTE ...

Goldfish Restaurant

Situated on the very seashore, with a beautiful panoramic view, the restaurant welcomes you with the scent of fig trees at the entrance. All seafood cravings are satisfied here. You can choose from fresh sea and lake fish, calamari, octopus, and sea food. You should definitely try the restaurant's trademark – fish soup and taramasalata. They are prepared by authentic recipes from the northmost point on the Black Sea coast – Durankulak.

АВТОРСКА КУХНЯ И ЦАРСКИ РЕЦЕПТИ ...

Ресторан „Азаро“

Кулинарният екип на „Азаро“ знае, че трайните впечатления на туристите са свързани с месните кулинарни преживявания. Затова тук се представят ястия от националната кухня с български продукти и хубави български вина. Само в „Азаро“ може да опитате десерта на царица Елеонора – знаково име в историята на курорта. Благодарение на царицата тук е изграден най-известният през XX в. на Балканите детски морски санаториум. Освен традиционни ястия ресторантът представя и най-добрите примери от интернационалната кухня.

TRADEMARK CUISINE AND ROYAL RECIPES ...

Azzaro Restaurant

The culinary team of Azzaro knows that the tourists' lasting memories are related to the food which they try at a certain tourist destination. That is why, the restaurant presents typical Bulgarian national cuisine dishes, prepared with Bulgarian products and quality Bulgarian wines. Only in here you can try the dessert of Queen Eleonora – an important name in the resort's history because of the queen's role in building the most popular children's sanatorium on the Balkans during the 20-th century. Besides traditional dishes, Azzaro also presents the best examples of international cuisine.

ПРЕД ВАС Е САМО МОРЕТО ...

Ресторант „Азалия“

Ресторант „Азалия“ е част от Хотел Балнео & СПА Азалия на морския бряг. Тук гостите имат възможност да се насладят на подбрани ястия от европейската и италианската кухня. Sinamon Lounge в хотела предлага по-специално кулинарно преживяване. Със стилния си интериор, дискретната атмосфера, изисканите ястия и специалната селекция от вина и напитки Sinamon Lounge е място, където всяка вечеря се превръща в специална, а преживяването – в скъп спомен.

BEFORE YOU – ONLY THE SEA ...

Azalia Restaurant

The restaurant is part of the Hotel Balneo & SPA Azalia, on the seashore. Here, at Azalia restaurant, the guests can enjoy selected dishes from the European and Italian cuisine. Sinamon Lounge at the hotel offers a more special culinary experience. With its stylish interior, discreet atmosphere, fine dishes, and special selection of wines and drinks, Sinamon Lounge is a place, where every dinner becomes special, and the experience – a cherished memory.

СВ. СВ. КОНСТАНТИН И ЕЛЕНА STS. CONSTANTINE AND HELENA

ХОТЕЛИ / HOTELS

1 Аврора I / Aurora I **2** Аврора II / Aurora II **3** Азалия Балнео & СПА / Azalia Balneo & SPA **4** Аква Азур / Aqua Azur **5** Албатрос / Albatros **6** Амфора / Amphora **7** Атлант / Atlant **8** Астор Гардън / Astor Garden **9** Вега / Vega **10** Вила Чинка / Villa Chinka **11** Геолог / Geolog **12** Глория / Gloria **13** Гранд хотел Варна / Grand Hotel Varna **14** Грийнвей клуб / Greenway Club **15** Деница / Denitsa **16** Делфин / Dolphin **17** Делфин Марина / Dolphin-Marina **18** Европа / Europe **19** Естрейа Резиденс / Estreya Residence **20** Естрейа Палас / Estreya Palace **21** Ефрос / Ephos **22** Иванчов хан / Ivanchov Han **23** Йо / Yo **24** Корал / Koral **25** Косара / Kosara **26** Кристел / Kristel **27** Лебед / Lebed **28** Летовище / Letovishte **29** Международен дом на учените „Фредерик Жолио-Кюри“ / International Home of Scientists Frédéric Joliot-Curie **30** Олимпик / Olympic **31** Пиеро / Piero **32** Приморски / Hotel Primorski **33** Рино / Rino **34** Романс Сплендид СПА хотел / Romance Splendid SPA Hotel **35** Росица / Rossitsa **36** Света Елена / Sveta Elena

37 Св. Николай / St. Nikolas **38** Св. Петър / St. Peter **39** Сириус Бийч Хотел & СПА / Sirius Beach Hotel & SPA **40** Таня / Tanya **41** Феба / Feba **42** Чайка / Chaika

АПАРТ КОМПЛЕКСИ / APART COMPLEXES

43 Албатрос Суитс / Albartos Suites **44** Амарад / Amarad **47** Амарант / Amaranth **48** Америксон / Amerison **49** Бавадон / Bavadon **50** Вила Маре / Villa Mare **51** Вила Роза / Villa Rose **52** Голден Амос / Golden Amos **53** Екселсиор / Exelsior **54** Емона 2003 / Emona 2003 **55** Есенсия / Esencia **56** Каменно цвете / Kamenno Tsvete **57** Карпе Вита / Carpe Vita **58** Катерина / Katerina **59** Кипарисите / Kiparisite **60** Макси / Maxi **61** Манаус / Manaus **62** Перинов / Perinov **63** Пурпурна звезда / Purple Star **64** Ресиденс / Residence **65** Рица / Ritsa **66** Сана Парк Резорт / Sana Park Resort **67** Св. Елена Резиденс / St. Elena Residence **68** Света Елена / Sveta Elena **69** Сплендид / Splendid **70** Хармония / Harmony

КОМПЛЕКС КЪЩИ / HOUSE COMPLEX

71 Комплекс еднофамилни къщи Грийн Котидж / Green Cottage Family House Complex

ПОЧИВНИ ДОМОВЕ / HOLIDAY HOUSES

72 Адмирал / Admiral **73** Елина / Elina **74** МВР / Ministry of the Interior **75** Полски дом / Polski Dom **76** Пътища и мостове / Patishita i Mostove **77** Ралица / Ralitsa **78** Тилия / Tiliya **79** Флагман / Flagman

БАЛНЕО И СПА / BALNEO & SPA

80 Аквахаус Термал & Бийч / Aquahouse Thermal & Beach **81** Чешма с барелеф на доц. д-р Стамат Стаматов / Fountain with bassrelief of Assoc. Prof. Dr. Stamat Stamatov

РЕСТОРАНТИ / RESTAURANTS

82 Азаро / Azzaro **83** Дъ Бей – плаж и ресторант / The Bay – Beach & BBQ **84** Джакузи бар Верди бийч / Jacuzzi Bar Verdi Beach **85** Ресторант Вила Маре / Villa Mare Restaurant **86** Ресторант Вила Чинка / Villa Chinka Restaurant **87** Златна рибка / Goldfish **88** Иванчов хан / Ivanchov Han **89** Копитото / Kopitoto **90** Плажен ресторант Море / More Beach Restaurant **91** Кораб-ресторант Сириус / Sirius Ship Restaurant **92** Смол Сити Кафе / Small City Cafe **93** Снек бар Света Елена / Sveta Elena Snack Bar **94** Хепи Хаус / Happy House

ТЪРГОВСКИ ЦЕНТЪР / SHOPPING

95 Търговски център Приморски / Trade Center Primorski

МАНАСТИР / MONASTERY

96 Манастир Св. Св. Константин и Елена / Sts. Constantine and Helena Monastery

ИЗДАВА: Фондация „Св. Св. Константин и Елена“

ИЗДАТЕЛСТВО: „ФИЛ“ ООД

ДИЗАЙН И ПРЕДПЕЧАТ: Анна Русева

РЕДАКТОР: Галина Николова

АВТОРИ: гл. ас. Владимир Славчев, Борислав Дряновски,
Екип от Медицински университет „Проф. д-р Параскев Стоянов“ – Варна –
доц. д-р Георги Маринов, доц. Емануела Мутаfoва, доц. д-р Димитър Ставрев, доц. д-р
Илия Тодоров, доц. Гергана Ненова

В КНИГАТА СА ИЗПОЛЗВАНИ ИЗОБРАЖЕНИЯ ОТ:

Сбирка „Портрети и снимки“ към български исторически архив

на Народна библиотека „Св. Св. Кирил и Методий“

Снимки от Фонда на Държавна агенция „Архиви“

Дигитална колекция на Регионална библиотека „Пенчо Славейков“ – Варна

Фонд на Регионален исторически музей – Варна

Фонд към „Музей по история на медицината“ – Варна

Дигитална колекция на к. к. Св. Св. Константин и Елена

Снимки от архива на Международен музикален фестивал „Варненско лято“

Рисунки на студенти от Варненски свободен университет „Черноризец Храбър“

Карта: „Издателство Славена“ ООД – Варна

PUBLISHED BY: Sts. Constantine and Helena Foundation

PUBLISHING HOUSE: FIL OOD

DESIGN AND PREPRESS: Anna Ruseva

EDITOR: Galina Nikolova

AUTHORS: Chf. Asst. Vladimir Slavchev, Borislav Dryanovski,
Medical University – Varna Prof. Dr. Parskev Stoyanov team –
Assoc. Prof. Dr. Georgi Marinov, Assoc. Prof. Emanuela Mutafova,
Assoc. Prof. Dr. Dimitar Stavrev, Assoc. Prof. Dr. Iliya Todorov,
Assoc. Prof. Gergana Nenova

IN THE BOOK WERE USED IMAGES FROM:

Collection “Portraits and Pictures” at the Bulgarian Historical Archive

of the National Library “Sts. Cyril and Methodius”

Photos from the library of the “Archives” State Agency

Digital Collection of Regional Library “Pencho Slaveykov” – Varna

Regional Museum of History – Varna Fund

Museum of the History of Medicine – Varna Fund

Digital Collection of Sts. Constantine and Helena Resort

Photos from the archive of International Music Festival “Varna Summer”

Drawings of students from Varna Free University “Chernorizets Hrabar”

Map: Slavena Publishing OOD – Varna

ISBN 978-954-9741-40-7

Второ издание 2020 г. | Second Edition 2020

Отпечатано в България | Printed in Bulgaria

Варна 2020 | Varna 2020

